

શ્રીદયાવિમલજ્ઞેનશ્રીથમાત્રા અંક ૧૧

શ્રીમત્પાગચ્છાચાર્યવિમલશાખીય-

શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરીશ્વર રચિતઃ

શ્રીજંબૂસ્વામિરાસ

તથા

બારવ્રતની ટીપનો રાસ.

મોદી. કેશવલાલ પ્રેમચંદ.

એલ. એલ. બી. વકીલ તેન શોધિતઃ

પેથાપુરનિવાસિ વિમલશાખીય મહેતા કાલીદાસ
દેવચંદના સ્મરણાર્થે તત્પુત્ર શકરચંદ કાલીદાસે
છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યું.

અમદાવાદમાં ત્રણદરવાજા ગુડીઆગમાં નંબર ૨૧૪૩
વાળા મકાનમાં આવેલા હી રત્નસાગર પ્રીન્ડીંગ પ્રેસમાં
શા. અમૃતલાલ જેરીંગભાઈએ છાપ્યું.

આવૃત્તિ ૧ લી.

પ્રત ૫૦૦

સંવત ૧૯૭૪

સને ૧૯૧૮

મૂલ્ય આણકચતુષ્ચમ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૭૭૫૭

શ્રીક

પુસ્તકનું નામ ૫૧૨૫૮૮૧ ૨૨૫ નો ૨૨૫

વિષય ૬-૪

શ્રીદયાવિમલજ્ઞાનગ્રંથમાલા અંક ૧૧

શ્રીમત્પાગચ્છાચાર્યવિમલશાખીય-
શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂક્ષ્મર રચિતઃ

શ્રીજંબૂસ્વામિરાસ

તથા

બારવ્રતની ટીપનો રાસ

મોદી. કેશવલાલ પ્રેમચંદ.
એસ. એસ. બી. જડીલ તેન શોધિતઃ

પંથાપુરનિવાસિ વિમલશાખીય મહેતા કાલીદાસ
દેવચંદના સ્મરણાર્થે તત્પુત્ર શકરચંદ કાલીદાસે
હાવાવી પ્રસિદ્ધ કર્યું.

અમદાવાદમાં ત્રણદરવાજા ચુડીઓળમાં નંબર ૨૭૨
નાળા મહાનમાં આવેલા ધી રત્નસાગર પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ
શા. અમૃતલાલ જોશીગબાઇએ છાપ્યું.

આવૃત્તિ ૧ લી.

પ્રત ૫૦૦

સંવત ૧૯૭૪

સને ૧૯૧૮

મુદ્રા આણંદચતુષ્પદમ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ
૭૭૫૮

પુસ્તકપ્રાપ્તિસ્થાન
શ્રીદયાવિમલજી જૈનગ્રંથમાલ્યા
ઝવેરી ચંદુલાલ મોહનલાલ કોઠારી.
દાદાસાહેબની પાળ—અમદાવાદ.

શ્રીમત્પાગચ્છાચાર્યશ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરીશ્વર-
મહારાજના રચેલ ગ્રંથો લખ્ય છે.

શ્રીનયવિમલગણિની અવસ્થામાં (સૂરિપદ
લીધા પહેલાં) રચેલ અમને મળેલ
તથા સાંભળેલ ગ્રંથો.

શ્લોક સંખ્યા. રચ્યાનો સંવત્.

૧ નરભવદૃષ્ટાન્તોક્તનયમાલા.	૬૬૭	૦
૨ પાશ્વિકવિધિપ્રકરણસટીક.	૩૬૦	૧૭૨૮
૩ સાધુવંદનારાસ.	૪૯૫	૧૭૨૮
૪ ઉપાસકદશાંગસૂત્રટીકા.	૧૬૦૦	૧૭૨૯
૫ જંબૂસ્વામિરાસ.	૧૦૩૫	૧૭૩૮
૬ સુરસુંદરીરાસ.		
૭ નવતત્ત્વબાલાવબોધ.	૫૦૦	૧૭૩૯
૮ રણસિંહરાજર્ષિરાસ.	(લગભગ)	૧૭૪૦
૯ શ્રમણસૂત્ર બાલાવબોધ.	૧૦૦૦	૧૭૪૩
૧૦ પ્રશ્નદર્શનપદ્યસંગ્રહ સ્વોપજ્ઞબાલાવબોધયુક્ત	૩૦૦	
૧૧ શીપાલચારેત્ર ગદ્યબદ્ધ (સંસ્કૃત)	૨૦૦૦	૧૭૪૬
૧૨ સાઠાત્રણસો ગાથાના સ્તવનનો બાલાવબોધ.	૧૫૦૦	
૧૩ દશ દૃષ્ટાંતની સજ્જાય. (ઢાળ ૨૧)		

અથ શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિની અવસ્થામાં રચેલ ગ્રંથો.

૧૪ શ્રીમન્મયાકરણસૂત્રવૃત્તિ:	૭૫૦૦	
૧૫ સંસારદાવાનકસૂત્રિવૃત્તિ:	૧૨૫	
૧૬ કથ્યાણુમંદિરસ્તોત્રગીતાનિ.		
૧૭ બારવ્રતમહાણુરાસ. (ગાથા ૧૦૧)	૩૦૦	૧૭૫૦
૧૮ રોહિણીઅશોકમંદ્રરાસ.	૨૦૦૦	૧૭૭૨
૧૯ દીવાળીકલ્પબાલાવબોધ.	૧૨૦૦	૧૭૬૩
૨૦ આનંદધનચંદ્રિવીશીબાલાવબોધ.	૨૩૦૦	૧૭૧૬
૨૧ ત્રણબાળ્યબાલાવબોધ.	૧૫૦૦	
૨૨ અધ્યાત્મકલ્પદુર્ગબાલાવબોધ.	૮૦૦૦	૧૭૭૦
૨૩ શ્રીચંદ્રકેવલીરાસ	૭૬૦૦	૧૭૭૦
૨૪ પાક્ષિકસૂત્રબાલાવબોધ	૫૫૦૦	૧૭૭૩
૨૫ યોગદૃષ્ટિની સજ્ઞાય બાલાવબોધ.	૧૨૦૦	
૨૬ પથુપથુપર્વમાહાત્મ્યની સજ્ઞાય.		
૨૭ સ્તવનો, સજ્ઞાયો, સ્તુતિ, પદો વિગેરે.		
૨૮ શ્રીશાંતિનાથનો તથા શ્રીપાર્શ્વનાથનો કલશ વિગેરે.		

॥ श्रीमत्तपागच्छाचार्यश्रीज्ञानविमलसूरीश्वरेभ्यो नमः ॥

श्रीमत्तपागच्छागगनांगच्छादिनभक्षिपंडित-
नयविमलगच्छि(ज्ञानविमलसूरि) कृत

श्रीजंभूरवाभिरास.

॥ दुहा ॥

प्रलुभी पासनिजुंदना, यरलुकमल सुभकार;
जंभूरवाभितल्ला कहुं, सरस कथा अधिकार ॥ १ ॥
शीलमत पहेला धरी, 'करपीडलु' बेले डीध;
रंग ठाभिं वयरगीओ, अकड कडाएली डीध ॥ २ ॥
जंभू छेहलो डेवली, जे आ लरत भजार;
सोलागी भडिमानिलो, शीलवत शिरदार ॥ ३ ॥
प्रलयो पलु प्रतिभूज्यो, पंचसयां परिवार;
श्रीसोहभगलुधरतलो, पुण्यवत पट्टार ॥ ४ ॥
अविजनने ललुवा लल्लो, तास स'भ'ध कडेश;
आठे कुन्यानी कथा, शास्त्रथडी लवलेश ॥ ५ ॥

॥ ढाल १ ली ॥

(छरेछ साभी सभोसर्था, अथवा मुनि मन सरोवरहुंसलो.
अे दशी.)

नयरी राजअही जाल्लो, अेलिकनामे नरींद अे;
अलयकुमार भ'त्रीसर, जिनमत 'अ'भरव'द अे ॥
॥ छरे छरे जिनवर जयकर ॥ १ ॥

तिष्ठेसमे आवी सभोसर्था, सुभकर वीरजिजु'द अे;
पारे पश्यदा तिछां भणी, व'द धंदि नरींद अे ॥ छरे० ॥ २ ॥
अेलिक व'दन आवीया, साथे अलयकुमार अे;

વંદન વિધિશુ' સાચવે, ખાયકસમકિતધાર એ ॥છરે૦॥ ૩॥
 ચઉમુખ ચઉવિધ જિન કહે, ધર્મકથા અભિરામ એ;
 તારણગુણ પ્રવહણ સમી, સવિ ભવિજન હિતકામએ ॥છરે૦॥ ૪॥
 તિણેસમય એક સુર આત્રીથો, વંદે શ્રીજગનાથએ;
 જયજય જિનમુખે ઉચરે, જયજય શિવપુર સાથ એ ॥છરે૦॥ ૫॥
 શ્રીસુરીયાભતણીયરે, નાટકવિધિ કરે સાર એ;
 પુછે' નિજ ભવ આઉખુ', આંણી ભગતિ અપાર એ ॥છરે૦॥ ૬॥
 તવ જિન ભાષે સુણિ સુરા, પામીશ તું સુખકારએ;
 આજથકી દિન સાતમે, માનવનો અવતાર એ ॥છરે૦॥ ૭॥
 ઈમ નિસુણી નિજ થાનકે, પોહતો સુર સુખકંદ એ;
 તવ શ્રેણિક પ્રણમી કરી, પૂછે વીરજિણંદ એ ॥છરે૦॥ ૮॥
 વીર કહે એ ભરતમાં, છેહલો કેવલી એહ એ;
 જ'ખનામે હોધશે, રાજબ્રહ્મી સસનેહ એ ॥છરે૦॥ ૯॥
 શ્રેણિક પૂછે જિન કહે, પૂરવભવ અવદાત એ;
 ધીરવિમલકવિરાજનો, શિખ્ય કહે ઈમ વાત એ ॥છરે૦॥૧૦॥

॥ દુહા ॥

સુહૃદ્ય ચંદન માલતી, કુસુમે પૂજી પાય;
 ધર્મધીર 'શ્રીવીરને', પૂછે શ્રેણિકરાય ॥ ૧ ॥
 એ ઉત્તમ સુરવરતણાં, ભવ દાખો ગુણગેહ;
 પ્રભુ સેવાનો રાગીઓ, એ સુરશુ' ધર્મસનેહ ॥ ૨ ॥
 વીર કહે તેહની કથા, સુણતાં પરખદ ખાર;
 ગૌતમને આગળ કરી, દેશના અમૃતધાર ॥ ૩ ॥

॥ ઢાલ ૨ જી ॥

(મરૂદવીમાતા ઈમ ભણે, ઉઠ ભૂપ ભરત મનરંગજી—એ દેશી.)

જ'ખભરતભૂભામિની, તિલકોપમ સુગ્રીવ ગ્રામજી,
 રાવડ પામરે તિહાં વસે, તસ ઘરણી રેવતી નામજી;
 અંગજ દાય સોહામણા, એક ભવદેવને ભાવદેવજી,
 સાધુસમીપે એકદા, લીધે સંયમ તે ભવદેવજી ॥ ૪ ॥

વિચર'તો તે આવીઓ, નિજ ગામે વંદન કામેળ,
 ભાવદેવ બંધવ તિહાં, પાય પ્રણમે મુનિ અભિરામળ;
 લજ્જાએ સંજમ ગ્રહીઓ, ભાવદેવે બંધવપ્રેમેળ,
 ભવદેવ અણસણ આઢરી, સુરલોકે પોહતો ખેમળ ॥ ૫ ॥
 ભ્રષ્ટ થયો સંજમથકી, ભાવદેવે લજ્જા લોપીળ,
 ગુરૂ મેહલી ઘરમુખ થયો, કામરાગે મતિ આરોપીળ;
 નવપરણીત સ્ત્રી નાગિલા, મેહલી તે મનમાંહિ સાલેળ,
 લૂખાકૂરતણીપરે, ગલે વિલગી મન નવિ ચાલેળ ॥ ૬ ॥
 પ્રથમ જિનેસર દેહરે, પુર બાહિર આવી રહીઓળ,
 તપ દુર્બળ તતુ નાગિલા, આવી તવ પતિ ઓળખીઓળ;
 ઇંગીતાકારે જાણીઓ, કામાતુર તેહ બોલાવ્યોળ,
 નાગિલા માહરી ભારજ, તસ નેહે હું ઇહાં આવ્યોળ ॥ ૭ ॥
 લાજવશે સંયમ ગ્રહીયો, પણ પ્રેમ ન મુકયો જાયળ,
 નાગિલા જે મુઝને મીલે, તો જીવિત સફલો થાયળ;
 તવ વનિતા વલતું કહે, એહ સંયમીયાને ખોડળ,
 ત્રત ચિન્તામણિ પરઠવી, ગ્રહે કક્કર કહો કુંણ હોડિળ ॥ ૮ ॥
 ગજ છોડી રાસલ ગ્રહે, ૪પય છોડી ૪આસણ સેવેળ,
 પ્રવહણ છોડી શિલા ગ્રહે, કુંણ પકોઅચે અંગે દેવેળ;
 સુરતરૂ ઉખેડી કરી, કુંણ કનકતરૂ ઘરે વાવેળ,
 તિમ ચારિત્ર મેહલી કરી, કુંણ ભ્રષ્ટ થઈ ૭ઘરે આવેળ ॥ ૯ ॥
 પુરવ મુનિ સંભારીએ, ભરતાદિક પૃથિવી ભાણુળ,
 કીર્તિધર સુકોસલ વળી. તિમ મહાબલમુનિ પરધાનળ;
 પ્રત્યેકબુદ્ધ ચ્યાર મુનિવરા, મૃગાપુત્ર ને ગજસુકુમાલળ,
 ૮બંધો અયમુત્તોમુનિ, સાલ ધત્તો અર્જુનમાલળ ॥ ૧૦ ॥
 ઇત્યાદિક મુનિવર થયા, જિણે ઘાર પરીસહ સહીયાળ,
 તણુ જીમ રાજ્ય ૯મુકી કરી, જિણે સંયમભાર નિરવહીયાળ;
 નાગિલાએ ઇમ હિત કરી, થિર કીધો પતિ ભાવદેવળ,

૧ પ્રણમી ઇત્યપિ.

૨ પરિહરિ ઇત્યપિ.

૩ દૂધ.

૪ છાસને ઇત્યપિ આસણ એટલે છાસની આસ.

૫ કૌંચકળ.

૬ કનકતરૂ (ધતૂરો).

૭ ફરી ઇત્યપિ.

૮ બંધક ઇત્યપિ.

૯ જાંડી કરી ઇત્યપિ.

પુનરપિ સંયમ આદરી, લીધે સંયમ તે સ્વયમેવજી ॥૧૧ ॥
 કાળ કરીને ઉપન્યો, સુરલોકે ત્રીજે તેહજી,
 સાતસાગરને આઉંખે, સુખ વિલસે અતિ સસનેહજી;
 એકાવતારી સીઝશે, નાગિલા પણ ઉત્તમ પ્રાણીજી,
 ધીરવિમલકવિરાજનો, નયવિમલ વઢે ઈમ વાણીજી ॥૧૨ ॥

॥ ઢાળ ૩ જી ॥

(કોઇલો પર્વત ધ્રુવલો રે—એ દશી.)

પૂરવમહાવિદેહમાંરે લો, જ'ખૂદ્વીપ વખાણરે ॥સુગુણનર॥
 વીતશોકાનયરી ભલીરે લો, તિહાં પદ્મરથ ભૂભાણરે ॥સુગુણનર॥
 ॥ શિવકુમરને વંદીએરે લો ॥૧॥ એ આંકણી ॥
 વનમાલારાણી ભલીરે લો, રૂપકલા ગુણધામરે ॥સુ॥
 ભાવદેવ સુત ઉપન્યોરે લો, શિવકુમર દીઉં નામરે ॥સુ॥શિ॥ ૨॥
 પત્યસયા અતેઉરીરે લો, પરણાવી ગુણગેહરે ॥સુ॥
 ખત્રીસખદ્ર નાટક પડેરે લો, અવલોકે સસનેહરે ॥સુ॥શિ॥ ૩॥
 ઇશુસમેં ફરતા ગાયરીરે લો, ધર્મઘોષ ગુરૂ શિષ્યરે ॥સુ॥
 સાધુમારગ અવગાહતારે લો, વારૂ વિસવાવીસરે ॥સુ॥શિ॥ ૪॥
 મુનિ દેખી મન ઉદ્વિસ્થારે લો, બાલકને મન માતરે ॥સુ॥
 રનેહથકી જાણ્યોં સહિરે લો, પૂરવભવનો ભ્રાતરે ॥સુ॥શિ॥ ૫॥
 ગાખથકી તવ ઉતર્યોરે લો, વંદી પૂછે 'રાજરે ॥સુ॥
 કલેશ સહો કિણકારણરે લો, મુનિ કહે ધરમને કાજરે ॥સુ॥શિ॥ ૬॥
 પુરખાહિર દાય આવીયારે લો, ધર્માચારજ પાસરે ॥સુ॥
 ધર્મકથા સુણતાં લહેરે લો, જાતિરમરણ પાસરે ॥સુ॥શિ॥ ૭॥
 પૂરવભવ અવલોકીએરે લો, મુનિ પ્રણમે ઘરે જાયરે ॥સુ॥
 માતપિતા અનુમતિ ન દીયેરે લો, દૃઢધર્મી સમઝાયરે ॥સુ॥શિ॥ ૮॥
 શૃહવાસે તપ આદર્યોરે લો, છકૂછકૂ આંખિલ સારરે ॥સુ॥
 ખારવરસલગે આકરેરે લો, ભાવયતી વ્રતધારરે ॥સુ॥શિ॥ ૯॥
 પહિલે સુરલોકે ગયોરે લો, ચ્યારપદ્યોપમ આયરે ॥સુ॥
 વિઠુન્નાળી નામથીરે લો, સુખ વિલસે સુરકાયરે ॥સુ॥શિ॥ ૧૦॥
 જ'ખૂસ્વામીતણા કહ્યારે લો, પહિલા ભવ ઈમ ચ્યારરે ॥સુ॥

ધીરવિમલકવિરાજનોરે લો, નય કહે એ અધિકારરે ॥સુ૦॥શિ૦॥૧૧॥

॥ હાલ ૪ થી ॥

(ચતુર સનેહી મોહનાં—એ દશી)

મગધદેશ મનોહર, રાજમંદી શુભકામો રે;
શ્રેણિક નામે રાજ્યો, અભયકુમર પ્રધાનો રે.

॥ જયજય જમ્બુકમારજી ॥ ૧ ॥ એ આંકણી ॥

શેઠ ઋષભદત્ત તિહાં વસે, ધરણી ધારણી નામ રે;
શિવસુર આવી ઉપન્યો, તસ કૂખે અભિરામ રે ॥જય૦॥ ૨॥
જમ્બુતરવર શાશ્વતો, સુપને દેખે તામ રે;
પૂરણપુણ્યે જનમીયો, જમ્બુ ઠવીઉં નામ રે ॥જય૦॥ ૩॥
પંડિત પાસે શીખવ્યો, સકલ કલા અભ્યાસ રે;
જાતિરમરણપરે થયો, શાસ્ત્રતણા સુપ્રકાશ રે ॥જય૦॥ ૪॥
લઘુવયથી પણ તેહને, ધર્મતણા અભ્યાસ રે;
અનુક્રમે તરણપણું લહી, તરણીહરણીપાશ રે ॥જય૦॥ ૫॥
ધણેસમે તિણું પુરમાં ભલા, વ્યવહારી ધનવંત રે;
સરખી વય વિદ્યા ગુણે, વળી સરખી તનુ કાંતિ રે ॥જય૦॥ ૬॥
એક એકથી ગુણે વડી, કન્યા આઠ ઉદાર રે
જમ્બુકુમર પરણાવવા, કીધો સત્યાકાર રે ॥જય૦॥ ૭॥
ધરમી વડ વયરાગીયો, ચરમશરીરી એહ રે;
ધ્રમ નિસુણી પણ આદરે, જમ્બુકુમરશું નેહ રે ॥જય૦॥ ૮॥
વધરાગી વર નવિ કહ્યો, શાસ્ત્રમાંહિ સુણ્યો એમ રે;
અવર ભલો પરણાવીએ, માતપિતા કહે તેમ રે ॥જય૦॥ ૯॥
ધણેસમે આવી સમોસર્યા, શ્રીસોહમગણધાર રે;
વંદન કાળે આવીયા, કોણિકનૃપ પરિવાર રે ॥જય૦॥૧૦॥
શેઠ ઋષભદત્ત આવીયા, સાથે જમ્બુકુમાર રે;
નિસુણે ગણધર દેશના, નય કહે ખહુ સુખકાર રે ॥જય૦॥૧૧॥

॥ દુહા ॥

ધર ચિત્ત સવિ દેખી કરી, શ્રીસોહમગણધાર;
ભવદવતાપ શમાવવા, જિમ પુષ્કરજલધાર

ધર્મોપદેશ દીયે સદા, મુનિનો એહ સ્વભાવ;
 પણ વિશેષદલ દેખીને, ઉદ્ધરે સુમનોભાવ ॥ ૨॥
 ચંદનાણી ચોખે ચિત્તે, તારણતરણ જહાજ;
 ભવસ્વરૂપ ઇમ ઉપદિશે, સવિ ભવિજનહિતકાજ ॥ ૩॥

॥ ઢાળ પ મી ॥

(વીંછીયાની દશી.)

શ્રીસોહમસામી ઉપદિશે, નિજ દેશન અચૂતરૂપરે;
 ભવિ ભાવધરીને સાંભળે, એ અધિરસંસાર સરૂપરે ॥શ્રી૦॥ ૪॥
 જિમ ચંચલમન કામિનીતણા. 'મૂષાગત સોવન કાંતિ રે;
 વિદ્યુમંડલ જલમાં સંકુમ્બો, જિમ અધિર ધનનો પ્રાંતરે ॥શ્રી૦॥ ૫॥
 જિમ કુંજરકર્ણતણીપરે, તિમ અધિર સંસારસરૂપ રે;
 તિમ તન ધન યોવન કારમું, જિમ 'મૂષક મૂંચસરૂપરે ॥શ્રી૦॥ ૬॥
 જિમ લાલપાન અંગુઠડે, માને મનમાં સુખ ખાલરે;
 તિમ નિંદિત એ તનુ ભોગશું, રાચે રચિશું ચિરકાલરે ॥શ્રી૦॥ ૭॥
 અહો મુગ્ધપણું જુઓ લોકનું, જિહાં રાચે તિહાં ઉપજરે;
 જે પીધા તે ફરશે ખુશી, મૂરખ માચે ઇમ મજરે ॥શ્રી૦॥ ૮॥
 જિમ તનુ કંડૂતો સુખ ધરે, બહુ રૂધિરવિકારી દહરે;
 તિમ મોહાતુર રસ પ્રાણીઓ, દુખદાયક અંતે એહરે ॥શ્રી૦॥ ૯॥
 આશપાશોં બાંધીયા, ન કરે હિત આતમ મૂઠરે;
 એ વિષય કપાય અશુચિશું, ભરીયા જન અંતર ગૂઢરે ॥શ્રી૦॥ ૧૦॥
 એતો ધર્મ વિના ધંધે પડ્યાં, સંસાર વધારે પ્રાયરે;
 જે અવિરતિ બાંહિ આશ્રયા, નવિ પામ્યા વિરતિની છાંહરે ॥શ્રી૦॥ ૧૧॥
 એ સ્વારથીઆ સંસારમાં, પોતાનો કોય ન હોયરે;
 એક ધર્મ વિના ભવસિંધુમાં, પડતાંને શરણ ન કોયરે ॥શ્રી૦॥ ૧૨॥
 જે ભાવ જગતમાં ઉપન્યા, વિણશે પણ તે જગમાંહિરે;
 જિમ નીરતણા કહ્લોલડા, ઉપજે વિણસે કૂપમાંહિરે ॥શ્રી૦॥ ૧૩॥
 વસી મોહ પ્રમાદે પરવસ્યા, કરે ધર્મ તણી જે જેહિ રે;
 કાલ આહોડી નિત્ય ભમે, 'સંસારીજનમૃગકેહિ રે ॥શ્રી૦॥ ૧૪॥
 નાહના મોટા બહુ ઘડે, ભાજન જિમ નિત કુંભારરે;

તિમ કુર્મ કુસાલ ઘડે ઘણા, સંસારી જન સંસારે ॥શ્રીગા||૧૫||
 ભવચક્રે અહનિશ ફેરવે, વિષયાદિક તાવડ દેધરે;
 પાત્ર ન થાય જિહાં લગે, તિહાં સુધી ભ્રમણ કરેધરે ॥શ્રીગા||૧૬||
 અહો સાહસાર ગતાગતિ, નિજ આયુક્લગ સુખખાણિરે;
 હેદતું કરવતધારણું, નવિ જાણે જેહ અજાણરે ॥શ્રીગા||૧૭||
 એમ અનિત્યતા સાંભળી, પ્રતિયુજ્યા બહુ નરનારીરે;
 વ્રત પચ્ચખખાણ કર્યાં ઘણાં, તિહાં લાભ થયો અપારરે ॥શ્રીગા||૧૮||
 તિહાં નરનારી બહુ હરખીયા, સુણી-શ્રીગુર ઉપદેશરે;
 ધન્ય ધન્ય એ સોહમગણધર, કહે ધીરવિમલનો શિષ્યરે ॥શ્રીગા||૧૯||

॥ દુહા ॥

ઈમ નિસુણી શ્રીગુરતણી, હિતશિક્ષા અતિસારે;
 કહે સ્વામી ! ભવતારણી, દીક્ષા દેઈ નિસ્તાર ॥ ૧ ॥
 દેવાણું ચિપ્ય મમ કરો, એહવે કામે પ્રમાદ;
 પણ અનુમતિથી કીજાએ, જિમ ન વધે વિખવાદ ॥ ૨ ॥
 માતપિતાને પૂછવા, આવે જખૂકુમાર;
 સંવેગી સિરસેહરો, સમતા શિર શૂંગાર ॥ ૩ ॥
 રાજમાર્ગ વિચિં શસ્ત્રનો, કુમર કરે અભ્યાસ;
 લોહગાલ તિહાંથી ખશ્યો, પડીઓ જખૂપાસ ॥ ૪ ॥
 યંત્ર દેખી વધતો થયો, સંવેગિ પરિણામ;
 જો એ લાગત મુજને, તો કિમ થાવત મનકામ ॥ ૫ ॥
 ઈમ જાણી ફરી ગુર કને, આવી કહે શિરનામ;
 વ્રત લઘુદીક્ષા આદરી, આળ્યો તવ નિજ ધામ ॥ ૬ ॥

॥ ઢાળ ૬ ઠી ॥

રાગ—ખંભાયતી તોરે કેડલેહું, વૈદરલી પરણે કુંભરીરે—એ દેશી.
 જખૂકુમર વયરાગીઓરે, માતપિતા પ્રતિભાસેરે;
 અનુમતિ આપો મુજનેરે, હું સંયમ લેઉં ઉદ્ધાસેરે
 મોરી માતજરે હું સંયમ અનુમતિ માગુરે;
 મોરા તાતજરે હું લળીલળી તુલ્ય પાય લાગુરે ॥એ આંકણી ॥૭॥
 ઘૂણાક્ષર ન્યાયે કરીરે, એ નરભવ મેં પાયોરે;
 અજાકંઠસ્તનની પરેરે, લેખે તેહ નવિ આયોરે ॥મોરીગા||૮||

ધર્મ વિના જે છયડારે, નરભવ સુખશુ' રાતારે;
 તે બુદ્ધબુદ્ધ પરે જાણીયેરે, પ્રગટ થઈ ક્ષય થાતારે ॥મોરી૦॥૬॥
 ગુરૂવચણે મહે' જાણીઓરે, અંતરવધરી પ્રચારેરે;
 દૂર કરે હવે તેહનેરે, જિમ હોય સુખ અપારે ॥મોરી૦॥૧૦॥
 ઉદાસીન્યઘરમાં વસુ' રે, માતા વિરતિ સુહાવેરે;
 યોગાભ્યાસ પિતા કરેરે, શમતા ધાવિ હુલાવેરે ॥મોરી૦॥૧૧॥
 બહેન ભલી નીરાગતારે, બંધવ વિનય સખાધરે;
 મિત્ર રપરમ ગુણગ્રાહતારે, તનય ત્રિવેક સુખદાધરે ॥મોરી૦॥૧૨॥
 વનિતા સુમતિ પતિવ્રતારે, ભોજન જ્ઞાનવિશેષરે;
 સમકિતધન અતિ રૂઝડારે, નીમી અચલ અલેખેરે ॥મોરી૦॥૧૩॥
 તપતુરંગમ ભોતર્યારે, રથ શીલાંગ અદારે;
 ભાવન પાખર આચરીરે, જિનમત બહુ હથીયારે ॥મોરી૦॥૧૪॥
 અભયદાનાદિક ઉંખરારે, નેષ્ટા ચામર ઢાલેરે;
 કરુણાકસ્યોધ ભલીરે, અહનિશ છાકમ ચોલેરે ॥મોરી૦॥૧૫॥
 સખલ સંતોષસેનાપતિરે, સંયમગુણ સવિ સેનારે;
 ક્ષપક્રમેણિની ગજવદારે, શુભગુણઘણે લીનારે ॥મોરી૦॥૧૬॥
 દોષ ધરી ગુરૂઆણુનોરે, ધર્મધ્યાન રૂઝસિ પાઉંરે;
 અંતરંગ દુષ્કાયકૂં રે, મોહસેનને હઠાવું રે ॥મોરી૦॥૧૭॥
 સંયમ સુધો પાલીનેરે, શાસન સોભ ચઢાવું રે;
 તાહરે જાણે જાણુયોરે, જગે જશપડહ વળવું રે ॥મોરી૦॥૧૮॥
 પાંચેને દૂરે કરીરે, વલી પાંચે વશ્ય આણું રે;
 પાંચે નિરમલ આદરીરે, પાંચે મનમાં જાણુંરે ॥મોરી૦॥૧૯॥
 પંચમગતિ યનેતા થઈરે, પંચમાં શોભા પાઉં રે;
 શાસનનાયક વીરનોરે, પદ પ્રભાવક થાઉં રે ॥મોરી૦॥૨૦॥
 વચન સુણી ઇમ પુત્રનાંરે, માતપિતા તે વિચારેરે;
 એહ વચન અનુસારથીરે, સહી તજશે સંસારે ॥મોરી૦॥૨૧॥
 માતપિતા સુતનાં તિહારે, જે થયાં વચન વિલાસેરે;
 ઉત્તર પદૂતર ઘણાં રે, તે કવિજન કેમ પ્રકાશેરે ॥મોરી૦॥૨૨॥
 મોહતણા પ્રભાવથી રે, ધર્મ કરતાં વારેરે;
 પણ દુષ્ખનિધ સંસારમાં રે, ધર્મ વિના કુંણ તારેરે ॥મોરી૦॥૨૩॥

મતાધારી ધ્રુમ પુત્રનેરે, દેખી વિસવાત્રીસરે;
ધીરવિમલ કવિરાજનારે, નયવિમલ કહે શિષ્યરે

॥ મારી ૦ ॥ ૨૪ ॥

॥ દુહા ॥

માતપિતા તવ ધ્રુમ કહે, એ વચ્ચે યુગતું તુછ;	॥ ૧ ॥
વેડપણ સંયમ આકરે, રમાની વયણ એ મુજ	
તરણી પરણીને પછી, લેયો સંયમ ભાર;	॥ ૨ ॥
તસ અનુમતિથી પ્રીછવી, એહ અછ વ્યવહાર	
માતપિતા મન રાખવા, કન્યા આઠ ઉદાર;	॥ ૩ ॥
પરણી તેણે એકદિને, પણ મનમાં અવિકાર	
એકેકી કન્યા તિહાં, નવનવ કંચન કેડ;	॥ ૪ ॥
તિમ નવ મોસાલા તણી, એમ એકાશી કેડ	
કેડિ અદારહ ઘર તણી, એમ નવાણું કેડ;	॥ ૫ ॥
કંચનનો ઢગલો કરી, કુણ કરે એહની હોડ	
રંગશાલામાં હર્ષશુ, બેઠાં વરને નાર;	॥ ૬ ॥
કેધ અપચ્છર કેધ ઉર્જશી, રંગાધિક અવતાર	
ગજ ગર્જરવ તિહાં કરે, જિહાં ન સુણે હરિનાદ;	॥ ૭ ॥
અષ્ટાપદ અણુજણુતો, કરે ગગનશું વાદ	
મહઘડા હુધ તિહાં લગે, જિહાં નહિ પવનપ્રચાર;	॥ ૮ ॥
અધકાર ખળૂઓ તિહાં, નવિ ઉગે દિનકાર	
તિમ વધરાગ તિહાં લગે, જિહાં લગે નહિ સ્ત્રીપાસ;	॥ ૯ ॥
અખલાએ સખલાલકે, સુરનર કીધા દાસ	
ઘઘો નર તે નારીશું, ન કરે કીશો વિવાદ;	॥ ૧૦ ॥
વીરશું મન કરીને રહે, તેહમાં કિશો સવાદ	
જણોછો આખર તુમહે, લેશો સંયમ યોગ;	॥ ૧૧ ॥
પણ હમણાં છે લોગનો, સમય સુતતુધનયોગ	

॥ ઢાળ ૭ મી. ॥

આવેરે ઉલગાણા તાહરી કાંકરીને કુખે—એ રશી.

દીપક જ્યોતિ હેજશુરે, અનોપમ આઠે નારરે રૂડી;

જેહનીરે બાંહિ સોહતી સોવનની છે ચૂડી.
 રંગવિલાસ વિનોદશુરે, સમજાવે ભરતારે રૂડી;
 'નાસારે જેહની દખીને હારી પામી સૂડી ॥ ૧૨ ॥
 અમ સરિખી છંડી કરી રે, શુ' ઇચ્છા શિવનારે રૂડી,
 અમહે રે તુમને વીનવું છું હાથ દાય જોડી;
 પડશે પશ્ચાત્તાપમાંરે, પૂરવ સુખ સંભારીરે ગોડી,
 રવામીરે શિવસુખની વાત છે રચેમ ઉંડી ॥ ૧૩ ॥
 ફરી ફરી લેવો દાહિલોરે, તન ધન ચોવન સંગરે વાહલા,
 ચટકેશુ' છાડીદીઓ યોગના એ ચાલા;
 છાકરવાદ ન કીજએરે, વિલસો રંગ અભંગરે લાલા,
 એણીપરે વીનવે લગી લગી બાલા ॥ ૧૪ ॥
 પ્રભવો ચોર ઇશુંસમે' રે, આવ્યો જખૂગોહરે વેગ,
 સજ્જ થઇને કેડ બાંધિ લેઈ તેગ;
 પંચસયાં પરિવારશુરે, રૂપલક્ષ્મી ધરમાંહીરે દેગ,
 ધણકણ કંચનની કોડિ ગ્રહે વેગ ॥ ૧૫ ॥
 તવ જખૂ મન ચિંતવેરે, લેઉં સંયમ પરભાતેરે મંડી,
 તુણપરે કંચન કામિની એ છંડી;
 કેઈ મધ્યમ લાખશેરે, નિર્ધન થઈ ગ્રહી દીક્ષરે એણે,
 ઇણિપરે ધર્મની હાણિ હોશે જેણે ॥ ૧૬ ॥
 જખૂ શીલપ્રભાવથી રે, જખીઓ મુખે નવકારેરે જેતે;
 પંચસયાં થંભીયા ચિત્રામપરે તેતે,
 દગમગ જોવે તરકારે, પ્રભવો કરે વિચારેરે તિહાંરે;
 જખૂપ્રતિ વિનવે કરી મનોહારિ ॥ ૧૭ ॥
 બિરદ કહીજે એહવોરે, જીવદયાપ્રતિપાસરે તાહરં;
 વચન તું માનીયે વિનતિતું માહરં;
 વારો કોણિકરાયનોરે, કાલકૃતાંત કરરે ગાઠો;
 તેં પણ માંડયોછે ધર્મનો આપાઠો ॥ ૧૮ ॥
 અભયદાનથી ઉપરેરે, કોઈ કશું નહિ પુણ્યરે જગમાં;
 તે તો આજ તાહરે સહજ છેરે વગમાં,

એ જસ મોઘે આજનોરે, ચઢશે તાહરે શીશરે ધરમી;
 પંચસયાનો ઘાત કરી દીક્ષા લીયેછે કરમી ॥૧૯॥
 તાલોદ્ધારણી અવસાપણીરે, દાય વિદ્યા મુજ પાસેરે સારી;
 તે લેઈ એક દિયો થંભણી જે તાહરી;
 જમૂ કહે એક માહરેરે, ધર્મકલા મનમાંહિરે રૂડી;
 અવર કુવિદ્યા એ સવિ છે કૂડી ॥૨૦॥
 છોડી કંચન કામિનીરે, લેઈશ સંયમભારેરે વિહાણે;
 તે તું પ્રભવા સાચ કરી જાણેં,
 અણુતપતા કામભોગનારે, જીવ અછે સંસારે સઘલા;
 કપટપણે ધર્મ આવરે જિમ ખગલા ॥૨૧॥
 જિમ મંજરી દૂધનેરે, દખે પણ નવિ લાકિરે ઘાતે;
 તિણિપરે ભોગછે દુઃખને સંઘાતિ,
 પ્રભવાને પ્રતિબોધવારે, કહે જમૂ દષ્ટાંતરે વાર;
 નયનિમલ કહે સાંભળો આતાર ॥૨૨॥

॥ દુહા. ॥

કહે જમૂ પ્રભવા પ્રતિ, એ સુખ કહે માન;
 મુરલોકે સુખ ભોગવ્યાં, પુણ્યતણે અનુમાન ॥૧॥
 ધન જીવિત વિષયાદિકે, અણુતપતા સવિ જીવ;
 ચિહ્ન ગતિમાંહિ એણીપરે, ફિરતા રહે સદૈવ ॥૨॥
 એ સુખ મધુખિંદુય સમા, દુઃખદાયક છે અંત;
 કહે પ્રભવો મધુખિંદુનો, મુજ દાખો દષ્ટાંત ॥૩॥

॥ ઢાળ ૮ મી. ॥

રાગ—દઈ દઈ હરિસણ આપણો—એ દેશી.

મુજ પ્રભવા જમૂ કહે, મધુખિંદુ દષ્ટાંતજી;
 સારથવાહશું આલીઓ, અરથી નર ગુણવંતજી ॥
 તૂટક—ગુણવંત એક નર પંથી ભૂદયો, પડ્યો અટવીરૂપએ;
 પંચમત્ત કુંજર હણણ ધાયો, દખી પધઠો કૂપએ ॥
 વલગીઓ વટની શામે તે નર, દીઠા અધ દાય અજગારા;

૧ તાલોદ્ધારણી તથા અવસાપણી એ બે વિદ્યા છે. ૨ પ્રભાતે.
 ૩ લાકડીનો ઘાત. ૪ ઠામ ધત્યપિ. ૫ મદોન્મત્ત. ૬ નીચે.

ચિહ્નું પાસે દેખે વ્યાર લેખે, લ'ખકાયા વિષધરા ॥૪॥
 કટુવચને તિહાં બોલતી, રાક્ષસી એક વિકરાલથ;
 કહે તું કિમ આયો ઇહાં, દરિસન અગ્નિની ઝાલથ ॥
 ત્રુટક—વિકરાલ માહરી શક્તિને નવિ સાંભળી રે જગતમાં;
 સવિ લોક 'માંથે ચરણ દેધ, હું મસુ' તતકાલમાં ॥
 માહરો રિપુ પણ અછે બળીઓ, તેહ સવિ કેહને નડે;
 મુજ આણુ લોપી અરે! મૂરખ! કહે ઇણિ', વડે કિમ ચડાપ ॥
 શાખા વિથે' મધુ માંડવો, રસપૂરિત જિમ દ્રાખથ;
 દાય 'મૂષક ઉપરે રહ્યા, છેદે 'વડની શાખથ ॥
 ત્રુટક—વડશાખ કાપે દુઃખ ધ્યાપે, ડંક દીથે માખી ઘણા;
 ચિરકાલથું મધુખિંદુ પામે, રંક હોય ઇમ રેવણી ॥
 તિહાં મિથ્યો ખેચર દ'પતી કહે, બેશ ઇણે વિમાનએ;
 ક્ષણ એક મધુને કાજ પડખો, રંક કરે ઇમ સાનએ ॥૬॥
 તે મૂરખ પરે કુણ રહે, એહવા બહુ દુઃખમાંહિલ;
 મધુ સમ એ ભવસુખ કહ્યા, મુણ પ્રભવા ઉછાંહિલ ॥
 ત્રુટક—ઉછાંહિ મુણ તું એહ ઉપનય, ભવ મહા અટવી કહી;
 સંસારવાસી જેહ પ્રાણી, રંક પરે ઉપમા લહી ॥
 જરા મરણને અવતરણ કૂપક, વિષય જળ ભરીયું સદા;
 આઠ કર્મની થિતિ આઠ ખાણી, અંત નવિ લહીયે કદા ॥૭॥
 નરકતિરિ ગતિ દાય અજગરા, વિષધર વ્યાર કપાયથ;
 નરગતિ વડ કામ મહારિપુ, શાખા વડની આયથ ॥
 ત્રુટક—આય દ્વાયપખે મૂસ કાપે, મરણ ગજ ધંધોલતો;
 મધુમંડવો તિહાં વિષય જણો, લાલચે મુહ મંડતો ॥
 રોગ શોક એ માખીચટકા, ખમે તે રસવાહીઓ;
 લધુતરણ વય પડ આવતો તેણે, ધર્મ નવિ આરાહીઓ ॥૮॥
 સદ્યુર વિદ્યાધર કહ્યો, ધરતો ધર્મ વિમાનથ;
 તસ દયિતા દયા હિતકરી, નવિ બેસે તે અયાણથ ॥
 ત્રુટક—અજ્ઞાન પ્રાણી હૃદય નાંણી, જૈન વાણી તિણે' નરે;

૧ પગદેધ. ૨ ઊંદર. ૩ વડની ઇત્યપિ. ૪ આપે ઇત્યપિ.
 ૫ નરક તિર્યંચ ઇત્યપિ. ૬ દાય પખ એટલે દૃષ્યપક્ષ ને
 મુક્ષપક્ષરૂપ મૂસ એટલે ઊંદર.

મધુખિંદુ પરે ઇહલોક સુખનો, લાલચી તે ભવ ફિરે ॥
 તેહ ભણી પ્રભવા જૈનધર્મે, પ્રાણીઓ શિવસુખ લહે;
 કવિરાજ શ્રીધીરવિમલ સેવક, નયવિમલ ઉપનયકહે ॥૮॥
 ॥ ઇતિ જન્મદૃષ્ટાન્તાધિકારે મધુખિંદુ પ્રથમ દૃષ્ટાન્ત સંઝાયઃ ॥

॥ દુહા ॥

પ્રભવો કહે જન્મ પ્રતિ, પુત્ર કલત્ર પરિવાર;
 ભર યોવનમાં મૂકતાં, નહિ ઉત્તમ આચાર ॥૧॥
 પ્રભવા ! નિયતિ આપણે, મિલીઓ સવિ પરિવાર;
 સુખ સુહકો વિહંગી લીધું, ન કરે દુઃખ ઉદ્ધાર ॥૨॥
 ઇમ જોતાં સંસારમાં, થયા સંખંધ અપાર;
 એકેકા પ્રાણી પ્રતિ, જિમ નાતરાં અઠાર ॥૩॥
 કહી દાખો તે મુજ પ્રતિ, કિમ સંખંધ અઠાર;
 પૂરવશ્રુત દૃષ્ટાન્ત જે, તે કહે જન્મકુમાર ॥૪॥

॥ ઢાળ ૯ મી ॥

એકવીશાની ઢશી.

મથુરાપુરીરે કુબેરસેના ગણિકા વસે,
 મનહરણી રે તરણી ગુણથી ઉદ્ધસે;
 તિણું જાણે રે યુગલ એક સુત ને સુતા,
 નામ દીધું રે કુબેરદત્ત ને કુબેરદત્તા ॥
 ચૂક—મુદ્રા અલંકૃત વસ્ત્ર વીંટી, યુગલ પેટીમાંહી મહીઉં;
 એકરાતમાંહિ નદીપ્રવાહે, તેહ યમુનામાં વહીઉં ॥
 શૌરીપુરે પરભાતે શેઠે, સંમ્રદ્યાં વહેંચી કરી;
 એક પુત્ર ? અપર પુત્રિકા ઇમ, વાધતા હર્ષે કરી ॥૫॥
 બેહુ શેઠે રે ઉત્સવ કીધો અતિઘણે,
 કમંધાગે રે મિલીયો વિવાહ બેહુતણે;
 રશારી પાસે રે રમતાં બેહુ મુદ્રા મળી,
 નિજ બંધવ રે જાણીને થઈ આકુલી ॥
 ચૂક—આકુલી થઈ તવ બેહેન મનમાં, વિષયથી વિરમી સહી;

સાધવી પાસે બ્રહ્મી સંયમ, 'અવધિજ્ઞાની સા થઇ ॥
વ્યવસાય રેકાળે કુબેરદત્તહ, અનુક્રમે મથુરા ગઈ;
વહી કર્મયોગે વેશ્યાભોગે, વિલસતાં અંગજ થયા ॥૬॥

નિજ બંધવ રે પ્રતિબોધનને સાહુણી,
વેશ્યાધરે રે આવીને સા પાહુણી;
ધરે સાલા રે પાલણુડા પાસે રહી,
હુલરાવેરે બાલકને મુખે એમ કહી ॥

ટૂટક—ઈમ કહે પુત્ર ભત્રીજ બંધવ, 'દિયર કાકો પોતરો,
ઈમ નાતરાં પર તુઝ સાથે, રૂઢન કરતાં ઉસરો ॥
પતિ પિતા બંધવ જેઠ સસરો, પીતરીઆ ઇણિપરે કહે;
કુબેરદત્તશું સાધવી પર, નાતરાં ઇણિપરે લહે ॥ ૭ ॥
ભોબઈ રે સોકય માય સાસુ વહુ,
વડીમાતા રે ઇણિપરે પર 'સગપણુ લહું;
તવ ભાષે રે સાધવીને વેશ્યા ઇશું,
'અસમંજસ રે કિમ ભાષે છ એ કિશ્યું ॥

ટૂટક—કિશું ભાષે લાજ રાખે, સાધવી વંલતું કહે;
'મંજૂપમાંહિ ઇવિ મેહક્યા, તેહ વીતક સવિ લહે ॥
ઈમ સુણી ગણિકા લીધે સંયમ, પાર પામી ભવતણા;
સાધવી ઇમ ઉપદેશ દેઈ, કર્યો ઉપકાર અતિઘણા ॥૮॥
સુંણુ પ્રભવા રે ઇણિપરે સહુ સંસારમાં,
સંબંધ રે સહુ સાથે નરનારીના;
એકેકેરે સગપણુ અઠઢશ(૧૮) ઇમ થયા,
ઇમ ગણતાં રે ચિહું જણના બહુતરે(૭૨) થયા ॥

ટૂટક—સહ્યાં બહુતરે ઇમ પડુતર, કહે જંબૂકુમાર એ;
સંસાર વિષયવિકાર ગિરઆ, દુઃખનો ભંગાર એ ॥
તેહ ભણી 'સંયમ બ્રહ્મ પ્રભવા, સુખ જેણિપરે ઉજ્જસે;
કવિરાજ શ્રીધીરવિમલ સેવક, નયવિમલકવિ ઉપદિશે ॥૯॥
॥ ઇતિ જંબૂસ્વામીઅધિકારે અઢારનાતરાં દષ્ટાંત દ્વિતીય સત્રાય ॥૨॥

૧ અવધિનાંણી ઇત્યપિ. ૨ માટે ઇત્યપિ. ૩ દેવર ઇત્યપિ.

૪ નાતરા ઇત્યપિ. ૫ અસંજસ. ૬ મંજૂપા એટલે પેટી.

૭ તેહભણી પ્રભવા ! બ્રહ્મ સંયમ ઇત્યપિ.

॥ દુહા ॥

ધમ નિસુણી પ્રભવો કહે, સુણ જ'ખૂ ગુણવંત;
ઘર સૂનો પુત્રજ વિના, જિમ કામિની વિણ કંત ॥ ૧॥

પુત્ર વિના ગતિ નવિ હોઈ, એહ પુરાણે શાખ;
વિલસી પુત્ર થયા પછી, સંયમશું મન રાખ ॥ ૨॥

કહે જ'ખૂ જો પુત્રથી, ગતિ પામીજે સાર;
તો પશુ કુકુદ પ'ખીયાં, પામે શુભ અવતાર ॥ ૩॥

પુત્રથકી નવિ સંપન્ને, સુગતિ કુગતિનો ફેર;
એ સંસારિક લોકને, મોહતણો અધેર ॥ ૪॥

જિમ મહેસરદત્તને, સુત નવિ આળ્યો કામ;
કહે પ્રભવો તે કુણ અછે, ભાખે જ'ખૂસ્વામ ॥ ૫॥

॥ ઢાળ ૧૦ મી ॥

(ઝાંઝરીયા મુનિવર તથા ગિર્યા ગુણ વીરજી—એ દર્શી.)

એ સંસાર અસારમાંજ, થિર નહીં પુત્ર કલત;
વિજયપુરનગરી વસેજ, શેઠ મહેસરદત્ત.

॥ ગુણવંતા પ્રભવા સુણ સંસારસ્વરૂપ ॥ ૬॥

કુણ કેહેને સુખદુઃખ દીયેજ, કુણ રાખે ઘરસૂત;
કુણ કેહેને કહે ઉદ્ધરેજ, ફલ દીયે નિજ કરતૂત ॥ગુણ૦॥ ૭॥

પરભવ જાતાં ધમ કહેજ, શેઠ મહેસર તાત;
વરવે દિવસે માહરેજ, કરજો મહિષનો ઘાત ॥ગુણ૦॥ ૮॥

જનક મરી લેસો થયોજ, વનમાંહિ વિખ્યાત;
ઘરમાંહે થઈ ફૂતરીજ, મહેસરદત્તની માત ॥ગુણ૦॥ ૯॥

પરણી તરણી તેહનીજ, કુલદાને આચાર;
ઘાત કર્યો જે જારનોજ, તે થયો સુત અવતાર ॥ગુણ૦॥ ૧૦॥

કર્મયાગે તે મહિષનેજ, હણીયો દિવસ 'સરાધ;
'પલલ કુટુંબે આહર્યોજ, ખંડાખંડ વિરાધ ॥ગુણ૦॥ ૧૧॥

ઇલેસમેં આળ્યો ગાયરીજ, મુનિવર શ્રીધર્મઘોષ;
અસમજસ દેખી વહેજ, અહો અહો મોહનો દોષ ॥ગુણ૦॥ ૧૨॥

માર્યો તે વાહલો થયોજ, પ્રેમથકી હુલરાધ;

'જનક કુટુંબે આહર્યોલ, 'જનની મારી જાય   ॥ગુણ૦॥૧૩॥
 મુનિવચને તે કૂતરીલ, જાતિસમરણવંત;
 નિધાન દેખાડીને ક્યોલ, પરિજન સમકિતવંત   ॥ગુણ૦॥૧૪॥
 દેવલોકે ગઈ કૂતરીલ, છંડી માહ મિથ્યાત;
 પિતરપિંડ કુણ કેહનેલ, દિયે પ્રભવા સુણ વાત   ॥ગુણ૦॥૧૫॥
 'મૂઢપુરૂષ કોઈ તર વપેલ, અપર દિશે સિંચાય;
 જોયણ દુતિ ચઉ આંતરેલ, કિમ તે પુણિત થાય   ॥ગુણ૦॥૧૬॥
 તેહને સહુ જિમ ઉપહસેલ, કિહાં જલ કિહાં તરમૂલ;
 તિણીપરે કો કેહને દીયેલ, પૂર્વજ જલ અતુકૂલ   ॥ગુણ૦॥૧૭॥
 ધમ જાણી સંયમ ગ્રહુંલ, કહે જ'ખૂ ધરી પ્રેમ;
 ખીરવિમલ કવિરાજનોલ, શિષ્ય કહે નય એમ   ॥ગુણ૦॥૧૮॥
 ॥ ઇતિ જ'ખૂસ્વામીઅધિકારે મહેસરદત દષ્ટાંત તૃતીય સકાય ॥

॥ દુહા ॥

ધમ નિસુણી પ્રભવો કહે, સમજ્યાતું એ સાર;
 જે કાંઈ આપણથકી, ડીજે પરઉપકાર   ॥ ૧॥
 પ્રથમ પુણ્ય એ તાહરે, દીજે જીવિતદાન;
 કૃપાવંત તે સંયમી, એહિજ પુણ્યનિદાન   ॥ ૨॥
 કહે જ'ખૂ પ્રભવા ! સુણો, ધર્મે જસ મન હોઈ;
 તેહને બાંધિ નવિ શકે, અતુલીબલ જે કોઈ   ॥ ૩॥
 કહે પ્રભવો જો બંધથી, છૂટે મુઝ 'પરિવાર;
 તો તુમસાથે આદરં, સુધો સંયમભાર   ॥ ૪॥
 તવ બોલી પહેલી પ્રિયા, સમુદ્રસિરી સિરદાર;
 પ્રભવા તમે સંયમ ગ્રહો, છા તસ્કરમાં સિરદાર   ॥ ૫॥
 દુઃખીયા સુખને આહતા, ઉદરી લીયે કષ્ટ;

૧ જનક જે પિતાનો જીવ જે પાડો તેનું બક્ષણ કરી ગયા.

૨ મહેસરદતની માતાનો જીવ.

૩ કોઈ મૂઢપુરૂષ પૂર્વદિશી ઝાડ વાવે ને પશ્ચિમદિશિયે બે, ત્રણ, ચાર જોજનને આંતરે દૂર જઈને પોતે વાવેલા ઝાડતરફ પાણી સિંચે તો તે ઝાડ શું પુણિત (ખિલેલ) થાય ? અપિતુ ન થાય તેમ આદ્યનું પણુ જાણું.

૪ જે ચોરો થંભાયેલા છે તે.

પણ સુખીયા શાને' મહે, સંધમ કષ્ટ અનિષ્ટ ॥ ૬॥
 પ્રાંહિ પરધર વાતના, હાથા દીસે લોક; ॥ ૭॥
 'અમને સમભવ્યા; વિના, વાત સકલ એ શેક ॥ ૮॥
 જે પ્રભવા તુજ કહણથી, આદરશે વધરાગ; ॥ ૯॥
 તો પડશે પશ્ચાત્તાપમાં, જિમ હાલી નિર્ભાગ ॥ ૧૦॥
 તે કુણ હાલી દાખીઓ, જેહનો દીયે દષ્ટાંત; ॥ ૧૧॥
 પ્રભવો સાંભળતાં કહે, જ'ખૂ પણ નિસુણંત ॥ ૧૨॥

॥ ઢાળ ૧૧ મી ॥

૨(દેશી માખીની—સાથે ચલુંગી લારે ફરંગી—એ દેશી)

સમુદ્રસિરિ પહેલી તિહાં, બોલે મધુરે રાગ પ્રીતમથ; ॥ ૧૦॥
 અમ સરિખી છાંડી કરી, સિદ્ધિવધૂશું રાગ પ્રીતમથ ॥ ૧૦॥
 યોવનવય સુખ ભોગવો, વડપણે સંયમયોગ પ્રીતમથ;
 'કર આવ્યાં ફલ હારવે, અધમ કહે તસ લોક પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૧ ॥
 બગપામર મરમ'ડલે, કરતો કરસણ કર્મ પ્રીતમથ;
 કોદ્રવ કાંગ સદા વપે, જાણે તેહનો મર્મ પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૨ ॥
 એકદિન બેટીસાસરે, પોહતો પામર તેહ પ્રીતમથ;
 ગુલમ'ડગ જિમાડીઓ, સંતોખ્યો સસનેહ પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૩ ॥
 તે કહે એ કિહાં નીપજે, વસ્તુ એ સખરસવાદ પ્રીતમથ;
 શેલડીખંડ ગોહું બીજ દીયે, વાવણવિધિ કહે આદહાદ
 પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૪ ॥

તે પામર ઘરે આવીયો, વાવે સેલડીખંડ પ્રીતમથ;
 કરસણ જે કુદયું ફેલ્યું, 'ઉઝેડી પરચંડ પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૫ ॥
 સ્ત્રી વાર્યો પણ નવિ રહ્યો, આપમતિ થયો તેહ પ્રીતમથ;
 કૂપ ઠામે શિલા ઉમટી, કરસણ પણ દીઉં છેહ પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૬ ॥
 મૂઢપણામાં હારીયો, મીઠાં ભોજન ચાહી પ્રીતમથ;
 કોદ્રવ કાંગ કરસણ ગયો, ખેદ ધરે મનમાંહી પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૭ ॥
 તિણિપરે પશ્ચાત્તાપમાં, પડશે 'વાલમ આજ પ્રીતમથ;
 ભોગ લહીને ભોગવો, વડપણ સંયમ કાજ પ્રીતમથ ॥ યોગ ૧૮ ॥

૧ પણ અમને ઇત્યપિ.

૨ હમીરીયાની દેશી ઇત્યપિ.

૩ હાથે આવેલ ફળ.

૪ મૂઢ ઇત્યપિ.

૫ ઉપાડી ઇત્યપિ.

૬ વક્ષલ ઇત્યપિ.

સોવન કામિની અમ સમી, નવિ મલશે ફરીવાર પ્રીતમજી;
 ધીરવિમલકવિરાજનો, નય કહે એમ વિચાર પ્રીતમજી ॥૫૦॥૧૯॥
 ॥ ઇતિ જગપામર દૃષ્ટાંત ચતુર્થ સમ્ભવ ॥

॥ દુહા ॥

૧ પ્રત્યુત્તર જખૂ કહે, સુણ સુંઠરી સુવિનીત;
 તે તો હાલી દુઃખ લહો, એહ સુખનો પરતીત ॥ ૧ ॥
 બે એહ સુખના લાલચી, તેતો દુખીયા હોય;
 એહ કથા સાચી કહી, નિર્લોભે સુખ હોય ॥ ૨ ॥
 જ્ઞાન સમાન કો ધન નહી, સમતા સમ નહિં સુખ;
 જીવિત સમ આશા નહી, લોભસમો નહિં દુઃખ ॥ ૩ ॥
 આશા સમ બંધન નહી, સ્ત્રી સમ કોઈ ન જલ;
 વિષય સમો કો રિપુ નહી, મિથ્યા સમ નહી આલ ॥ ૪ ॥
 વાયસ પરે લોભી હુઈ, તે પામે અનરથ;
 હું સુખીયો સોભાગીયો, સવિ કાબે સમરથ ॥ ૫ ॥
 કહો તે વાયસ કુંજ હતો, પૂછે નારી વાત;
 પ્રભવો પણ તિહાં સાંભલે, કહે જખૂ અવદાત ॥ ૬ ॥

॥ ઢાળ ૧૨ મી ॥

લોભીજા હંસારે વિષય ન રાચીએ—એ દેશી.

વલતુ' જખૂ ઉત્તર ઇમ ભણે, સુણબે એહ જવાબ;
 વાયસ સરીખો હું લોભી નથી, જિમ લહું પશ્ચાત્તાપ ॥૭॥
 વિષય ન રાચોરે પ્રાણી આપણા, ૩વિષ સમ વિષયવિકાર;
 વિષ ખાધાથી મરીએ એક ભવે, વિષય અનંતીવાર ॥વિ૦॥૮॥
 ભરખચ નયરે તીર નદીતણે, મૃતગજકલેવર એક;
 પડીયું દેખીરે ૪આમિય લાલચી, પંખી મિલીયા અનેક ॥વિ૦॥૯॥
 ઉડે બેસેરે ગમનાગમન કરે, પંખી વિવિધ પ્રકાર;
 વાયસ મિલીયારે કોલાહલ કરે, ૫દ્વિજ જિમ સત્રાકાર ॥વિ૦॥૧૦॥
 તિહાં એક વાયસ આમિય લાલચી, પેઠા ૬અવમદુવાર;

૧ પડઉત્તર ઇત્યપિ. ૨ કાગડો. ૩ ઝેર. ૪ માંસ.

૫ ખાલણો જેમ દાનશાળામાં કોલાહલ કરે તેમ. ૬ ગુદાદારથી પેઠો.

મનમાં 'માથેરે હું સુખીયો અણુ', રૂપસલતણો આધાર ॥વિ૦॥૧૧॥
 શ્રીમકાળે રે દ્વાર મિલી ગયો, માંહી રહ્યો તે કોક;
 વર્ષાકાળે રે ગગન નદી તાણીઓ, નિકર્યો તેહ વરાક ॥વિ૦॥૧૨॥
 ચિહ્નદિશે પાણીરે પૂર વિલોકીઉં, તે પોહતો પરલોક;
 ઇમ જે લોભી હોઈ પ્રાણીઓ, તે પામે બહુ શોક ॥વિ૦॥૧૩॥
 મૃતગજકલેવર સમ નારી તુમે, દુઃખદાયક જગમાંહિ;
 વિષયી પ્રાણી રે વાયસ બાણીયે, ખૂડ ભવજલ માંહી ॥વિ૦॥૧૪॥
 ઇમ બાણીને સંયમ આદરે, છંડી તુમશું રાગ;
 ધીરવિમલકવિશિષ્ટ કહે ઇચ્છું, ધન જ'ખૂ મહાભાગ ॥વિ૦॥૧૫॥

॥ ઇતિ વાયસદૃષ્ટાંત સમ્ભાય ॥ પ્રથમ સ્ત્રી કથા ૧ ॥

॥ દુહા ॥

હવે બીજી પ્રમદા ભણે, પદમસિરિ અભિધાન;
 મૃતગજકલેવર સમ કહી, અમને સુગુણિધાન ॥ ૧ ॥
 કઠિન વચન અમને કહેા, તે અમે ચઢાઉં રીશ;
 સાધુપણું કિમ પાળશ્યો, જે ઇમ ચઢશે રીસ ॥ ૨ ॥
 અમ છવિત તનુ તુમ કરી, યોવન લહેરે જાય;
 સંયમ અવસર શો અછે, તે અમને સમઝાય ॥ ૩ ॥
 છો બહુસુખના લાલચી, સુખતો પુણ્યપ્રમાણ;
 જે પામ્યા તે ભોગવો, કરજો પછી મંડાણ ॥ ૪ ॥
 અતિલોભી જિમ વાનરો, પામ્યો બહુ દુઃખ ઠામ;
 કહણ ન કીધું સ્ત્રીતણું, પામ્યો બહુ અપમાન ॥ ૫ ॥
 કહે પ્રલયો તવ સ્ત્રી પ્રતિ, કહેા કથા તે આજ;
 જિમ પિઉં થિર થઈ ઘરે રહે, સીએ વંછિત કાજ ॥ ૬ ॥

॥ દાસ ૧૩ મી ॥

કપૂર હોયે અતિ ઉજલોરે—એ દેશી.

પદમસિરી વલતું કહેરે, બીજી બાંગડ બોલ;
 તન ધન યોવન પામીનેરે, કીજે છાકમચોલરે ॥૭॥

પ્રીતમ માનો અમારી વાચ, તુમે વડપણ સંયમ રાચરે ॥પ્રીતમ૦॥
 કાંઈ મણિ છોડી મૂકો કાચરે, પ્રીતમ માનો અમારી વાચ ॥એ આંકણી॥
 એકણું વનમાંહિ વસેરે, 'કપિયુગ અતિ સસનેહ;
 સુખીયા બહુ ફલ ખાવતારે, માનવ પરે ગુણગૃહરે ॥પ્રી૦॥૮॥
 દેવાધિષ્ઠિત જલ ભયોરે, દ્રહ એક છે તેહમાંહિ;
 ફાળ દઈ તે વાનરોરે, પડીયો તેહમાં ઉઝાંહિરે ॥પ્રી૦॥૯॥
 તે જલના પરભાવથીરે, કપિ થયો માનવરૂપ:
 વાનરી પણ તેહમાં પડીરે, થઈ નારી રતિરૂપરે ॥પ્રી૦॥૧૦॥
 હૃદયકી કહે વાનરોરે, ફરી રતલખે હુઈ દેવ;
 તું આયે દેવાંગનારે, સુખ વિલસે નિતમેવરે ॥પ્રી૦॥૧૧॥
 લોભ ઘણો નવિ કીજીએરે, ભાસે નારી એમ;
 યવૈં તોપણ ફરી પડ્યોરે, કપિરૂપે થયો તેમરે ॥પ્રી૦॥૧૨॥
 ઇંચેસમે પુરનો રાજીઓરે, આવ્યો રમવા કાજ;
 દીડી નારી રૂયડીરે, વડી કીધી રાણી રાજેરે ॥પ્રી૦॥૧૩॥
 નટપુરૂપે તે વાનરોરે, શીખવીઓ નટ સાર;
 નૃપ ઘરે રમતો આવીઓરે, દીડી તેણું નિજ નારીરે ॥પ્રી૦॥૧૪॥
 જૂરે નયણે દુઃખથકીરે, તે વારે કપિનારી;
 મુઝ વારું તે નવિ કર્યું રે, શું હોય હવે દુઃખધારીરે ॥પ્રી૦॥૧૫॥
 મૂકાવ્યો તે વાનરો રે, નટપાસેથી તેહ;
 સાંકલ બાંધી રાખીઓરે, પ્રેમ ભણી નિજ ગૃહરે ॥પ્રી૦॥૧૬॥
 તિણિપરે પિઉ તમે જૂરશ્યોરે, સમરી પૂરવ સુખ;
 અમ સરીખી છાંડી કરીરે, સહસો સંયમ દુઃખરે ॥પ્રી૦॥૧૭॥
 ઇણિપરે વાત કહી સહી રે, ન ચાલ્યો જ'મુકુમાર;
 ધીરવિમલકવિરાજનોરે, નય કહે ઇમ અધિકારરે ॥પ્રી૦॥૧૮॥
 ॥ ઇતિ નરરૂપપરાવર્તદૃષ્ટાંત સંજાય ॥

॥ દુહા ॥

મરકલડો કરિને કહે, જ'મુ ઉત્તર એમ;
 તે તો વનિતા ! વાનરો, દુઃખીયા પરવશ પ્રેમ

॥ ૧ ॥

જે અ.શે' સુખ ચાહશે, ધરશે પરશ્યુ' રાગ;
 તે સુખીયા પણ દુઃખીયા, જસ મને નહિં વર્ધરાગ ॥ ૨ ॥
 આશાપાશે બાંધીઓ, એ સઘળો સંસાર;
 જે વરતે ઉદાસીનમાં, તે જીવિત જિન અવતાર ॥ ૩ ॥
 સુણો ઇણિ જીવે ભોગવ્યા, દેવતણા બહુ ભોગ;
 તોહિં તુપનો નવિ થયો, આહો અહો મૂરખલોક ॥ ૪ ॥
 'અમર વિષયસુખ આગલે, માનવ સુખ કુંજ માંન;
 જિમ સમુદ્રજલ પૂરશ્યું, આસ મિંદુ ઉપમાન ॥ ૫ ॥
 જિમ મનમાં તરસ્યો થયો, ગ્રીયમ સમે ગમાર;
 જલ ભાજન સવિ નીઠવ્યાં, પણ ન લહી તુપતિ લગાર ॥ ૬ ॥
 કહો સ્વામી ! તે કુંજ હોતો, જેહનો દિઓ ઉપમાન;
 તવ તરૂણી પ્રતિજ્ઞા, દાખે સુગુણનિધાન ॥ ૭ ॥

॥ ઢાળ ૧૪ મી ॥

સુણો મેરી સજની રજની ન જાવેરે—એ દેશી.

જંખ પલણે મનને ઉદ્ધાસેરે, પદમસિરીશુ' ઉત્તર ભાસેરે;
 તુમ તતુ ભોગે તુપતિ ન પામેરે, જેમ કવાડી દુખનો કામરે ॥૮॥
 પામર એક કિહાસા કાજરે, આદ્યો વનમાં લેધ જલ સાજરે;
 અગનિ ઉપાધ કાષ્ટ સંકુકરે, તાપપ્રભાવે' તરસે' લૂકરે ॥૯॥
 જલભાજન સવિ તિણિ નિઠવિયારે, તોય પિપાસા ન ગધ મુહિયારે;
 તરૂઅર છાયાયે નિંદ્રા કીધીરે, સુપને સાયર સર નદી પીધીરે ॥૧૦॥
 તુપતિ ન પામી તરસ ન વામી રે, એક પ્રદેશે કાદમ પામીરે;
 તુલ્યુત ૨કાદમ જલ મુખે દેવેરે, તોહિ કબાડી તુષ્ટ ન હોવેરે ॥૧૧॥
 તુપતિ ન પામી સાગર નીરેરે, તો કિમ કાદમથી સુખ ધીરેરે;
 સાયરજલ સમ સુખના ભોગરે, તિણે તુપનો નવિ પ્રાણી ભોગરે ॥૧૨॥
 કાદમજલસમ તુમ તતુ ભોગરે, બહુદુઃખદાયક અંતે વિયોગરે;
 પંકસમો વડી તુમ તતુ છંડીરે, સંયમસ્ત્રીશુ' પ્રીત મે' મંડીરે ॥૧૩॥
 ઇણિપરે બીજે ઉપનય દીધોરે, ધીરવિમલકવિશિષ્યે' કીધોરે;
 સુણ મેરી સુંદરી વયણ વિચારીરે, તુમથી અધિકી સંયમનારીરે ॥૧૪॥

॥ ઇતિ શ્રીકબાડીદૃષ્ટાન્તસઝાય ઇતિ દ્વિતીયસ્ત્રીકથા ॥

॥ દુહા ॥

- તવ ત્રીજી ત્રકી કહે, પદ્મસેના તિહાં બોલ;
એ પ્રીતમનો પ્રીછીઓ, ડાહ્યાપણ વચન નિદોલ ॥ ૧ ॥
- વાયસ હાલીની કથા, કરતાં નાવે લાજ;
પ્રાંહિં ઉત્તમ નીચના, ન કહે મધ્યમ કાજ ॥ ૨ ॥
- જાણ્યાંછાં એ સમજના, વયણથકી વયરાગ;
દિન દિન વધતો થાઇશ્યે, ગાશે સંયમ કાગ ॥ ૩ ॥
- કાચી પાંખે પંખીયાં, ઉડ્યાં ન લહે સુખ;
તિમ જે કાચા ધર્મના, તે પામે બહુ દુઃખ ॥ ૪ ॥
- ધર્મ ધર્મ કહેતાં થકાં, નવિ જાણે પણ મર્મ;
દૈવે દુષ્ટાની પરે, માને સઘલો ભર્મ ॥ ૫ ॥
- વિણ સમજ્યા ચૂકે નરા, બેહુ ભવકેરાં કાજ;
જિમ રાણી ત્રિહું નર થકી, ચૂકી છંડી રાજ ॥ ૬ ॥
- તવ પ્રભવો કહે તે કહે, કુણ રાણી દૃષ્ટાંત;
વેધક વચન કરી કહે, જિમ તુમ માને કંત ॥ ૭ ॥

॥ હાલ ૧૫ મી ॥

શારદા બુદ્ધિવાચી—એ દેશી.

રાજગૃહી નયરે, નિવસે એક સોનાર;
જર્જર તસ અભિધા, તેહને સુત એક સાર ॥
તરૂણો તે એક પરણ્યો તરૂણી અતિ સસનેહ,
કુલદા પરનરસું વિલસે તે નિજગેહ;

સૂચક—નિજ ગેહે તે સસરો જાણે, પણ સુત વાત ન માને;
એક દિન સસરે પરશું રમતાં, રનેઉર લીધાં છાને ॥
તરૂણી જાગી કંત જણાવ્યો, જુઓ સસરો થયો કામી;
લાજ ઠામે કિમ આવે નહિંતર, કિમ કીમ ચાલે ઘર સામી ॥૮॥
તવ કુલદા બાસે સસરે દીયું કલંક,
તો ધીજ કરીને દૂર કરું નિજ વંક;
સચોવાઈ દેવી આગલે લોકસમક્ષ,

કરજેડી ભાખે તુઝ પરતો પરતક્ષ ॥

ટૂટક—પરતક્ષે જો દેવી દૂવણ, મુજને લાગ્યું અંગે;
તો તું મુજને ફલ શુભાશુભ, દેજે દેવી રંગે ॥
પૂર્વ સંકેતી જાર પુરૂષ તે, શ્રાથલ થઈને ફરશે;
પરજુઓ પહેલો બીજો ગહેલો, ધમ કહેતી તે નિકસે ॥૬॥

લાજ્યો તવ સસરો લોકમાંહિ થયો ખોટો,
તસ નિંદ ન આવે અચરિજ દેખી મોટો;
ગતનિંદ્ર સોનારો જાણી નૃપ તેડાવે,
ચોકીને કાજે સર્વ ભંડાર ભલાવે ॥

ટૂટક—સર્વ ભંડાર ભલાવે નરપતિ, ગાખમાંહિ રહે ખેડો;
કર્મસંયોગે નરપતિ ગહે, સમલ અસંયમ દીડો ॥
ભાવત હાથી શુંડ નરપતિ, રાંછી લેધ વિલસે;
ઈણિપરે ઠામોઠામે મૂકે, ધમ દેખી તે ચિકસે ૧૧૦॥

જો નૃપધરે એહવી વાત અઘટતી દેખું,
તો મુજધરે અસતીદાપ કીશ્યો હું લેખું;
ધમ મન થિર કીધો નિંદ્ર લહે સોનાર,
પરભાતે નરપતિ દેખે નિંદ્ર અપાર ॥

ટૂટક—નિંદ્ર અપાર લહી બોલવ્યો, કહે સામી મત પૂછો;
નિજ ઘરે નૃપધર વાત જણાવી, કહે ભાગો મુજ સંસો ॥
ભાવત રાણી દૂરે કીધાં, દશથકી તિલ્લે રાય;
હાથી રાખ્યો લોકને વયણે, દેખી કલા ત્રિહુ પાય ૧૧૧॥

ભાવત ને રાંછી ચાલ્યા પંથ પલોય,
પુર બાહિર દેવલમાંહિ સૂતા દાય;
તિહાં આવ્યા તસ્કર પુરથી પરધન લેધ,
તેહ પાસે રાંછી પઆવ્યાં અવસર જોધ ॥

ટૂટક—અવસર જોઈ તસ્કરપતિને, સાથે ચાલ્યાં રાણી;
પુર આરક્ષક સુભટે હણીયો ભાવત તસ્કર જાણી ॥
શૂલી દીધો ભાવતને તિહાં, તરસે પ્રાણ ન જાયે;
જિનદત્તશ્રાવક નીર પાઈને, નમસ્કાર સંભલાવે ૧૧૨॥

૧ ગાંડો થઈને. ૨ ગઈ છે નિદ્રા જેની એવો સોનાર.

૩ અનાચાર. ૪ લાંછો ઇત્યપિ ૫ આવી ઇત્યપિ. ૬ ચાલી ઇત્યપિ.

તસ પુણ્યપ્રભાવે ભાવત હુવો દેવ,
હવે રાણી 'તરુકર પતિ કીધો તતખેવ;
અટવીમાં જતાં તગિની પાસે આવે,
રાણીનાં 'અહણાં લેછ પરતરે જાવે ॥

ટૂટક—પરતરે જઈ વસ્ત્રાદિક લેછ, મનમાં એમ વિચારે;
પતિઘાતક અસતી એ માહરે, ઘરે આવી શું કારે ॥
તિણુંસમે અવધિપ્રયુજી ભાવત, સુરવર જોવે હરખે;
એકણિં વસ્ત્રે તરની પાસે, બેડી રાણી નિરખે ॥૧૩॥
પ્રતિખોદન કાજે સુર થયો 'જ'બુકરપ,
મુખમાંહિ 'અમિય પિંડ થયો વિંદરપ;
આકાશે ઉડતી એક શિંચાણી કીધ,
તે તાકે આમિય જ'બુક મુખથી સિદ્ધ ॥

ટૂટક—સીધો જ'બુક આમિય મૂકી, મત્સ્ય ગ્રહે જળ તાંણી;
મીન ગયો જળમાંહી પેંશી, આમિય લીધે શિંચાણી ॥
ભ્રષ્ટ થયો રે જ'બુક! 'ખેહુંથી, રાણી હર્ષે ઝૂંખી;
નરભાપાયે જ'બુક બોલ્યો, રાણી ! તું ત્રિહુંથી ચૂકી ॥૧૪॥
રાજા ને ભાવત તરુકર એ ત્રણ લેખે,
પરઅવગુણ ભાસે નિજ અવગુણ નવિ દેખે;
ઈમ સુરની સાનિધે રાણી નિંદે આપ,
લીધે સંયમ ભાવે ત્રિવિધે ખમાવે પાપ ॥

ટૂટક—પાપ ખમાવી સુરગતિ પોહોતી, રાણી થઈ ગુણખાણી;
તિણિપરે સ્વામી ! ત્રિહુંથી ચૂકો, ઈમ કહે પદ્મારાણી ॥
ઈહ મુખ વિલસી વડપણ સંયમ, લેછને મુખ લહીયે;
ધીરવિમલકવિરાજ પસાયે, નયવિમલે ઈમ કહીયે ॥૧૫॥
॥ ઇતિ નેઉરપડિતાદૃષ્ટાંતસચાય ॥

॥ દુહા ॥

તવ જ'બુ જુગતિ' કહે, વયણ કહ્યો એ સાચ;
તે ચૂકી ત્રિહુંથી સહી, નાચી રતિપતિનાચ ॥ ૧ ॥

જેહુ તુમ ભોગે લાલચી, તે ચૂકે નિરધાર;
 દર્શન જ્ઞાન ચારિત્રથી, ત્રિહુથી ન ચૂકું નાર ॥ ૨ ॥
 મેં માહરો નિશ્ચય કર્યો, નહિ મુજ વિચયચયું કાજ;
 ધીવરકેરા બળમાં, ન પડે હું સં દ્વિજરાજ ॥ ૩ ॥
 તિમ તુમ વચનને લાલચે, લલચાઉં ન લગાર;
 મનશુદ્ધિં તુઠા અછે, મુઝ સોહમગણધાર ॥ ૪ ॥
 જિમ વિદ્યુન્માલી રખગે, હારી વિદ્યા સર્વ;
 માતંગીસંગમથડી, ન રહ્યો તેહનો ગર્વ ॥ ૫ ॥
 તે ખગ કુણ દાખો પ્રભુ, જેહ વચ્ચો તુમ ચિત્ત;
 તવ જમૂ તેહને કહે, ખગસંખધ પવિત્ર ॥ ૬ ॥
 ॥ હાળ ૧૬ મી ॥

(એ છંડી કિહાં રાખી—એ દશી.)

જમૂ વસતો ઉત્તર પલણે, હું દુઃખમિશ્રિત સુખ મુકું;
 વિદ્યાધરપરે જો હું લખા, તો હું બેહુથી ચૂકું રે ॥ ૭ ॥
 સુંદરી ! મુણીએ વાત મુજણ, તુમે મકરો તાણાતાણિરે ॥ સુંદરી ૦ ॥
 ઈહભરતે કુશવર્ધનગામે, વિપ્રતણા દાય પુત્ર;
 વિદ્યુન્માલી મેઘરથાલિધ, નિર્ધન અટવી પુહત રે ॥ સું ૦ ૮ ॥
 તિહાં વિદ્યાધર મિલીઓ તેહને, પૂછે ધનના પકામી;
 માતંગીવિદ્યા તેણે આપી, તે સાધે શિરનામી રે ॥ સું ૦ ૯ ॥
 વિધિ કહ્યો વિદ્યાધરે સઘળો, માતંગીને પરણે;
 અટવીમાં મંદિર નીપાવી, કરો વિદ્યાધરસરણો રે ॥ સું ૦ ૧૦ ॥
 હાયભાવ દેખાડશે બહુલા, માતંગી તુમ ચલશે;
 પણ તેહને ભોગે મમ પડજ્યો, તો તુમ વિદ્યા ફરશે રે ॥ સું ૦ ૧૧ ॥
 જિમ કહું તિમ કીધું સઘળું, જતનચયું વિદ્યા સાધે;
 માતંગીસંગમથી ચૂક્યો, વિદ્યુન્માલી બાધે રે ॥ સું ૦ ૧૨ ॥
 લધુ બંધવ ગુરવચણનો રાગી, માતંગી વિણ નેહ;
 શીલદટો મેઘરથ નવિ ચૂક્યો, તે થયો વિદ્યાગેહ રે ॥ સું ૦ ૧૩ ॥
 પદમાસે તે બહુ ધન પામ્યો, પરણ્યો તરણી ઝાઝી;

૧ દ્વિજરાજ એટલે પશ્ચિરાજ. ૨ ખગ એટલે વિદ્યાધર.

૩ ચંડાવણી. ૪ આત્મશુતા બે પુત્ર. ૫ ઇચ્છાતાળા.

૬ તૈયાર કરી.

મેઘરથ મદિરમાં સુખ વિલસે, થયો વિઘાવર માઝી રે ॥સું॥૧૪॥
 વિઘુનમાલી બહુ દુઃખ પામ્યો, દાસપક્ષ કરી હવે;
 નિજ તાતે તે દુરેં કીધો, પરભવ દુઃખ અતીવ રે ॥સું॥૧૫॥
 ચંગલીસંગતિ સમ તુમ સુખ, છંડું બહુસુખ કાઢે;
 ધીરવિમલકવિ શિષ્ય કહે નય, ધન જમ્યુવરાજ રે ॥સું॥૧૬॥

॥ ઇતિ વિઘુનમાલી મેઘરથદ્રષ્ટાંતસશ્ચય ॥ તૃતીયસ્તિકથા ॥

॥ દુહા ॥

કનકસિરી ચોથી હવે, બોલે વચન ઉદાર;
 એહ વચન કહેવાતણે, નહિ પ્રીતમ ! આચાર ॥ ૧ ॥
 માતંગી સમવડિ કહે, અમને સુગુણિધાન;
 તો કિમ પરણ્યા જાણતાં, કિમ દીઠે અપમાન ॥ ૨ ॥
 પાણી પી લર પુછતાં, હાંસી જનમાં હોય;
 એ ઉખાણો લોકનો, પરતક્ષ કીધો સોય ॥ ૩ ॥
 ઉત્તમ તેહજ જાણીયે, ઘટું ભાખે જેહ;
 લોભવશે જિમ તિમ બકે, મધ્યમ કહીયે તેહ ॥ ૪ ॥
 જિમ કૌટુંબિક લોભથી, બંધાણો ધન ખોય;
 તિમ અમ છંડી લોભથી, 'લોભે લોભ ને હોય ॥ ૫ ॥
 કુણ કણખી તેહની કથા, કહીયે તેહ વિશેષ;
 પ્રભવા પૂછતાં કહે, સુંદરી વયલુ વિશેષ ॥ ૬ ॥

॥ ઢાળ ૧૭ મી ॥

દશી રસીયાની.

કનકસેના તવ ભાસે ઇલિપરે, સુણ પ્રીતમ ! ગુણખાણુ; સુગુણનર.
 અતિલોભથી સુખ નવિ પામીયે, જિમ 'ધણામેહે કણહાણુ' સુગાં ॥
 વાત વિચારી પ્રીતમ ! આદરો, જિમ હોય કોડિ કદ્યાણુ
 ॥સુગુણગાંઆંકણુદિ॥

એક કુટુંબિક સુરપુરે વસે, તિણે બહુ કરસણ કીધ ॥સુગાં

૧ લોભે લાભ ને હોય ઇલિપિ. ૨ ધણો વરસાદ થાય તે
 ખાન્યનો બગાડ થાય.

શતે પાંખી ઉડાવણ કલકરે, શાંખ શાખ કરે દીવ ॥સુગાવાગા૮॥
 એકદિન પશુધન લેઈ તરકર, આખ્યા ક્ષેત્રને પાસ ॥સુગા
 શાંખ શાખ નિસુણી ભય પામીયા, પશુ મૂકી ગયા નાસ ॥સુગા
 ॥વાગા૯॥

પ્રહસમે પશુ ઘરે લેઈ આવીયો, વેચી થયો ધનવંત ॥સુગા
 ખાર ખેચાર કરી ઈમ ધન લહું, શાંખશાખ વિરતંત ॥સુગા
 ॥વાગા૧૦॥

એકદિન પટ્ટીવાસી તરકરા, આવી વીંટ રે ક્ષેત્ર ॥સુગા
 કરસણનામે ધનપતિ હુંડીઓ, ખાંધી કીધારે નેત્ર ॥સુગાવાગા૧૧॥
 પ્રહસમે લોકે કલખી પૂછીયો, લોભતણાં ફલ એહ ॥સુગા
 તિણિપરે સ્વામી ! તુમે અતિલોભથી, દુઃખ લેશો મુજગેહ ॥સુગા
 ॥વાગા૧૨॥

હવણાં યૌવનનાં સુખ ભોગયો, વડપણ સંયમ કામ ॥સુગા
 કવિ નયવિમલ કહે પ્રીતમ પ્રતિ, ચોથીસી અભિરામ ॥સુગા
 ॥વાગા૧૩॥

॥ ઇતિ શાંખધમન કૌટુંબિક સંઘાય ॥

॥ દુહા. ॥

જમ પલણે નારીને, લોભી ખોવે લાજ;
 તે સાચું ખોદ્યું તુમે, પણ અમ લોભ ન કાજ ॥ ૧ ॥
 પરધન કપટે સંપ્રહે, જે ચાહેં મન સુખ,
 તેતો દુઃખીઓ દુરગતિ, પામે નારક દુઃખ ॥ ૨ ॥
 જે તુમ તનુ સુખ ચાહશે, તે દુઃખીયા જગમાંહિ;
 મૂરખ કુંજ સુખ વાંછવા, સેવે કૌચિછાંહિ ॥ ૩ ॥
 કામભોગના લાલચી, તપતાં જીવ ન થાય;
 સુરવરના સુખ આગળે, એ નર કુંજ સુખમાંહિ ॥ ૪ ॥
 જે વાનરપરે પશુ હોઈ, તે ભોગે લપટાય;
 તે દુઃખ પામે અતિઘણો, યશ શોભાથી ભાય ॥ ૫ ॥
 સ્વામી ! તે કુંજ વાનરો, દાખો તસ દષ્ટાંત;
 જાણો છો જિમ તિમ કરી, જાતા દીશે કંત ॥ ૬ ॥

॥ ઢાળ ૧૮ મી ॥

(શ્રેણિક રચનાડી ચડ્યો પેખીયો મુનિ ઈએકંત—એ દેશી.)

જ'ખૂ પડતર તવ ભણે, સુણ તરણી માહરી વાણ;
 તુમ ભોગનો નહીં અરથીઓ, લેઉં સંયમ રે ઉગતે ભાંજ ॥૭॥
 સસનેહી નારી ! માનો અમારી વાન, નારીનીરે ધૂતારી જાન;
 જાણે જાહેરી વીંટીની વાત ॥ સસનેહી ॥ એ આંકણી ॥
 જિમ વાનરો ખૂંચી રહ્યો, જલજાંતિ કાદમમાંહિ;
 તિણિપરે ન થાઉં હું પ્રિયે, હવે વલગારે જિનધર્મની ખાંહિ ॥સ૦॥૮॥
 એક છે વન સોહામણું, જેહમાંહિ વૃક્ષ અનેક;
 કપિયુગલ તેહ માંહિ વસે, સુખવાસીરે પણ પશુ અવિવેક ॥સ૦॥૯॥
 એકદા ખહુ તિહાં અપવીયા, વાનરો જૂઝણુ કાજ;
 ગિરિકંદરે નાશીગયો, તે વાનરે રે જલકાજ ॥સ૦॥૧૦॥
 એકકામે દીઠો એકઠો, ચીકણો શીતલ રાલ;
 જલજાંતે માંહી પેશીઓ, લીંપાણુરે કપિ તે તતકાલ ॥સ૦॥૧૧॥
 જિમજિમ શરીરે ચોપડે, તિમ શીતલ હોય અંગ;
 તરસા ન ભાગી તેહની, રવિકિરણુરે થયો તેહ અભંગ ॥સ૦॥૧૨॥
 વેદના પામી તિણે ઘણું, જિમજિમ લાગ્યો તનુતાપ;
 તિણિપરે તુમ સુખભોગશયું, નવિલીપાવુરે આપણોઆપ ॥સ૦॥૧૩॥
 પરભાતે સંયમ આદરે, જાણ્યો અધિર સંસાર;
 નયવિમલકવિ ઉપદિશે, ધનધનરે જ'ખુકુમાર ॥સ૦॥૧૪॥

॥ ઇતિ કપિદશાંત સંજાય ॥ ચતુર્થસ્ત્રી કથા ॥

॥ દુહા ॥

નલસેના હવે પાંચમી, બોલે મીઠા બોલ;
 પ્રીતમને કહેયો નહિ, કર્કશ વયણ નિટાલ ॥૧॥
 જિમ તિમ અમ મન રીઝરી, લેજ્યો સંયમભાર;
 તે ઢાખો જે નારીને, પતિ વિણ કવણ આધાર ॥૨॥
 ધર્મધુરા પણ ધારવા, જિમ કોઈ ધોરી હોય;
 તિમ શુહવાસ તણી ધુરા, ધરતાં દોહિલી હોય ॥૩॥
 ધોરાશ્રમ શુહવાસને, બિરદ કહે સિદ્ધાંત;

દાન ધર્મ પોસહ કરી, તે નિરવહીયે કંત ॥૪૪॥
 દુનિધ ધર્મ જિનવર કહે, મુનિવર શ્રાવક ધર્મ;
 દેશવિરતિ આરાધતાં, બાધે જિનનામ કર્મ ॥૪૫॥
 તે માટે નવિ કીજીએ, અધિકો લોભ લગાર;
 લોભ થકી દુખણી થઈ, સિદ્ધિ બુદ્ધિ દોઈ નાર ॥૪૬॥
 તે નારી કહો કુંજ થઈ, લોભ થકી દુખ ઠામ;
 પ્રભવાદિક સુણતાં કહે, પંચમસ્ત્રી અભિરામ ॥૪૭॥

॥ ઢાળ ૧૯ મી ॥

રાગ—રામગિરિ.

નભસેના પાંચમી 'કહે સુણો કંતાજી, ભોગવો ભેગ વિશેષ ગુણવંતાજી.
 લોભ ઘણો નવિ કીજીએ સુણો કંતાજી, લોભે દુઃખ અશેષ ॥ગુ॥૮॥
 અમ સરિખી શિવવદુ નથી ॥સુ॥ મ કરો પરદા ટાપ ॥ગુ॥
 સિદ્ધિ બુદ્ધિ પરે પામશે ॥સુ॥ આયત પશ્ચાતાપ ॥ગુ॥૯॥
 જયપુરે દોઈ તરણી વસે ॥સુ॥ સિદ્ધિ બુદ્ધિ અભિધાન ॥ગુ॥
 પરધરે કામ કરે સદા ॥સુ॥ દાલિદ્ર દુઃખનિધાન ॥ગુ॥૧૦॥
 એક દિન તેણે દેખીઉં ॥ સુ॥ સરોવર સારથવાહ ॥ગુ॥
 સુખવિલસે કીડા કરે ॥સુ॥ આણુંદ અંગે અધાગ ॥ગુ॥૧૧॥
 'બુદ્ધિ'મ'ભણુ પુછીયું ॥સુ॥ શ્યે ગુણે સુખીયા એહ ॥ગુ॥
 'લ'બોદર પૂજા ફલે ॥સુ॥ પરિઘલ ઋદ્ધિ અછેહ ॥ગુ॥૧૨॥
 બુદ્ધિ દરિદ્રણી ઈમ ભણે ॥ સુ॥ સેવે ગણપતિપાય ॥ગુ॥
 ઘર લીંપે ઝાડા દીયે ॥સુ॥ ફુલપગર પથરાય ॥ગુ॥૧૩॥
 પમાસપરકને અંતરે ॥ સુ॥ તુઠો ગણપતિ દેવ ॥ગુ॥
 એક દીનાર દીયે દિન પ્રતિ ॥સુ॥ બુદ્ધિને ફક્તી સેવ ॥ગુ॥ ૪॥
 એક દિન સિદ્ધિ પુછીયું ॥ સુ॥ તેં પામ્યું ધન કેમ ॥ગુ॥
 સરલપણે બુદ્ધિ કહે ॥સુ॥ નિજ વરતંત તે તેમ ॥ગુ॥૧૫॥
 ગણપતિ તેણે આરાહીઓ ॥ સુ॥ તુઠો કહે વર ભાગ ॥ગુ॥
 બુદ્ધિથકી ખમણો દીઓ ॥સુ॥ મ ગ્યો ખમણો ભાગ ॥ગુ॥૧૬॥
 બુદ્ધિ 'અમર'પ આંણતી ॥સુ॥ સિદ્ધિ ઉપરે તિણીવાર ॥ગુ॥

પરસુખ દુખી નવિ રોકે ॥સુ૦॥ દુર્જન એહ આચાર ॥ગુ૦॥૧૭॥
 જિમ માખી મારે ને મરે ॥ સુ૦ ॥ પરદુઃખદાયક હોય ॥ગુ૦॥
 જવાસો પાવસ ગણે ॥સુ૦॥ પરસુખે ખલ દુખી હોય ॥ગુ૦॥૧૮॥
 કહે સિદ્ધિ કાંણી કરે ॥ સુ૦ ॥ તે તિમ થપ્પ નિરંધ ॥ગુ૦॥
 બુદ્ધિ પણ અણબણતી ॥સુ૦॥ બિગુણે વરે થપ્પ અંધ ॥ગુ૦॥૧૯॥
 તિણીપરે તુમે અતિલોભથી ॥સુ૦॥ આહોછા શિવસુખ ॥ગુ૦॥
 મૂલથકી પણ ચૂકશે ॥સુ૦॥ સોહિલા નહિ શિવસુખ ॥ગુ૦॥૨૦॥
 હઠ છાડી અમરથુ^૧ રમે ॥ સુ૦ ॥ વડપણે સંયમ લાગ ॥ગુ૦॥
 નયનિમલ ઈણિપરે કહે ॥સુ૦॥ ધન જંબુ મહાભાગ ॥ગુ૦॥૨૧॥

॥ ઇતિ સિદ્ધિબુદ્ધિદષ્ટાંત સત્તાય ॥

॥ દુહા ॥

માંહેમાંહિ ^૧અમરથ કરે, એતો નારીસભાવ;
 રાશિ અનંતી પાપની, બાંધે કપટપ્રભાવ ॥ ૧ ॥
 બુદ્ધુ^૨ સાહસ કપટતા, જડતા અશુચિ ભંડાર;
 લોભપણુ^૩ અમરથપણુ^૪, એ અવગુણ અવતાર ॥ ૨ ॥
 પંથ ઉપંથ ન બણતી, વધતે વિષયવિકાર;
 જે તરણીની સંગતિ, બાંધે બહુસંસાર ॥ ૩ ॥
 પણ હું બહુ^૫ સર્વથા, ^૨ઉપથ ન ચાલું કેમ;
 જાત્ય તુરંગતણીપરે, મારગે ચાલું ખેમ ॥ ૪ ॥
 તે કુંજ જાત્ય તુરંગમે, આદ્યો શુદ્ધે પંથ;
 તવ જંબૂ તેહની કથા, દાખે ધરી ઉમથ ॥ ૫ ॥

॥ ઢાળ ૨૦ મી ॥

(સ્વામિ સોહાકર—એ દર્શી.)

જંબુ ઉત્તર વલતું ધમ ભણે, નિજ નારીનાં વયણાં અવગણે;
 તૂટક—અવગણે જંબુ વયણ તેહનાં, જાત્ય તુરંગતણીપરે;
 હું અણુ^૬ મારગજાણુ સુધો, કુંજ મુઝને દુઃખ કરે ॥
 જિમ તે તુરંગમ પંથે આદ્યો, ઉપથે ન ગયો ચોરશયુ^૭;
 તિણિપરે હું તુમ વયણ ન ચાલું, કહો જે બહુજેરશુ^૮ ॥૬॥

નયર વસંતેરે જિતશત્રુ ધણી, એક તુરંગમ તસઘરે ખહુગુણી;
 તૂટક—ખહુગુણી તુરંગમ તેહ નરપતિ, વિવિધ ગતિમતિ શીખવા;
 જિનહતઆવક ઘરે મૂકે, ભેદ શીખે નવનવા ॥
 તે રાજપથે જાવતો જલ, પાન કરી ઘરે આવતો;
 ઈમ વિવિધ લક્ષણ અંગે ભૂખણ, અર્થ સહુ મનભાવતો ॥૭॥
 ઇણિસમે કેતેક જોયણ અંતરે, સુણીઓ તુરંગમ અવર નરેશરે;
 તૂટક—તેહ પુરે પહલ વળાવી કહે જે, અર્થ આણે મુઝ કરે;
 તસ ગામ આપું પાસે થાપું, જે એહ પહોં ઘરે ॥
 ઈમ સુણી સુભટે પહલ છવિઓ, આવીઓ જિનહતઘરે;
 તે અર્થ જોઇ ખાત્ર દેઇ, કાઢીઓ ઘરથી પરે ॥૮॥
 ઉપથન ચાલે તે તુરંગમે, ચાખખ તાજણ દેઈ ખહુ દમ્બો;
 તૂટક—ખહુ દમ્બી ઉપરે સુભટ ચઢિઓ, પણ ઉમંગે નવિ ચઢ્યો;
 જિનહત શેઠ સુભટ દેખી, અર્થ તરુકર અટકદ્યો ॥
 તે દૂરે કીધો અર્થ લીધો, શેઠ ઘરે સુખીઓ થયો;
 તે ચોર પાછો ગયો નરપતિ, પાસે નિરઉઘમ થયો ॥૯॥
 ચોર સરિખી રે જાણી મેં સહી, ઉપથન ચાલું તુમશ્યું હું વહી;
 તૂટક—હું મહું સંયમ માર્ગ સૂધો, જેહથી સુખ પામીએ;
 એ કામભોગ વિલાસ સઘડા, દુઃખ પરે શિર જામીએ ॥
 સંસાર તારણતરણ સંયમ, મહું અવર સયે વૃથા;
 કવિરાજ શ્રીધીરવિમલ સેવક, કહે નય ઇણિ પરે કથા ॥૧૦॥
 ॥ ઇતિ તુરંગમદષ્ટાંતસમ્માય ॥ પંચમસ્ત્રીકથા ॥

॥ દુહા ॥

કનકસિરી છટ્ટી કહે, બોલે વચન ઉદાર;
 પ્રીતમ તુમને નવિ ઘટે, એહ વચન વ્યવહાર ॥૧॥
 કારણ જે સંસારનો, તેતો વિષયકષાય;
 અંતરરિપુ હણીયા વિના, નહિં કેા મુગતિ ઉપાય ॥૨॥
 રાગ યોગ જે આદરે, વર્તે સમતાભાવ;
 તે ભોગી થોગી કહ્યા, ઉદારીન દવભાવ ॥૩॥
 હઠયોગી હઠશ્યું કરે, કષ્ટ ક્રિયા ખહુ કર્મ;

તે અજ્ઞાની ભુવનમાં, સાહુમાં બાંધે કર્મ ॥૪॥
 તેહ ભણી સમતા ધરો, ભોગ થકાં છે યોગ;
 જો મનશુદ્ધે વર્તશો, તો શ્યો બાહ્ય સંયોગ ॥૫॥
 મેં જે બોલ્યું તે ખરું, પણ આયતિ ન વિચાર;
 ગદ્ગા પૂછતાણીપરે, જિમ દ્વિજપુત્ર ગમાર ॥૬॥
 પ્રભયો કહે તેહની કથા, કહીયે મૂકી લાજ;
 તિણું લાજે શું કીજીએ, જેહથી વિણસેં કાજ ॥૭॥

॥ ઢાળ ૨૧ મી. ॥

(અજિતજિણુંદશ્યું પ્રીતડી—એ ઢશી)

કનકસિરી છટ્ટી ભણે, સુણ પ્રીતમ હે એક વયણ સુખણકે;
 જિન ચક્રી પહેલાં જે થયા, તિણે સેવ્યા હે એ વિષય પ્રધાનતો ॥૮॥

પ્રીતમજી હઠ છાડ્યો. ॥ એ આંકણી. ॥

પાંચે મિલી જે આદ્યો, કિમ કહીયે હે તેહને ઉતપંથતો;
 ચારે પુરુષારથ ભલા, આપ આપણે હે હાંમે પલિમંથતો ॥પ્રી॥૫૨॥
 બાલણપુત્ર તણી પરે, નવિ ગ્રહે હે રાસભનો પૂંછતો;
 વેલાએ સવિ સાચવે, તે કહીયે હે ચતુરાઇ ઉંચતો ॥પ્રી॥૧૦॥
 વિપ્ર વસેં 'કુલ ગામડે, તસ અંગજ હે મૂરખ અજ્ઞાનતો;
 જનક ગયો પરલોકમાં, તસ માતા હે શીખાવે જ્ઞાનતો ॥પ્રી॥૧૧॥
 ગ્રહીયે તે નવિ મૂકીએ, પંડિતતો હે એ લક્ષણ પુત્રતો;
 માત વયણ તિણું મન ધર્યો, પણ સમજે નહિ હે વ્યવહારનો
 સૂત્રતો ॥પ્રી॥૧૨॥

કુંભકારના ઘરથકી, ખર છૂટે હે એક દિન તતકાલતો;
 સનમુખ અંભણ આવતો, દેખી કહે હે એ રાસભ ઝાલતો ॥પ્રી॥૧૩॥
 તિણું અજ્ઞાને ઝાલીઓ, વારંતાં હે એ રાસભનો પૂંછતો;
 પાદુપીડ તે સહે, નવિ મૂકે હે વારંતાં એ નીચતો ॥પ્રી॥૧૪॥
 ગ્રહીયે તે નવિ મૂકીએ, શીખવીઉં હે મુઝને ઇમ માતતો;
 કહે લોકોને આગળે, ઇણે લક્ષણ હે પંડિત કહેવાયતો ॥પ્રી॥૧૫॥
 તિમ વલિમ ! તેહનીપરે, દુઃખ લેશો હે નિજહઠપ્રભાવેતો;
 વડપણે સંયમ આદરો, નય નેહું હે કહે ઇમ સમઝાવિતો ॥પ્રી॥૧૬॥

॥ ઇતિ વિપ્રપુત્રદ્વંદ્વંતરસંજાય ॥

॥ દુહા ॥

કહે જખૂ પનિતા પ્રતિં, એહ કિશ્યો દષ્ટાંત;	
તુમને જાણું 'ખરસમી, મહેં જાણ્યો વિરતાંત	॥ ૧ ॥
જો હું તુંમને સંગ્રહું, તો ખરપુંછસમાન;	
ન્યાય કર્યો આપણું મુખેં, મુંદરી સુગુણનિધાન	॥ ૨ ॥
લાજ ઠામે એહવા કહો, નવપરણીત તુમે આજ;	
તો આગલે રથેં આવશો, ધર્મતણે પ્રિકાજ	॥ ૩ ॥
ધમતો વયણા તે સહે, જેહને ન હોય ઠામ;	
વિપ્રપરે રણીઓ હુઇં, તે દાસ થઇ રહે ધામ	॥ ૪ ॥
કુંજુ સ્વામી તે દાખીએ, રણીઓ કિમ તે દાસ;	
કહે જખૂ કન્યા પ્રતિં, એ દષ્ટાંત ઉદ્ધાસ	॥ ૫ ॥

॥ ઢાળ ૨૨ મી ॥

(બે બે મુની વિહરણ પાંગર્યા રે—એ દેશી.)

જખૂ પલણે તવ નારીનેરે, મુલલિત વયણ વિચારરે;	
દાસ ન થાઉં ખાંભણ પરેરે, ઉત્તર કહું નિરધારરે	॥જખૂ૦॥૬॥
નયર કુશસ્થલ જાણીયેરે, ક્ષત્રીય નિવસે એકરે;	
તસ ઘરે તુરંગી મુલક્ષણીરે, મુલલિતગુણ સુવિવેકરે	॥જખૂ૦॥૭॥
તસ શીખાવણ રાખીઉંરે, એક નર ઉપરે ઠાયરે;	
અશનાદિક તુરંગી પ્રત્યે રે, જે આપે તે વેચીખાયરે	॥જખૂ૦॥૮॥
તે તુરંગી થઇ દુખસીરે, પામી મરણ અકાલરે;	
રૂપવતી તિણેં નયરમાંરે, વેશ્યા થઇ તતકાલરે	॥જખૂ૦॥૯॥
તે પરણીયો નર ઉપન્યારે, વિપ્રકુલે દુર્ભાગરે;	
એકદિન વેશ્યા દેખીનેરે, પૂરવ રણેં ઘરે રાગરે	॥જખૂ૦॥૧૦॥
વેશ્યા ન ઇચ્છે તેહનેરે, પ્રારથના પણ કીધરે;	
તસ ઘરે પરણસંબધથીરે, કામ કરે કટિખંધરે	॥જખૂ૦॥૧૧॥
તિણીપરે હું રણીઓ નહિરે, પરવશે દાસ ન હુંતરે;	
તુમથી અધિકી જે ગુણીરે, હું શિવવનિતાનો કંતરે	॥જખૂ૦॥૧૨॥

૧ ગધેડા જેવી. ૨ આગળ શું આવશો દત્તપિ. ૩ ઘોડી.

૪ દેવાદાર પેલો ઘોડીને માટે રાખેલો ચક્ર.

૫ ગયા ભવનો દેવાદાર હોવાથી.

કામભોગ વાંછું નહીરે, સંયમશ્યું દૃઢ રંગરે;
 નયવિમલ કહે તેહશ્યુંરે, જખૂ શીલ અભંગરે ॥જખૂગા૧૩૥
 ॥ ઇતિ તુરંગીદૃષ્ટાંત ॥ છઠી સ્ત્રીકથા ॥

॥ દુહા ॥

રૂપસિરી વલતું ભણે, નિસુણો પ્રીતમ ! એહ;
 રણિયા કુંણુ તુમને કહે, અમને અવિચલ નેહ ॥ ૧ ॥
 જે પતિને સુખકારણું, ચાલે પતિ અનુજાય;
 કુલવંતી તેહિજ સહી, ધર્મવંતી કહેવાય ॥ ૨ ॥
 વિચરંતા પ્રિઉ દખીને, જિમ તિમ કહીયે ભાસ;
 ખિગડયે કામેં કેહને, કહિયે વચન ઉઠાસ ॥ ૩ ॥
 બહાંછાં જે ઇમ થયા, કથન કરે કહો કેમ;
 કુલવંતી ઘરવટથકી, સમજાવે ધરી પ્રેમ ॥ ૪ ॥
 કહું હમણાં કરતા નથી, પણ કરશો પશ્ચાત્તાપ;
 માસાહસ પખીપરે, સહશ્યો બહુ દુઃખ આપ ॥ ૫ ॥

॥ ઢાળ ૨૩ મી ॥

(વચરાગી થયો—એ દશી.)

રૂપસિરી તવ સાતમી, બોલે બોલ રસાળ;
 અમ સાથે સુખ ભોગવો, છંડી યોગજનજાળ ॥ ૬ ॥
 પ્રીતમ ! સાંભળો, વિલસો સોવન કોડિ રે, મૂકી આંમલો.
 ॥ એ આંકણી ॥

દાસ કહે નિજકંતને રે, તે કહિયે કુલત્ત;
 સુરતરૂપરે આસાધશું, ચાલિશ્યું તુમ ચિત્ત રે ॥પ્રીતમગા ૭૥
 માસાહસ પખીપરે, મ કરો વાલિમ ! વાત;
 અચલદરીમાંહિ વસે, રવિહગ માસાહસ જાત રે ॥પ્રીતમગા ૮॥
 તેહ ગુફાને બારણું, એકદિન આવ્યો વાઘ;
 સુતો ઉવદન પસારીને, નિંદ લહે બહુ દાઘ રે ॥પ્રીતમગા ૯॥
 દંત વિવરમાંહિ રહ્યા, માંસતણા બહુ ખંડ;

૧ અચલ એટલે પર્વત તેની દરી એટલે ગુફા તેમાં. ૨ પક્ષી.

૩ સુખ પહોંચું કરીને સુતો.

ઘોડે આમિય હાલચી, પાંખી તેહ પ્રચંડ રે ॥પ્રીતમ૦॥૧૦॥
 માંસમહી 'તર ઉપરે, બેસી બોલે એમ;
 નવિ રવીસસીયે' કેહથી, કહે પણ ન કરે તેમ ॥પ્રીતમ૦॥૧૧॥
 વાર્યો બીજે પાંખીએ, પણ ન રહે તે કૂર;
 આમિયભક્ષણ લાલચી, આપમતિ શુદ્ધે શૂર રે ॥પ્રીતમ૦॥૧૨॥
 ઇંમ કરતાં તે પાંખીઓ, કરતો વાઘ 'વેસાસ;
 અતિલોલી તે દુઃખ લહે, વાઘ કરે તસ 'ગ્રાસ રે ॥પ્રીતમ૦॥૧૩॥
 તિણિપરે તુમ દુઃખ પામશ્યો, કરતાં વ્રત વેસાસ;
 વાઘતણીપરે પાળવી, સંયમ પરભવ આશ રે ॥પ્રીતમ૦॥૧૪॥
 સિંહ હજી વશ આણતાં, સોહિલો છ ગુણગેહ;
 પણ સંયમ પ્રિયુ દાહિલું, તુમ વય કોમલ દેહ ॥પ્રીતમ૦॥૧૫॥
 આપણે સંયમ લેઈશ્યું, વડપણે મનને કોહ;
 ધીરવિમલપંડિતણો, કહે નય બેઠંકરજોડ ॥પ્રીતમ૦॥૧૬॥

॥ દુહા ॥

કહે જામુ મહેં 'ધુરથકી, જાણ્યો એ સંસાર;
 સ્વારથીઓ મુહ મીઠડા, લોકતણો વ્યવહાર ॥ ૧ ॥
 લોકરુવરૂપ સમજે નહીં, તે રાચે ઇણિં પાશ;
 વચન સહે તે 'લાલરા, જેહને પરની આશ ॥ ૨ ॥
 મનવંછિત સવિ પામીએ, ધર્મમિત્ર પ્રસાદ;
 દેહ કુટુંબ સવિ કારમો, ધરતાં બહુ વિખવાદ ॥ ૩ ॥
 જિમ રાજન પરધાનને, ત્રિણ્યેં હુંતા મિત્ર;
 ધર્મમિત્રથી ઉગર્યો, રાખ્યો સરણે મિત્ર ॥ ૪ ॥
 કહે વનિતા વસતું તિહાં, પ્રીતમને ધરી પ્રેમ;
 એહ કથા અમને કહો, પ્રભવો નિમુણે જેમ ॥ ૫ ॥

॥ હાલ ૨૪ મી ॥

(નમો નમો મનક મહામુનિ—એ દર્શી.)

જામુ ઉત્તર તવ કહે, માહરે ધર્મશ્યું મિત્ર રે;

૧ જાડ. ૨ કાઠના વિશ્વાસ ન કરીયે. ૩ માંસ. ૪ વિશ્વાસ.
 ૫ ગ્રાસ=દેખાવો. ૬ પહેલાથી. ૭ લોકના ઇત્યપિ.

બેહથી અવિચલ સુખ હોવે, આતમ હોય પવિત્ર રે ॥ ૬૩ ॥
 શુદ્ધ મને' ધર્મને આદરે, જિમ હોઇ લીલવિલાસ રે;
 એહથી કામિત સુખ લહે, છૂટિયે ભવદુઃખ પાશરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૭॥
 ઇહભરતે સુગ્રીવપુરી, શ્રીજિતશત્રુભૂપ રે;
 સુપ્રદિમંત્રીધર તેહને, મિત્ર છે ત્રણ અનૂપ રે ॥શુદ્ધ૦॥ ૮॥
 નિત્યમિત્ર પહેલો અછે, તેહશ્યુ' એકાકાર રે;
 ક્ષણ પણ અલગો તે નવિ રહે, દેવે અતિસતકાર રે ॥શુદ્ધ૦॥ ૯॥
 પર્વમિત્ર ખીજે અછે, તિથિવારે તે તેડે રે;
 ત્રીજે મિત્ર જૂહારડા, કુશલાદિક કરજોડીરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૦॥
 એકદિન તેહ પ્રધાનને, રાજા રૂથો ભાખેરે;
 લેખઈ ચોખઈ પહોચજે, કુડકપટ ખડુ દાખેરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૧॥
 ખીહતો મંત્રી નૃપલયે, નિત્યમિત્ર ઘરે' આવેરે;
 તે કહે તુઝ મુઝ પ્રીતડી, ઇણિસમે' કામ ન આવેરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૨॥
 પર્વમિત્રઘરે તવ ગયો, તેણું પણ ઉત્તર ન કીધોરે;
 ત્રીજા મિત્રતણે ઘરે, તિણું અતિ આદર દીધોરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૩॥
 મંત્રી ભય મન મત કરે, દેઈ આશ્વાસન એમરે;
 શ્રવિતદાન દેવાવિઉં, કીધો નૃપશ્યુ' પ્રેમરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૪॥
 નિત્યમિત્ર સમ એ 'તતુ, રસયણ તે પર્વસમાનરે;
 ધર્મ જૂહારસમો કહ્યો, જે દીયે નિર્ભયદાનરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૫॥
 દેહસયણને પાપતાં, નયિ લહિયે' ભવપારરે;
 ઉખર દેત્રે ખીજનો, જિમ નિઃફલ અવતારરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૬॥
 ધર્મથકી સંસારનો, પાર લહી સુખ લહીયેરે;
 જખૂ રૂપસિરી પ્રતિ, ઇણિપરે ઉત્તર કહીયેરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૭॥
 ધર્મમિત્રશ્યુ' માહરે, પ્રીતિઅછે સુખકારીરે;
 ધીરવમતકવિરાજનો, શિષ્ય કહે સુવિચારીરે ॥શુદ્ધ૦॥ ૧૮॥

॥ ઇતિ મિત્રત્રયદશાંત ॥ સસમ સ્ત્રીકથા ॥

॥ દુહા ॥

જયતસિરી વલતું કહે, એ શ્યો વચન વિવાદ;
 ધર્મતણા એ ધ્યાનીયા, એહમાં કિશ્યો સવાદ

॥ ૧ ॥

સમજીને કહેવો ઘટે, કહેતાં પામે રીઝ;	
અણસમજી શ્યું વાતનો, અહનિશ કરણું ધીજ	॥ ૨ ॥
નીતિશાસ્ત્ર એહણું કહે, પંચાખ્યાન પ્રમાણ;	
સ્રીશ્યું સરલપણું કહ્યું, પણ નવિ કરવી તાણ	॥ ૩ ॥
ધર્મતણા સમજી હશ્યે, તે ગણશે માવીત;	
ગુરને પણ તે હિત કરી, જે 'સકળ સુવિનીત	॥ ૪ ॥
સહુ રાજ સંયમ લીયે, તેહ ચઢે પરમાણ;	
આપમતી જે વ્રત ધરે, તસ ચારિત્ર અયાણ	॥ ૫ ॥
એ કદિપત સવિ મનતણી, વાત કહો છો આજ;	
જિમ તે બ્રાહ્મણપુત્રીએ, કહી સમજાવ્યો રાજ	॥ ૬ ॥
તવ સઘળી વનિતા કહે, કહો કથા તે ખાસ;	
રસેસ હલે હવે 'તુઝસિરે, જે પ્રિયુ રહે ઘરવાસ	॥ ૭ ॥
જે પ્રિયુને રાખી શકે, તેહ વડી ગુણખાણ;	
જિમ તિમ કરતાં આપણું, કાજ ચઢે પરમાણ	॥ ૮ ॥

॥ ઢાલ ૨૫ મી ॥

તુમસાથે નહિં બોલું મારા વાહલા તેં ઝુઝને વીસારીજી—એ દેશી.

જયતસિરી પલણે પ્રીતમશ્યું, તુમ 'વચ અમ મને' નાવેજી;	
કદિપત વાત કહીને હમણાં, શ્યું અમને સમજાવેજી;	
જિમતિમ વાત કહ્યાથી સમજે, તેતો છાકરવાદજી;	
ઉત્તમ નર લઘુતાઇ પામે, સ્રીશ્યું કરતો વિવાદજી	॥૯॥
જિમ ભરતે લખમીપુર નયરે, રાજ શ્રીનયસારજી;	
ગીત કથા નાટક હરિયાલી, રસીઓ તેહ ઉદારજી;	
પણ વળવી દિન દિન ઘરે ઘરે, એક એક નિસુણે વાતજી;	
ઇમ કરતાં બાંલણુ ઘરે આળ્યો, વારો એકદિન વાતજી	॥૧૦॥
બાંલણુ મૂઠ કથા નવિ જાણે, તસ પુત્રી નૃપ આગેજી;	
નિજવિતકની વાત પ્રકાશે, કદિપત લગ્ન લાગેજી;	
માતપિતાએ યોવન દેખી, મેડ્યો મુઝ વીવાહજી;	
તે 'માહણુ મુઝ રૂપ વિલોકન, આળ્યો મન ઉઝાંહજી	॥૧૧॥
માતપિતા માહરા તિણિવેલા, ખેત્ર ગયા ઘરે કામજી;	

હું ઘરમાં એકલડી તિથુંસમે, કામ કરું અલિરામજી;
 તે માહણને ભોયણ નાહણ, દેધ બહુ સંતોષ્યાજી;
 ઘરમાંહિ પલંગ ખેડા, તવ મુજ રૂપજ નિરખ્યોજી ॥૧૨॥
 કામભોગ મુજશ્યુ તે વંછે, અંગવિકાર જણાવેજી;
 લાજવશે કરે કામકુચેષ્ટા, તે માહરે મને નાવેજી;
 તવ મહે પતિ બોલાવ્યો સુણ રે, નહિ ઉતાવલ કામજી;
 પાણિમહણ વિના કિમ હોવે, વિષયાદિકનો કામજી ॥૧૩॥
 અતિમખ્યો પણ રહેડુંકરે જિમતો, માનવ શાલ ન પામેજી;
 ઈમ નિસુણી કામજવરે પીડ્યો, શૂન ઉપન્યો તામજી;
 તે માહણસુત નિધનને પોહતો, ગુમ કર્યો ઘરમાંહિજી;
 માતપિતાએ તે નવિ જાણ્યો, પસર્યો મન ઉઘાહિજી ॥૧૪॥
 તવ બોલ્યો નરપતિ સુણ પુત્રી, એહ કથા કિમ સાચીજી;
 કહે પુત્રી જો નિત્યકથાપેરે, એ પણ માહરી સાચીજી;
 તિથિપરે તુમ કદિપત મજદપનથી, સાચપરે ન પતીજીજી;
 હઠ છોડી અમરશ્યુ ઘરે વિલસો, જાણું અવર ન બીજીજી ॥૧૫॥
 જેહ વિચારીને પગ ભરશે, રહેશે તેહની લાજજી;
 ભુક્તભોગ સંયમ આદરતાં, સાધે આતમકાજજી;
 ઇણિપરે જ્યતસિરીને વયણ, ન ચલ્યો ચિત્ત લગારજી;
 ધીરવિમલકવિશિષ્ય કહે નય, ધન ધન જામૂકુમારજી ॥૧૬॥
 ॥ ઇતિ બ્રાહ્મણપુત્રીદ્વંદ્વાંત સંજાય ॥

॥ દુહા ॥

કહે જામૂ સાચી કહી, એ સવિ કદિપત વાત;
 જે જેહને મન નવિ રૂચે, તે તે કહે મિથ્યાત ॥૧॥
 માહતણે પરવશપણે, કહે અધર્મને ધર્મ;
 વિષયાદિક થાપે સદા, બાંધે મૂરખ કમ ॥૨॥
 જન્મ જરાને મરણ તિમ, રોગ વિયોગ ને શોગ;
 જો એ નાવે હૂકાં, તો સેવું તુમ ભોગ ॥૩॥
 જેમ મુઝને જોરાવરે, રાખોછો ઘરવાસ;

તિમ રોગાદિક વારવા, શક્તિ અછે તુમ પાસ ॥૪॥
 તવ વનિતા બોલે તિહાં, એહવો કુણુ સમરત્થ;
 વારે સ્થિતિ સંસારની, કુંણુ દેવે જગવત્થ ॥૫॥
 કહે જખૂ તુમ તતુ પ્રતિ, દખી રાચે મૂઠ;
 'નવ દ્વાદશ દ્વારે કરી, અશુચિ ભર્યો અતિગૂઠ ॥૬॥
 જે લલિતાંગ પરે હોવે, મોહે તે અજ્ઞાન;
 એ ભવકારાગારમાં, વસવા તુમ્હે પરધાન ॥૭॥
 સ્વામિ ! તે કુંણુ દાખવો, જે લલિતાંગકુમાર;
 માત પિતા વનિતા સવે, નિસુણે સવિ પરિવાર ॥૮॥

॥ ઢાળ ૨૬ મી ॥

(ર્નોખીયાની દેશી.)

જખૂ ઉત્તરે વલતું ઇમ ભણે, જયતસિરી મુણુ વાણીથ;
 દુઃખ લહિયે લલિતાંગતણીપરે, મોહ મહાદુઃખખાંણીથ ॥ ૯ ॥
 ॥ સહજ સનેહી સુંદરી ! સાંભળો ॥ એ આંકણી ॥
 નયર વસંતે રાતપ્રભભૂપતિ, રૂપવતી તસ નારીથ;
 નયર વિલોકે વાતાયન રહી, નારી ગુણભંડારથ ॥સ૦॥૧૦॥
 તિહાં લલિતાંગકુમારને દખીઓ, રૂપકલા અભિરામથ;
 ષષ્ટી પાસે તેહ તેડાવીઓ, તે રાખ્યો નિજધામથ ॥સ૦॥૧૧॥
 જેહવે વાંછે વિષયમુખ તેહશ્યુ; તેહવે આંખો ભૂપથ;
 'સભયપણાથી તેહને ગોપવ્યો, અશુચિકરણને કૂપથ ॥સ૦॥૧૨॥
 'કદશન પામે રે ભૂખ તુપા સહે, પરવશે પડીયો તેહથ;
 વર્ષાકાળે રે મેહજળે કરી, નિકશ્યો અવકરગેહથ ॥સ૦॥૧૩॥
 સયણ સહુનેરે મિલીયો તે વાળી, વસત્વિભૂષણ અંગેથ;
 એકદિન રાણીરે ફરી નિરખી કહે, વિલસો ભોગમુચંગથ ॥સ૦॥૧૪॥
 'લલિત વયણ લલિતાંગ પ્રતિ' કહે, પણ ન કરે વેસાસથ;
 જો છૂટ્યો છું દુઃખથી એકદા, ફરી નાવું તુમ પાસેથ ॥સ૦॥૧૫॥
 તિણિપરે તુમચી સંગતિ જે કરે, તે લહે દુઃખ અપારથ;

૧ પુરૂષના શરીરે નવ દ્વાર અને સ્ત્રીના શરીરે બાર દ્વાર હોય.

૨ અરણિક મુનિવર ચાલ્યા ગોચરી—એ દેશી સમજવી.

૩ ગોખે.

૪ દાસીપાસે.

૫ સભય એટલે ભયસહિત.

૬ ખરાખ ભોજન.

૭ સુંદર.

૮ વિશ્વાસ.

એ તુમ કાયા માયા કરમી, ^૧અવકરનો ભંડારજી ॥સ૦॥૧૬॥
 તેહ કુંભરપરેં હું નહીં લાલચી, ઈમ સમજો સુવિચારજી;
 ધીરવિમલકવિરાજતણો કહે, નયવિમલ સુખકારજી ॥સ૦॥૧૭॥

॥ ઇતિ લલિતાંગકુમાર સત્તાય ॥ આઠમી સ્ત્રીકથા ॥

॥ દુહા ॥

તવ વનિતા વન્નવું કહે, પ્રીતમજી અવધાર;
 અમને એ સમજાવવા, ભલો કહ્યો સુવિચાર ॥ ૧॥
 પણ સ્વામી પરણી જિંકે, રાખી તસ મન ઠામ;
 માતાપિતા મન પણ રહે, વડપણ સંયમકામ ॥ ૨॥
 સંયમકેરો સાધીયે, ઘરે રહેતાં અવ્યાસ;
 હજવે હજવે ચાલતાં, પંથિ નગર પ્રયાસ ॥ ૩॥
 જેહ વિચારીને કરે, પામે તેહીજ શોભ;
 ઉતાવળ કરતાંધકાં, નવિ પામે તે થોભ ॥ ૪॥

॥ ઢાળ ૨૭ મી ॥

(એડલે ભાર ઘણો છે રાજ વાતો કેમ કરો છો—એ દર્શી.)

શોધનાવહકેરી ^૧ધૂઆ, જયતસિરી ઈમ ભારો;
 વય લહુડી ગુણરૂપેં દોઢી, પિયુરયું પ્રેમ પ્રકાસે ॥ ૫॥
 એવડો જ્ઞાન ધરોછો લાલ, સંયમ ^૩ચાહ કરોછો ॥ એ આંકણી ॥
 સંયમભાર દુંકર દાખ્યો, જિમ તિખી ^૪અસિધારા;
 કુંણ તારં નિજખાંહિં પામે, જળનિધિકેરો પારા ॥એવડો॥ ૬॥
 માપેં અંગુલીએ નભમંડલ, કુંણ પ્રાણી ઉચ્છાંહિં;
 ખાલક નિજખજથી રયું ચાલે, સનમુખ ગંગાપ્રવાહિં ॥એ૦॥ ૭॥
 મીજતણેં દાંતે કરી કોઇ, લોહચણા કુંણ ચાવે;
 કુંણ ^૫સ્વરજ્ઞાની બહેરા નરને, શાસ્ત્ર સકલ સમજાવે ॥એ૦॥ ૮॥
 હમણાં સંયમને રસેં લાગા, વાત કરો છો તાઢી;
 પણ નિરવહેતાં દુંકર પ્રીતમ, સંયમ કરણી ગાઢી ॥એ૦॥ ૯॥

૧ અવકર=ઉકરડો, કચરો. ૨ ધૂઆ એટલે પુત્રી. ૩ ઇચ્છા.

૪ તરવારધારા. ૫ અજ્ઞાની ઇત્યપિ.

પ્રીતમ ! શ્યુ' પન્હેતા થઈયે, સંયમ લીધા મારે;
 ધર્મધુરા અવિકારી હુંતો, જે સાધે તે ખારે ॥એ૦॥૧૦॥
 અતુલીમળ જિનવર જે પહેલા, વિલસ્યા સુખ ફલ તેહી;
 વસતુ' યોગ લહી શિવ પામ્યા, તે 'અવરાંની કેહી ॥એ૦॥૧૧॥
 ભુક્તભોગ થઈ સંયમ લીધા, તે પણ પતિત 'કહેવાણા;
 કોઈક સંયમમારગ મૂકી, પ્રમદાશ્યુ' લપટાણા ॥એ૦॥૧૨॥
 અરહણુક આપાઠ મુનીવર, 'આદનસુત નલરાજ;
 રહનેમી નંદિષેણ મુનીસર, ઇત્યાદિક મુનિરાજ ॥એ૦॥૧૩॥
 હાવભાવ ઢખી સંયમથી, પડિયા વનિતાવયલે;
 પાછા ફરી મારગે' તે ચઢીયા, વનિતાકેરે' વયલે ॥એ૦॥૧૪॥
 રણુશૂરા બળીયા પણ ગલિયા, શીલતણે અધિકારે;
 વનિતા સમોવડિ તેહ ન પોહયે, કહીયે' વારોવારે ॥એ૦॥૧૫॥
 સ્વર્ગસમાન કહ્યાં સુખ સંયમ, જે સમતા મને આવે;
 નરકથકી પણ દુઃખ અધિકેરા, જે મમતા મન લાવે ॥એ૦॥૧૬॥
 વિષયકપાયને દૂરે કીધા, આશ્રવ પણ નવિ રોક્યા;
 તેહ સંયમ લેઈ શુ' સાધ્યા, ઇહ પરભવ બેઠે' ચૂક્યા ॥એ૦॥૧૭॥
 સંયમ લેઈને ઇમ મને' આહે, પૂજામાંન લહીજે;
 તે આશા પરવશતાં બાંધ્યા, શ્યુ' આતમહિત કીજે ॥એ૦॥૧૮॥
 પ્રીતમ ! તેહીજ સંયમ પાળે, જસ મને સમતા સૂધી;
 કષ્ટક્રિયા શ્યુ' નિજ તનુ આળે, જિમ ઝીણી પડસૂધી ॥એ૦॥૧૯॥
 ઇણિપરે હિતશિક્ષા ઘરવડશ્યુ', પ્રેમ ધરીને દીજે;
 તેહ ભણી પ્રીતમ ! પ્રીછીને, જિ'મ જાણો તિમ કીજે ॥એ૦॥૨૦॥
 'પ્રીતમ પ્રમદા ઇમ બહુ વયલે, વદતાં રાત વિહાણી;
 ધીરવિમલકવિશિષ્ય કહે નય, ધનધન એ ધણીઆણી ॥એ૦॥૨૧॥

॥ દુહા ॥

વનિતાએ યુગતું કહ્યું, મેં પણ ધર્મો પ્રમાણ;
 મહેં સંયમ મન શુદ્ધશ્યુ', લેવું ઉગતે ભાંણ ॥ ૧ ॥

૧ જિનરાજ ઇત્યપિ. ૨ તે તો બીજાની શી વાત. ૩ કહાણા
 ઇત્યપિ. ૪ આર્દ્રકુમાર. ૫ સ્વામી (જંબૂકુમાર) ને પ્રમદા=સ્ત્રી
 (આડ) પરસ્પર સમજાવતાં રાત્રિ સંપૂર્ણ થ.

તવ પ્રભવો ખેલે તિહાં, માહરો પણ વડભાગ;
 'ચોર વ્યસન સરજ્યું' લલે, જે નિસુણ્યો વયરાગ ॥ ૨॥
 ચોરી કરતાં જગતની, પણ કીહાં એહવી વાત;
 નવિ દીઠી નવિ સાંભળી, એ પણ નવલી ધાત ॥ ૩॥
 પણ જખૂં સુણુ તાહરે, મનશુદ્ધેં છે યોગ;
 સવિ કેહનો મન રાખવા, હવણું ભોગવો ભોગ ॥ ૪॥
 તવ જખૂં કહે મહેં સુણ્યો, વિવસમ વિપયપ્રખંધ;
 સોહમગણધર ઉપદિશ્યો, કઠિયારનો સંખંધ; ॥ ૫॥

॥ ઢાળ ૨૮ મી ॥

(ધન ધન જનની જે લાલ—એ દેશી.)

સોહમસામી જે લાલ, ઇણિપરે ઉપદિશ્યે;

જખૂં નિસુણી જે લાલ, મનમાં ઉદ્વેસે ॥

ટૂંક—ઉદ્વેસે નિવસે એક નયરે, દરિદ્રી કઠિયારડા;
 તે અતિહિ દુઃખીઓ કાષ્ટ વેચી, કરે ઇમ વ્યાપારડા ॥ ૬॥

તેહુ એક દિવસે જે લાલ, ગિરિગર્જર ગયો;

એક તરૂં દેખી જે લાલ, અતિ હરખિત થયો ॥

ટૂંક—અતિ થયો હરખિત વૃક્ષ દેખી, છેદીએ હરખે કરી;
 તસ મૂળ ખણતાં કનક પિઠરી, પંચરતનરથું ભરી ॥ ૭॥

પિઠરી વાંસે જે લાલ, સિર મૂલી ધરી;

ઘરે આવતાં જે લાલ, વૃષ્ટિ થઇ આકરી ॥

ટૂંક—આકરી વૃષ્ટિ વેચી ન શક્યો, કાષ્ટવાહક તિણું દિને;
 તે કનકપિઠરી કાષ્ટભારી, તે ધરી ઘરમાં રખિન્હે ॥ ૮॥

ભોજન આણ્યો જે લાલ, ખલ તિણું નિર્ધને;

મૂરખ રાંધે જે લાલ, કંચન ભાજને ॥

ટૂંક—ભાજને ઘાલી તેહુ રાંધે, 'સમિધ મૂલીનું' કરે;
 તસ ખંડ દહતાં અગ્નિ સહતાં, ગંધ સઘલે વિસ્તરે ॥ ૯॥

વડવ્યવહારી જે લાલ, પંથે આવતો;

તિણું દિશે દેખી જે લાલ, પરિમલ પાવતો ॥

ટૂંક—પાવતો પરિમલ અતિ અનર્ગલ, આવના અંદનતણે;

૧ આશ્રય પામી શીસ નામી, કહે કુંભ ભોગી ઘણા ॥૧૦॥
તે વ્યવહારી બે લાલ, નિર્ધનને કહે;

૨ અજ્ઞાની બે લાલ, ચંદન કાં દહે ॥

ત્રુટક—કાં દહે ચંદન તુઝ કંચન, દિઉં ખમણા એહથી;
મુરલોકનીપરે શિખર મંદિર, વિલસ સુખ એ કનકથી ॥૧૧॥
તે નવિ માને બે લાલ, મૂરખ પ્રાણીઓ;
શેઠ તેહને બે લાલ, અતિજડ જાણીઓ ॥

ત્રુટક—જાણીઓ તે જડ અનડ દખી, કહી બહુ ઉવેખીઓ;
એહનો ઉપનય રઅછે અંતર, શાસ્ત્રમાંહિ દખીઓ ॥૧૨॥
ભવપાટણમાં બે લાલ, સંસારી વસે;
જીવ કખાડી બે લાલ, ઈહ સુખશ્યુ હસે ॥

ત્રુટક—હસે નિજસુખ મનુજગતિ વને, સરલતર આવકપણે;
પંચેંદ્રી રતને ભરી કાયા, કનકપિઠરીસમ ગણે ॥૧૩॥
ખલ તનુ વિષયા બે લાલ, ચંદન શુભમતી;
ગતિસના અનલે બે લાલ, તે દહે દુર્મતી ॥

ત્રુટક—દુર્મતી તેહને શેઠ સદગુરુ, વારીઓ બહુ હિતકરી;
પણ તે ન માને કેરી કાને, જડે શીખ ન આવરી ॥૧૪॥
ઉપનય નિસુણી બે લાલ, ગુરુમુખે એહવા;
એ સુખભોગ બે લાલ, વિષ ખલ જેહવા ॥

ત્રુટક—જેહવા વિષખલ અતિઅનર્ગલ, જાણિ જેજે પરિહર્યા;
કવિરાજ શ્રીધીરવિમલસેવક, કહે નય તે ભવ તર્યા ॥૧૫॥

॥ ઇતિ કખાડીદષ્ટાંત ઉપનય સંજાય ॥

॥ દુહા ॥

કહે પ્રભવો જંબૂ સુણો, ધન ધન તુમ અવતાર;
લધુવયથી તુમે જાણીઓ, એ સંસાર અસાર ॥ ૧॥
એ ધન તરણી તરણ પણ, સવિ સરિખો સંયોગ;
પામીને વિરમો પ્રભુ, એ બળીઓ તુમ યોગ ॥ ૨॥
જે આસન્ન ભવસિદ્ધિઆ, થયા પહેલા જેહ

તેણે પણ ઈમ ન આચર્યું, અહો અહો ગુણગૃહ ॥ ૩૥

મત લેઈ પરણ્યા પછે, એતો મોટી વાત;

વલી વિણ વિલસે' જે તજે, 'એ રહેશે યુગ વિખ્યાત ॥ ૪૥

ધન ધીરજ એ તાહરું, નહીં મન મોહવિકાર;

પણ મોહરું મન યજવળે, દખી તુઝ પરિવાર ॥ ૫૥

કહે જ'ખ તુમે જે કહો, તેતો સાચી વાત;

પણ મહે' નિશ્ચયે' જાણીઉં, એ સ્વારથના સંઘાત ॥ ૬૥

॥ ઢાળ રદ મી ॥

(૨આખ્યાનની દશી.)

ભણે જ'ખ નિસુણે પ્રલવા, કિશ્યો વિષયવિકાર;

જેહને અતિ સેવતાં, પામે દુઃખ અપાર ॥

એ ઇંદ્રજાલ ખરાખરે, સંસારનું સવિ રૂપ;

અજ્ઞાન પ્રાણી એહને, બહુ ગણે અમૃતરૂપ ॥

ટૂંક—બહુ ગણે અમૃતરૂપ સઘળા કામિનીના લોગ;

કિ'પાકરૂપરે અતિવિરસા, દુઃખના સંયોગ ॥

જિમ નીચ નેહા 'ઓસત્રેહા, રાગ કુલયાનારી;

એ આથર સંધ્યારાગની પરે, વીજળી ઝખકારી ॥ ૭૥

॥ પ્રલવા સુપનસમ સંસાર રે ॥ એ આંકણી ॥

જિમ કોઈ દરિદ્રીપુરૂપ રચણી, સંયન સુપન મઝાર;

તિણે રાજ્ય પામ્યું જગતનું, બહુહ સમદલ પરિવાર ॥

એહુપાસે આમર ચતુર ઢાળે, ધરે શિર ઉપરે છત્ર;

બહુ પાત્ર નાચે દખી માચે, દીયે દાન પવિત્ર ॥

ટૂંક—પવિત્ર દેવે લોગ સેવે, ભગતા સવિ પરિવાર;

બંદિજન અગિરવાલી બોલે, કહે જયજયકાર ॥

ધણિસમે' ગાજ્યો ગહિર જલધર, સાંભળી તતકાલ;

જાગીઓ નિર્ધન તેણીવેલા, થયું સવિ વિસરાલ ॥ પ્ર૦ ॥ ૮૥

જિમ કોઈ મૂરખ સુપનમાંહી, કરે શાસ્ત્ર અભ્યાસ;

સરસતી જાણે સય' તૂઠી, થયો વચન વિલાસ ॥

વ્યાકરણ કાવ્ય પ્રમાણ જ્યોતિષ, નાટકાલંકાર;

૧ તે રહેસે જગ વિખ્યાત ઇસપિ. ૨ પ્રહ ઉઠી વંદુ ઇત્યપિ.

૩ કાર વિગેરે. ૪ રત્રી. ૫ અગિરવાલી ઇત્યપિ.

સિદ્ધાંત પિંગલ છંદ વેદા, ગણિત પ્રથમ ઉદાર ॥

ટૂટક—ઉદારમતિશયુ પાર પામ્યો, ધરે મનમાં માન;

મહે વચન વાઢે ગાલવ્યાં, સવિ વાદીઓનાં માન ॥

પાઠવી બહુશિખ્યને મેં, કર્યા પંડિત રાય;

ધમ સુપન દેખી જાગીઓ જડ, રહ્યો તે પશુપ્રાય ॥ પ્ર૦ ॥ ૮ ॥

જિમ તરણ તરણી સુપનામાં, પરણી ધરી બહુ પ્રેમ;

નિજ નારીસાથે રમે રંગે, ગોકુલે રહરિ જેમ ॥

ભોગ સુખ બહુ વિસસતાં, તસ થયો પ્રોઢો પુત્ર;

પરણાવીઓ તે તરણ તરણી, સુપીઠિં ઘરસૂત્ર ॥

ટૂટક—ઘરસૂત્ર સુખ્યો સુપનમાં, તવ પુત્ર પરલોકે ગયો;

આકંઠ કીધો સયણ મેત્રીયા, કહે બહેની શું થયો ॥

તે કહે કન્યા સુપનકેરી, વાત ઘરમંડાણ;

સહુ સયણ અચરિજ સુણી હસીયાં, તિણે પરે એ ભવ

જાણુ ॥ પ્ર૦ ॥ ૧૦ ॥

જિમ ઇંદ્રજલિક કોઈ વિદ્યા, કલાનો સુવિવેક;

રોપીઠિં થાને સહુ દેખે, અંખ તરઅર એક;

તતકાલમાંહિ ફલાઓ તે, ફલ્યો સઘન સઘાય;

તે ઇંદ્રજલિક દેધ સહુને, સદલ ફલ વહેંચાય ॥

ટૂટક—વહેંચી દીધે ફલ તે સહુને, લહે સખર સવાહ;

પણ ભૂખ ભાજે નહી કેહની, દૃષ્ટિમંધપ્રસાદ ॥

તતકાલમાં વિસરાલ કીધો, તપતિ ન લહે કોય;

તિણીપરે બાજીગર ખરાખરે, એહ ભવસુખ જોય ॥ પ્ર૦ ॥ ૧૧ ॥

જિમ કોઈ કપાડી ગયો વનમાં, કરે કરમ અંગારે;

તિહાં જિમણુ કીધું નીર પીધું, ફરી કરે અગ્નિ પ્રચાર ॥

તસ તાપ સંગે લૂક લાગી, નીર પણ નહી પાસ;

તરતલે સૂતો તૃષા ખૂતો, મન ધરે જલ આશ ॥

ટૂટક—જલ આશ વાઢ્યો તાપ છાયો, તથે સેવ શરીર;

સરસિંધુ તટિની દ્રવતણાં તિણે, સુપને સોખ્યાં નીર ॥

જાગીઓ તવ તિણે જોયું, પણ તૃષા ન ભાગી તાસ;

તિણિપરે એ તનુવાન થોવન, તિરથોં લવમુખ વાસ ॥ પ્ર૦ ૧૨ ॥

જિમ કૃષ્ણ બલભદ્ર પ્રબલ પુણ્યે, સુરકરે નયર મંડાણ;
દ્વારામતી ગઢ કનકનો નવ, ખાર જોયણ પ્રમાણ ॥

તિહાં વસેં યાદવ કોડિ છપ્પન, બહુતેર કુલ કોડ;

ધન ધનદ સુંદર સવિ પુરંદર, કુંણ કરે તસ હોડ ॥

ટૂંક—તસ હોડી જોડી રામ કેશવ, વિના સઘળા લોક;

દેખતાં દહવટ નિગમ્યા, દ્વીપાયને સવિ દોડ ॥

નિજ માયતાયને બંધુ વનિતા, શરણ ન થયા કોડ;

ક્ષણ એકમાંહિ સુપનપરે તે, ગયા તનુ ધન ખોઈ ॥ પ્ર૦ ૧૩ ॥

વલી ભરત બાહુબલિ 'લડ્યા જુઓ, બંધુકેરા પ્રેમ;

જિમ સૂરિકંતા નૃપ પરદેશી, દિયું વિષ પતિપ્રેમ ॥

જિમ કોણિકેં રકડપંજરે, દિયો શ્રેણિક તાત;

નૃપ કનકકેતેં રાજ્ય લોભેં, ખામી કર્યા નિજ જાત ॥

ટૂંક—નિજજાત જતુધરમાંહી બાલ્યો, જૂઓ ચૂલણી માય;

ચાણાયકે જુઓ મિત્રપ્રેમે, મારીઓ પર્વતરાય ॥

જિમ ફરશુરામ સુભૂમચક્રી, કરે જાતિનો ધ્વંસ;

ધ્રમ જાણિ સ્વારથ સયણ સઘલા, મિલે ચતુરવતંસ ॥ પ્ર૦ ૧૪ ॥

જિમ કોઈ નટયો રૂપ લાવે, કાંઈજીવું સાર;

રૂપમણી રાધા તિણે કીધી, સાહેલી પરિવાર ॥

વાંસલી વાઈ સરસ ગાઈ, ચતુર્ભુજ ધરી શસ્ત્ર;

બલભદ્ર શાંખ પ્રજ્જન સાથે, પહેરી પીલાં વસ્ત્ર ॥

ટૂંક—તે વસ્ત્ર પીળા સકલ પ્રરિકર, કરી બનાવ્યો વેશ;

શ્યામતાકાજે લેપ કળજલ, કર્યો નિજતનુ દેશ ॥

બહુદાન પામી તે વિસરજ્યો, રહ્યો કાજલ આપ;

તિણિપરે નરભવ વેશમાંહિ, રહે પુણ્ય ને પાપ ॥ પ્ર૦ ૧૫ ॥

ધણિપરે પ્રલવા અછે બહુલા, ધર્મના ઉપદેશ;

જે લખ્યપ્રાણી તેહને મન, અમૃતના પસંદેશ ॥

અજ્ઞાનને મને ધર્મ નાવે, અધને દીપક યથા;

દલ વિના કારીગરકેરી, હોય મસકતે જિમ વૃથા ॥

૧ લડ્યા.

૨ કાઠપંજરમાં.

૩ નિજજાત એટલે પોતાથી

ઉત્પન્ન થયેલા પુત્રને જતુધર એટલે લાખના ધરમાંહી.

૪ પ્રદુષ્ટકુમાર.

૫ ઉદ્દેશ ઇત્યપિ.

નૂતક—જિમ વૃથા હોવે ધર્મ ખોવે, મૂરખજન ઉપદેશતો;
 તું સુગુણ પ્રભવા ! ચતુરપ્રાણી, જૈનધર્મે રાચતો ॥
 એ લાલ મુજને થયો બહુલો ધર્મે તું થયો સાખીઓ;
 કવિરાજશ્રીધીરવિમલસેવક, નયે ઇણિપરે દાખીઓ ॥ પ્રગટ ૧૬ ॥

॥ ઇતિ દષ્ટાંતસમૃત્ત સંખ્યા ॥

॥ દુહા ॥

પ્રભવો ઇમ નિસુણી કહે, મોટો તુઝ ઉપકાર;	
મુઝ તરુકરને શીખવી, ધર્મકળા સિરદાર	॥ ૧ ॥
ધેય અધેય ન જાણતો, ભક્ષાભક્ષ વિશેષ;	
ગમ્ય અગમ્ય ન આગળ્યા, જીવ અજીવ વિશેષ	॥ ૨ ॥
તે તુઝ વચને જાણીઓ, ધર્માધર્મ વિવેક;	
અંતરપટ દુરે થયા, તુઝ પ્રસાદે છેક	॥ ૩ ॥
જો સ્ત્રીનું મન રાખવા, પંચ દિવસ રહો ગેહ;	
તો મુઝને અનુમતિ દીઓ, સંયમને ગુણ ગેહ	॥ ૪ ॥
રાજયોગ છે તાહરે, ઘરે રહેતાં પણ ધર્મ;	
માહરે તો રહેતાંથકાં, બંધાયે બહુ કર્મ	॥ ૫ ॥
જિમ શ્રેણિકને ધર્મગુર, થયો અનાથી અણગાર;	
તેમ તુમે માહરે થયા, ઉપકારી શિરદાર	॥ ૬ ॥
જીવજીવ હું તુમતણે, શિષ્ય અશુર ગુણખાંણ;	
આજથકી માહરે થયો, જીવિત સકલ પ્રમાણ	॥ ૭ ॥
કહે જમ્ વનિતાપ્રતિ, તુમ મને કિશ્યો વિચાર;	
કહે સ્વામી તે પતિવ્રતા, ચાલે પતિ આચાર	॥ ૮ ॥
જેહ ભણી સંયમતણે, જો વધતો હોય રાગ;	
તો વિલંબ નવિ કીજીએ, કાળ જોવેછે લાગ	॥ ૯ ॥
દ્રવ્યભાવ બંધનથકી, છૂટ્યો પ્રભવ પરિવાર;	
જમ્ને તે વિનવે, માતપિતા પરિવાર	॥ ૧૦ ॥
એહવે 'દિનકર ઉગીયો, કરતો વિશ્વપ્રકાશ;	
ખોધતરણિ પણ પ્રગટીઓ, પાપતિમિર કરે નાશ	॥ ૧૧ ॥

॥ ઢાળ ૩૦ મી ॥

(ધણુરા ઢાલા—એ દેશી.)

એહ વાત નિસુણી તિહાં રે, આયે કોણિકરાય ॥ જૈનરાધરમી ॥
 રૂખી પ્રભવાદિક તિહાં રે, મનમાં અચરિજ થાય ॥ જૈન૦ ॥ ૧૨ ॥
 ઘરે રહીઈં તુમ કહીઈં, લાહો લધયે ચતુર સુખણુ;

॥ ભાગ્યરાકરમી ॥ એ આંકણી ॥

તું મુઝ નયરનો સોહરો રે, શેઠ સક્લ શિરદાર ॥ જૈન૦ ॥
 તું રસાહમી છે માહરો રે, દેશવિરતિ ઉરહાર ॥ જૈન૦ ॥ ૧૩ ॥
 સંસારિધના જિણુદાસકારે, વ્યવહારીસમુદાય; ॥ જૈન૦ ॥
 બેહને વારે ખડુ હારે, તેતો ઐણિકરાય ॥ જૈન૦ ॥ ૧૪ ॥
 માહરેતો તુઝી પરોરે, અધિકો અવર ન કોય ॥ જૈન૦ ॥
 તેહ ભણી ઘરવાસીયેં રે, સાહમું મુઝને જોય ॥ જૈન૦ ॥ ૧૫ ॥
 ઘર વસતાં પણ તુઝનેરે, લાભ અછે ગુણખાણુ; ॥ જૈન૦ ॥
 જિનપૂજા પોસહ કિયારે, સાધુ સુપાત્રનું દાન ॥ જૈન૦ ॥ ૧૬ ॥
 પ્રત લેઈ પરણ્યા તુમેરે, તેતો અચરિજ વાત; ॥ જૈન૦ ॥
 લોક સહુકોને હોરયે રે, ઉત્તમ તાહરી જાત ॥ જૈન૦ ॥ ૧૭ ॥
 માતપિતા વડ પણ થયોરે, તે પાક્ષીજે પુત્ર; ॥ જૈન૦ ॥
 પિતર ભગતિ સઘલે કહીરે, શૈવે જૈનને સૂત્ર ॥ જૈન૦ ॥ ૧૮ ॥
 બાલપણથી તુઝનેરે, ધર્મતણા મન ધ્યાન; ॥ જૈન૦ ॥
 બલિહારી તુઝ જ્ઞાનનેરે, જિનશાસન પરધાન ॥ જૈન૦ ॥ ૧૯ ॥
 તથ ખેલી તિહાં સુંદરીરે, નિસુણા સાહિબ વાત; ॥ જૈન૦ ॥
 એ તુમને યુગતું નહીરે, કરિયેં ધર્મવ્યાધાત ॥ જૈન૦ ॥ ૨૦ ॥
 જિમ ઐણિકમહારાજછરે, કરતાં ધરમની શોભ; ॥ જૈન૦ ॥
 ધર્મમહોન્નિવ તિમ કરોરે, દિઓ ધરમીજન થોભ ॥ જૈન૦ ॥ ૨૧ ॥
 ઘાટ કમાઈ માહરીરે, વડવખતિં મુઝ તાત; ॥ જૈન૦ ॥
 તે ખેલીયા જિનધર્મનારે, બેહના જિન અવદાત ॥ જૈન૦ ॥ ૨૨ ॥
 ઈંમ નિસુણી કોણિક કહે રે, સાહસિક શિરદાર; ॥ જૈન૦ ॥
 બેહયો સ્વામી સોહીયેરે, તિહાં તેહયો પરિવાર ॥ જૈન૦ ॥ ૨૩ ॥

૧ નગરીનો ઇત્યપિ.   ૨ સાધર્મિક.   ૩ શાલિભદ્ર ધનાશાહ
 તથા જિનદાસ વિગેરે.   ૪ બીજો.   ૫ પિતાભક્તિ ઇત્યપિ.
 ૬ શૈવશાસ્ત્રમાં તથા જૈનશાસ્ત્રમાં.

કહે જ'ખુ 'આયસ દીઓરે, સંયમને મહારાય;	॥જૈન૦॥
મુનિવર સંયમ પાલતાંરે, નૃપનિષ્ઠા કહેવાય	॥જૈન૦॥૨૪॥
દીક્ષામહોત્સવ માંડીઓરે, નૃપને કરી મનોહાર;	॥જૈન૦॥
ધીરવિમલકવિરાજનોરે, શિષ્ય કહે અધિકાર	॥જૈન૦॥૨૫॥

॥ દુહા ॥

લલસારનૃપ સુત હવે, તિહાં શ્રીકોણિકરાય;	
પગલ વળવે નયરમાં, મનમાં હર્ષિત થાય	॥ ૧॥
ગજ તુરંગ ને પાલખી, સિણગારી સવિ સાજ;	
જ'ખુકુમર ઘરે આવીયો, દીક્ષામહોત્થવ આજ	॥ ૨॥
પ્રભવાને કોણિક કહે, તું મુઝ ખંધવ હોય;	
વંધ્યનરેસરકુલતિલો, અર્ધ રાજ્ય તુઝ હોય	॥ ૩॥
કહે પ્રભવો પહેલાં તુમહેં, જો મુઝ આપત ભાગ;	
તો તરુકરની પાલમાં, શ્યાંને કરતાં ભાગ	॥ ૪॥
ચોરી પણ ગુણ કારણે, આવી મુઝને એહ;	
ભાગ્યથકી જ'ખુ મિલ્યા, ઉલસ્યો ધર્મસનેહ	॥ ૫॥
ત્યાગીને સહુકો દીયે, ઇચ્છક ન લહે કાંય;	
ભરીયાને સહુકો ભરે, લોકતણા એ ન્યાય	॥ ૬॥
ઉપવાસીતો પાહુંણા, તાંણે ભોજનકાજ;	
રતિમ હું પણ ત્યાગી થયો, તો આપોછો રાજ	॥ ૭॥
તેહભણી કોણિક! મુણા, મહેં પામ્યો ત્રિભુવનરાજ;	
નાથ થયો હું સર્વનો, નહી મુઝ પરાજયે કાજ	॥ ૮॥
કોણિક ઇમ નિમુણી કહે, પ્રભવાને સુવિચાર;	
દીક્ષામહોત્થવ હું કરેં, એ વિનતિ અવધાર	॥ ૯॥
તેહ વયણ માની કરી, કોણિકને ધરી પ્રેમ;	
જિમ ઇચ્છા હોઈ તુમ મને, કીજે ઉત્થવ તેમ	॥૧૦॥
કહે કોણિક પ્રભવાપ્રતિં, આવો મંદિર આજ;	
સવિ સામગ્રી સજ કરેં, તુમ સંયમને કાજ	॥૧૧॥

૧ આદેશ. ૨ લલસારનૃપ એટલે કોણિકરાજ તોલના પુત્ર
કોણિકરાજ. ૩ ભાગ્યથી ઇત્યપિ. ૪ જિમ ઇત્યપિ.
૫ રાજસ્યું ઇત્યપિ. ૬ મહોત્થવ ઇત્યપિ.

॥ ઠાળ ૩૧ મી ॥

॥ મેંદી રંગ લાગ્યો એ—દશી. ॥

મંચચ લેવા સંચર્યારે, સાથે સવિ પરિવાર;	
સંચમ રંગ લાગ્યો, રંગ લાગ્યો ચોલમજીક ॥સંચમગાઆંકણી॥	
આઠે કન્યા સામહીરે, માતપિતા તસ સાર	॥સં૦॥૧૨॥
પૂજા શ્રીજિનરાજનીરે, વિરચે સત્તરપ્રકાર;	॥સં૦॥
સુરિયાલસુરની પરેરે, નારક વિવિધ પ્રકાર	॥સં૦॥૧૩॥
મુખમલનીલકલાલસુરે, છાયા રથ ચક્રોલ;	॥સં૦॥
ચૂઆ ચંદન છાંટણારે, કેસરીયા રંગ રોલ	॥સં૦॥૧૪॥
મૂંપ ભર્યો જખૂં શિરેરે, માતી ઝકઝમાલ	॥સં૦॥
સયણ વહે તિહાં પાલખીરે, ધર્મતણા ઉજમાલ	॥સં૦॥૧૫॥
સજજુહી સણગારીઓરે, સ્વર્ગપુરી અનુકાર;	॥સં૦॥
સુરનર જોવા આવીયારે, દીક્ષાને અધિકાર	॥સં૦॥૧૬॥
આબેલા સવિ સજજ કરીરે, આવ્યા કોણિકરાય	॥સં૦॥
પણ વળવે નયરમ્બારે, ભવિષ્યને હર્ષ ન માય	॥સં૦॥૧૭॥
પંચસય કુમર સણગારીયારે, પ્રભવાનો પરિવાર	॥સં૦॥
જિનધર્મના પરસાદથીરે, ચોર થયા શાહુકાર	॥સં૦॥૧૮॥
મુહિસ આજે રવનપરેરે, વાળંત્ર નવનવચ્છંદ	॥સં૦॥
જયજય શાહ મુખે કરેરે, હેજે માનવવૃંદ	॥સં૦॥૧૯॥
આદલિક દાને વરસતારે, જિમ પુષ્કરજલધાર,	॥સં૦॥
ચામર છત્ર ત્રિસજ્જતારે, આદ્યા જખૂકુમાર	॥સં૦॥૨૦॥
હુંજુ ઉતારે બહેનડીરે, આવે રાજદુવાર;	॥સં૦॥
વંધાયે મુગતાફલેરે, રાણી સોહવ નાર	॥સં૦॥૨૧॥
નારી અપચ્છર કિતરીરે, આયે મધુરાં ગીત;	॥સં૦॥
જિનશાસન શાભાવીયારે, તું ધનધન સુવિનીત	॥સં૦ ૨૨॥
કર્મ ઈલે કેવલ લહોરે, દીયે પદ્મઅર આશીય;	॥સં૦॥
વડ વખતે વ્યવહારીયારે, આવી નામે શીશ	॥સં૦॥૨૩॥
જખૂને જોવા ભણીરે, સોભાગી સસનેહ;	॥સં૦॥

૧ રાજપ્રમીયસૂત્રમાં વર્ણવેલ સૂર્યોભદ્રેવ(પ્રદેશીરાગ્નનો જીવ)ની જેમ.

૨ ધન=વરસાદ. ૩ સોહવ=સુહાસિની સવાસણ (સંધ્યા).

૪ દલિ=દલિને દહી દત્યપિ. ૫ કૃષ્ણ અવર ઇત્યપિ.

નવખારી નગરી હતીરે, થઈ સંકડી તેહ
 થાવચ્યાસુતની પરેરે, જિણિપરે મેઘકુમાર;
 તિણિપરે મહોચ્છવ 'જાણનેરે, જ્ઞાતાસૂતમઝાર
 ઇમ ઉચ્છવ કરતાંથકાં રે, પરવરિયા પરિવાર;
 ગુણશીલચૈત્યે આવીયારે, જિહાં સોહમગણધાર
 રથ તુરંગમ ગજ ઘટારે, સવિ ઉભા શિરદાર;
 નયવિમલ 'કહે એહનોરે, ધન જગમાં અવતાર

૧૨૦૭૧૪૪

૥સં૦

૥સં૦૥૨૫

૥સં૦

૧૨૦૭૧૪૫

૧૨૦૭૧

૧૨૦૭૧૪૭

॥ દુહા ॥

નિજવાહનથી ઉતરી, આવે શ્રીગુરુપાસ;
 વંદન વિધિશ્યુ' સાચવી, બેઠા મન ઉદ્ધાસ
 દ્રવ્યભાવ 'એહું ભેદશ્યુ', વદે જિનવર દેવ;
 ભૂપણભૂપિત દેહશ્યુ', સવિ પરિકરે' સસનેહ
 'સાસુ સસરા ને વહુ, અડ ત્રિણે' ઇમ ચોવીશદ
 ઋષભદત ને ધારિણી, જ'ખૂશ્યુ' સગવીસ
 જાણે ગુણ અણગારનાં, દેહધારક સાક્ષાત;
 પચસયાં પ્રભવાતણા, જે પરિકરે વિખ્યાત
 કોણિક પ્રભવા આદિદે, વ્યવહારી સમુદાય;
 જિન વંદીને ભાવશ્યુ', પ્રણમે સોહમપાય
 તવ સોહમગણધર કહે, કૂણે' ઇશાન નિવેશ
 તે અનુભતિ માગી અહો, શ્રીજિનવરનો વેશ
 તવ અશોકતર તણે, જઈ આભરણ ઉતારી;
 વેશ અહે મન હર્ષશ્યુ', પ્રભવો જ'ખૂકુમાર
 કહે કોણિકનૃપ પ્રભુપ્રતિ', શિષ્યદાન દિહો' આજ;
 દીક્ષા ભવનિસ્તારિણી, દિઓ એહને ગુરરાજ
 તવ દહમન કરવા ભણી, પુછે' સોહમસ્વામ;

૧ ૧

૧ ૨

૧ ૩

૧ ૪

૧ ૫

૧ ૬

૧ ૭

૧ ૮

૧ જાણિયે' રે ઇત્યપિ. ૨ કવિ ઇત્યપિ. ૩ દૈવ ઇત્યપિ.

૪ જ'ખૂશ્યામિતી આઠ સ્ત્રીઓ ને આઠ સાંસુઓ તથા આઠ સંસ-
 રાઓ (આઠ સ્ત્રીઓના માતાપિતા ૧૬) એ આઠને ત્રણગુણ કરવાથી રેક
 તથા જ'ખૂકુમારના માતાપિતા શ્રીઋષભદત ને ધારિણી એક રેક, સંસા-
 વીશમા જ'ખૂશ્યામી તથા ૫૦૦ ચોર એ પ્રમાણે ૫૨૭ જણે સાથે દીક્ષા લીધી.

સંયમકામે થાયવો, વીસવસા સાવધાન

॥ ૯ ॥

॥ હાલ ૩૨ મી ॥

(આજ સખી મન માહનો—એ દશી.)

તવ સોહમગણધર કહે, સહુને હિતકામે;

ઋષભદત્ત આદે કરી, નિસુણું શિરનામી ॥

એ દુષ્કર આલંબવું, વચ્છ ! દુષ્કર ધરવું;

વિણુ પ્રવહણુ નિજ્યાહરયું, જલનિધિનું તરવું

॥ ૧૦ ॥

પંચમહાવ્રત પાળવાં, નિતુ ત્રિકરણશુદ્ધિ;

દશવિધ ધર્મ આરાધવો, મન ઋણુતા છુદ્ધિ ॥

ગચ્છપરંપર ચાલવું, અહનિશ ગુરૂસેવા;

ગુરૂઆણા નિત ધારવી, જિમ મીઠા મેવા

॥ ૧૧ ॥

વિનય વિવેક કરી ઘણો, ગુરૂશ્યું મન મેલી;

તત્ત્વ હિતાહિત વાતશ્યું, નિજ મનડું ભેલી ॥

વચને સંતોષે સહુ, જિમ જલધરધારા;

ગુરૂમનડું રાજી કરી, લહે આગમપારા

॥ ૧૨ ॥

સમુદાણીવૃત્તિ કરી, જે એષણશુદ્ધિ;

રંધ્રાસ લીયે દેહ ધારવા, નહી લંપટશુદ્ધિ ॥

અણુભિલે તે ઉણો નોહે, મિલે ગર્વ ન ધારે;

સહસંપી સમતા ધરે, અંગિત આકારે

॥ ૧૩ ॥

સર્વ સહેં પૃથવીપરે, એ લક્ષણ ધરવું;

પ્રવચનમાતા આઠ જે, તસ ચિંતન કરવું ॥

ગૃહી પ્રસંગ કરવો નહી, સાવધ ન કહેવું;

૧ ધનની અપેક્ષાવડેકરી ઉત્તમકુળમાં તથા અધમકુળમાં ભીક્ષુમાટે પર્યાટન કરે તેનું નામ સમુદાની ગોચરી કહેવાય છે એવીરીતે શ્રીદશવૈકાલિકસત્રવૃત્તિમાં કહ્યું છે. અહિં ઉત્તમકુલ એટલે ઘણી ઋદ્ધિવાળા ધર તથા અધમનીચકુળ એટલે ધનવિનાના દરિદ્રિના ધર સમજવા પણ અધમ અને નીચ શબ્દથી નીચજાતિવાળા ગ્રહણ કરવા નહિ કેમકે શ્રીદશવૈકાલિક સત્રમાં કહ્યું છે કે—પડિકુલં કુલં ન પવિત્રેઈ ઇત્યાદિ પ્રતિપિદ્ધં કુલં ન પ્રવિશેદિતિ તાત્પર્યમ. ૨ ટાળીઓ. ૩ ઉણો એટલે દુહવાયનહિ= મનમાં ખેદ ન ધરે.

આપણાપણ ગોપવી, ગુરૂવચને ^૧ રહેવું	॥ ૧૪ ॥
જાવજીવ ગુરૂસેવના, કરતાં તપ સાધે;	
દશવિધ વૈયાવચ કરે, તે જગે જશ વાધે ॥	
પરીસહ સઘલા છપવા, કરૂણા દિલ આણે;	
નિશ્ચય ને વ્યવહારશ્યુ ^૨ , સમયાદિક ^૩ જાણે	॥ ૧૫ ॥
વિષયકપાયને વારવા, દૂર કરે પરમાદ;	
હસિતવદન હેજલૂં ^૪ , હોઈ વચને સવાદ ॥	
ધર્મ લહે ભવિ દેખીને, તે મુદ્રા ધારે;	
ધમ આપોપું ^૫ તારતો, પરને પણ તારે	॥ ૧૬ ॥
કપટે ધર્મ ન આચરે, ન ધરે અકમાયા;	
શત્રુમિત્ર સરખે મને, સમ રંક ને રાયા ॥	
આનિયત વાસ વસે સદા, જે અપ્રતિબંધ;	
આધાકર્માદિક ન દયે, થાપન પ્રતિબંધ	॥ ૧૭ ॥
વચ્ચ ! ચારિત્ર તેહનું સહી, જે નિજ અશ્રુઆલે;	
સિંહપણે જે આદરી, સિંહનીપરે પાલે ॥	
શ્યુ સંયમ લીધા માટે, સંસાર તરીજે;	
માલનપણે ભારે હોઇ, જિમ કંબલ લીજે	॥ ૧૮ ॥
સાહમાં છિદ્ર જોઇ ઘણાં, ગુરૂઆદિકેરં;	
શીખ દીયતાં રીસવે, અવગુણ અધિકેરં ॥	
રીસે ધડહડતા રહે, વહે આપ મુરોડે;	
એકાકી નિજચિત્તશ્યુ ^૬ , સેવે પ્રમાદ	॥ ૧૯ ॥
કથન ન માને ^૭ કેહનો, જિમ વાંકા ઘોડા;	
મુદ્રા પણ તેહવી ધરે, જિમ બાંભણ તોડા ॥	
આગમ અર્થ લહી કરી, હોયે ગુરૂથી વાંકા;	
મસકજલોકાની પરે, દુઃખદાયક ડાંકા	॥ ૨૦ ॥
તેહલણી પ્રભવા ! સુણો, છા ધર્મના અરથી;	
ભક્તિવંત ભદ્રક મને, લાજે જે પરથી ॥	
દીક્ષા ગ્રહી તેહની ખરી, જે સમતા આણે;	
ઈહલવ પરલવ કેરં, તે સવિ સુખ માણે	॥ ૨૧ ॥

૧ જગલાભગતની જેમ ન કરે. ૨ ગુરૂવાદિક ઇત્યપિ.

૩ આપમતી. ૪ કાઈનું ઇત્યપિ. ૫ મસક તે જળા.

જો મનડું સૂઝું હોઈ, તો લેજો દીક્ષા;
 'સોવન કસવટની પરે, સહેવી છે શિક્ષા ॥
 નિત નિત એછે સૂઝવું, સંયમને કામેં;
 'વીસવસા આબુ' હોઈ, જો નિજ મન કામેં ॥ ૨૨ ॥
 હિતશિક્ષા ધમ સાંભલી, 'શ્રીસોહમકેરી';
 સંઘ સકલ સોભાગીઓ, રહ્યો ગુરૂને ઘેરી ॥
 વાળ' જ્યતતણાં તિહાં, અતિગુહિરાં ગામેં;
 નયવિમલ કહે જૈનની, ઠકુરાઈ છામેં ॥ ૨૩ ॥

॥ દુહા ॥

તવ જમૂ પ્રભયો કહે, સિર ચઢાવી તુમહ શિખ;
 પરિવારે પણ આદરી, આપો અમને દીક્ષ ॥ ૧ ॥
 ઋષભદત્ત આદે કરી, પંચસયાં પરિવાર;
 કન્યાનાં માતાપિતા, કન્યા આઠ ઉદાર ॥ ૨ ॥
 કોણિકનૃપ પણ કરઅહે, વાસતણો તે થાલ;
 વાસ ઠવે શિર ઉપરે, કરણાવંત કૃપાલ ॥ ૩ ॥
 વાળ' વાગ્યાં જ્યતનાં, ચઢીયું કાય' પ્રમાણ;
 જિનશાસન સોહાવીઓ, ધર્મતણો મંડાણ ॥ ૪ ॥
 પ્રણુતા ઋણુતા વિનયતા, સમતા મૃદુતા જાણ;
 ઔદાસીન્ય નિરીહતા, વૈર્યોદાય' પ્રમાણ ॥ ૫ ॥
 એ આઠે વનિતા તિહાં, પરણાયે સહુ સાખી;
 જિણિંદિન જમૂકુમારને, શ્રીસોહમ હિતદાખી ॥ ૬ ॥

॥ ઢાળ ૩૩ મી. ॥

॥ મેડી ઉપરે મહુ ઝમૂકે વીજળી હોલાલ ઝરખે એ—દેશી ॥
 શ્રીકોણિકનૃપ રામ મહોચ્છવ તવ કરે હોલાલ મહોચ્છવતવ૦
 જયજય જય જસવાદ જગતમાં વિસ્તરે હોલાલ જગતમાં૦
 બ્રાવનાચંદનવાસ સોહમગુરૂ સિર ઠવે હોલાલ સોહમ૦

શિવવધૂ કામણકાજે જાણેં ચૂરણ મયેં હોલાલ જાણેં ॥૭૮॥
 વાજે તાલ કંસાલ મૃદંગ ગુહિર સિરે હોલાલ મૃદંગ
 ઢોલ નીસાણ અસંખ ૧સુશંખ મધુરે સરે હોલાલ સુસંખ
 નવરંગ નેજા જોડિકે તાજા ફરહરે હોલાલ કે તાજા
 દુંદુભિ ભુંગલ નાદકે ભેરી ભરહરે હોલાલ ભેરી ॥૮૧॥
 નાટક નવનવચ્છંદ ભગતિશ્યું ભેલવી હોલાલ ભગતિ
 રાગ સુરંગ તરંગ કરે તાલ મેલવી હોલાલ કરે
 વરસે અઢલિક દાન ૨માનશ્યું નરવરા હોલાલ માન
 જલધરપરેં શુભ મજા કરીઉં રણધરા હોલાલ કરી ॥૮૫॥
 ઘરે ઘરે ઉચ્છવ રંગ સુરંગ વધામણા હોલાલ સુરંગ
 ધન ધન મુખે જલપન્તી લીયે સહુભામણાં હોલાલ લીયે
 તરીયાં તોરણ ખારે બંધાયે ઘરે ઘરે હોલાલ બંધાયે
 કુંકુમના રંગરોલ કરે પુરપરિસરે હોલાલ કરે ॥૮૭॥
 શોધે ૩કારાગાર ૪અગાર સોહાવીયા હોલાલ અગાર
 વાંધે મન ઉચ્છરંગ થયા સહુ ભાવીયા હોલાલ થયા
 સુખીયા સહુકો લોક દુઃખી તિહાં કો નહી હોલાલ દુઃખી
 ૫દેવધર્મગુરુપુણ્યપસાયે તે લહી હોલાલ પસાયે ॥૯૧॥
 ઠવણી ચવરી માંડી સિંહાસન વેદિકા હોલાલ સિંહા
 સંયમગુણના પાશ દુરિતતમભેદિકા હોલાલ દુરિત
 પ્રતઆલાપકપાઠ વેદવનિ ઉચ્ચરે હોલાલ વેદ
 જિનવરભગતીપ્રદીપ તેજ જગેં વિસ્તરે હોલાલ તેજ ॥૯૨॥
 સમકિત મુકુટ બનાયકે આણા સિરે પાઘડી હોલાલ આ
 દેશવિરતિ શિરબંધ બનાએ ગુણ જડી હોલાલ બનાયે
 વિવિધપ્રકારેં દાન દિયે તે નવનયા હોલાલ દિયે
 પહેરી અવલકુખાંચ કહે જિનગુણ નવા હોલાલ કહે ॥૯૩॥
 અપ્રમહાસિદ્ધિ નારી અનોપમ ગુણ ભરી હોલાલ અનો
 જખૂકુમર તેણિવાર ૬ઘણેહેતે વરી હોલાલ ઘણે
 વસ્ત્ર વિવેક સુતેજ કૃપારસ છાંટણાં હોલાલ કૃપા

૧ ધ્વનિં ઇત્યપિ વાજેં ઇત્યપિ. ૨ બહુમાનશ્યું ઇત્યપિ.

૩ કારાગાર (કેદખાના) માંથી કેદીઓને છૂટા કર્યા. ૪ અમર=ધર.

૫ દેવગુરુ ને પુણ્ય પસાયેં ઇત્યપિ. ૬ ઘણેહેતેં ઇત્યપિ.

ઔદાસીન્ય મહોલ દયા દમ રંગરહણાં હોલાલ દયા૦ ॥૧૪॥
 આગમ અક્ષયનિધાન બહુત ધન આપીઉં હોલાલ બહુત૦
 સુમતિસાહેલીસાથે ચુતકદાન થાપીયું હોલાલ ચુતક૦
 મૈત્રીભાવસુભાવ શમ્યા સાજેં સજી હોલાલ શમ્યા૦
 રથ શીલાંગ અઢાર તુરંગ વહિલિં ચુંજી હોલાલ તુરંગ૦ ॥૧૫॥
 પરગુણપક્ષસમુદાય દીપક તે જલહલે હોલાલ દીપક૦
 શમરસ સરસ સુગંધ બહુલ સુધા મિલે હોલાલ બહુલ૦
 જનનધયા પરિવાર પૂરવ મુનિવર ઘણા હોલાલ પૂરવ૦
 જ્ઞાનામૃત ઈકંસાર સવાદ સોહામણો હોલાલ સવાદ૦ ॥૧૬॥
 ઇત્યાદિક બહુ સાજ સજી સંયમ વર્યા હોલાલ સજી૦
 જામુકમર મુનિરાજ થયા સવિ પરિવર્યા હોલાલ થયા૦
 જિનરાસન ઉદોત થયા જગમાં ઘણો હોલાલ થયા૦
 જયજયકાર ઉદાર મનોરથ મનતણો હોલાલ મનો ॥૧૭॥
 ગાયે મંગલરાસ ભગતીશ્યું ભામિની હોલાલ ભગતી૦
 ભરી ભરી માતી થાલ વધાવે કામિની હોલાલ વધાવે૦
 ધન વેળા ધન આજ દિવસને પ્યામિની હોલાલ દિવસને૦
 ધન ધન એ વર નારી થયાં જગેં સામિની હોલાલ થયાં ॥૧૮॥
 પહેલાં અચરિજ વાત કરી જગમાં અછે હોલાલ કરી૦
 શીલ ધરી ગુરુસાખે તુમહેં પરણ્યા પછેં હોલાલ તુમહેં૦
 એહથડી વલી અધિક કર્યું જગમાં હવે હોલાલ કર્યું૦
 કંચન કામિની છોડી સહુ ઇણિપરેં સ્તવે હોલાલ સહુ ॥૧૯॥
 ઇણિપરે સંયમભારદ્વારધર કીધલા હોલાલ ધુરા૦
 શ્રીસોહમગણધાર મનોરથ સીધલા હોલાલ મનો ॥૨૦॥
 ધીરવિમલકવિરાજતણો સેવક કહે હોલાલ તણો૦
 નયવિમલ ઉપદેશ કહે સોહમ હવે હોલાલ કહે૦

॥ દુહા ॥

પંચમહાવ્રત પાળવા, દિઈ શ્રીગુરુ ઉપદેશ;
 સવિ ચિર મન કરવા ભણી, સૂઘો સંયમવેશ

॥ ૨૧ ॥

નિરતિચારપણું કરી, જે પાળે મનશુદ્ધ;
 મત દીધો તેહનો ખરો, જસ મન 'જગજીતા' શુદ્ધ ॥ ૨॥
 સિંહપણું મત આઢરી, વિચરે સિંહસમાન;
 સમતાશયું સૂધો રહે, ધર્મકાર્ય સાવધાન ॥ ૩॥
 ગુરૂશિક્ષાએ વ્યાલતો, અહુનિશ કરે સજાયા;
 ઇગિત આકારે હોધ, તે મુનિરત્ન કહાય ॥ ૪॥
 આપ તરે પર તારવે, સમજાવે નરનાર;
 રોહિણીસમ તે દાખીયા, તે સૂધા અણગાર ॥ ૫॥
 કહે કોણિક દાખો પ્રભુ !, તે રોહિણીપ્રબંધ;
 કહે સોહમ જમૂ ભણી, મુખદાયક સંબંધ ॥ ૬॥

॥ હાલ ૩૪ મી ॥

(મગધદેશ કો રાજરાજેસર—એ દેશી.)

કહે સોહમ જમૂ ઉદેશી, નિમુણું પરપદ ભાવે;
 ભાવ સંયમ મનશુદ્ધે પાળે, ઇહ પરભવ મુખ થાવેરે ॥ ૭॥
 ॥ ભવિકા ! મુણીએ એ હિત વાણી ॥ એ આંકણી ॥
 મગધદેશ રાજગૃહીનયરે, શેઠ ધનાવહ નિવસે;
 ધારિણી નામે તસ ઘરે વનિતા, જસ દેખી જન વિકસેરે ॥ ૮॥
 મ્યારે પુરૂષારથપરે તસ મુત, ધન ધનપાલ ધનદેવ;
 ધનદત્ત ધનરક્ષિત એ મ્યારે, કરતા જનકની સેવરે ॥ ૯॥
 તાતે તે વહુઆર પરણાવી, ઉત્તમકુલની મ્યાર;
 એકદિન શેઠ વિચારે મનમાં, દીજે જસ ઘરભારે ॥ ૧૦॥
 સવિ પરિજન તેડી બહુમાને, અશનાદિકશય પોષી;
 મ્યાર વહુને દીયે સહુ સાખે, પંચ વ્રીહીકણુ જોખીરે ॥ ૧૧॥
 જખ માયું તવ મુઝને દેજે, કીધો પરિજન સાખી;
 પ્રથમ વહુ નિઘરોલપણાથી, તે કણુ આપે નાંખીરે ॥ ૧૨॥
 રસભોલુપથી બીજીએ ખાધા, પૂર્વાપર ન વિચાર્યું;
 વ્રીજીએ થાપણુમાંહિ રાખ્યા, શેઠ કહું ચિત્ત ધાર્યું રે ॥ ૧૩॥
 ચોથી ચતુરા ઇમ વિચારે, એ કણુ નહી સામાન્ય;
 કોઈક હિતકારણ સસરેજી, આપ્યા પંચ પ્રધાનરે ॥ ૧૪॥

૧ સરળતા. ૨ જમૂપ્રતિ ઇત્યપિ. ૩ પાંચ પાંચ શાલિકણુ.

૪ દીયે નાખી રે ઇત્યપિ.

નિજ પીઠર બહુયતને વવરાવ્યા, પંચ વરસ લગે તેહ;
 સુભિન્ન સુવાય સુરક્ષક હેતે, બહુ ફલીયા કણ તેહરે ॥૧૦૧૫॥
 પાળી સેધ મૂઠક દો ત્રિણ, યાવત શત પરિમાણ;
 એકદિવસ શેઠ કહે વહુઅરને, તે કણ આપો આણીરે ॥૧૦૧૬॥
 વિલખે વઠને વહુઅર પહેલી, કહે કણ મહે નાંખ્યા;
 ઉઝિયા નામે કહીને સૂપે, મધ્યમ પૂંજે રક્ષારે ॥૧૦૧૭॥
 પહેલીપરે બીજી પણ આવી, કહે તે કણ મહે ખાધા;
 ભોગિયા નામે રસવતીકામે, રાંધણ કરમે લાધારે ॥૧૦૧૮॥
 મૂલનીમી થાપણથી દીધા, ત્રીજીએ કણ તેહ;
 ગુપ્ત સર્વ ગ્રહણાદિક સૂપે, રક્ષાને ધરી નેહરે ॥૧૦૧૯॥
 બોલાવી તવ ચોથી વહુઅર, મરકલડા કરી બોલે;
 સુસરાજી ! તે કણના મૂકા, બંધાણા મેરતોલેરે ॥૧૦૨૦॥
 રોહિણીચલપરે વૃદ્ધિ કરતી, એતો રોહિણી નામ;
 લહુડી પણ સઘલાથી દોઢી, એ ઘરમાંહી પ્રધાનરે ॥૧૦૨૧॥
 શેઠ મુગુર શિષ્ય વહુ તે જાણે, સંઘ સકલપરીવાર;
 પંચમહાવ્રત પંચ કણોપમ, સહુ સામે સુખકારરે ॥૧૦૨૨॥
 વ્રત લેધને જેણે નાંખ્યા, મધ્યમ કામે લાગા;
 દાસયકી તે દુઃખીયા દીસે, સંયમવચને નાગારે ॥૧૦૨૩॥
 વ્રતને આલે પેઠ ભરાઈ, જેહ કરે તે ઘહેલા;
 બીજી વહુઅર સંયમહીણા, ગારવરજશયું મેલારે ॥૧૦૨૪॥
 આપતરે નિજ મનકં રાખી, પણ નવિ પરને તારે;
 જ્ઞાનાદિકગુણહીણા લીણા, ત્રીજી વહુ ગુણધારેરે ॥૧૦૨૫॥
 દર્શનજ્ઞાનચારિત્રપવિત્રગુણ, ભરિયા બહુજન તારે;
 યુગપ્રધાન ગણધરપદ પામે, રોહિણી સમ હિતકારરે ॥૧૦૨૬॥
 જ્ઞાતાસુત્રે સાતમે ઝયણે, એહ સંબંધ પ્રકાશયો;
 વ્રત લેધને જે ઈમ રાખે, તેહને જિનમત વાસ્ચારે ॥૧૦૨૭॥
 તેહભણી પ્રભવાદિક સહુ એ, આરાધો મન કામે;
 રોહિણીપરે ઇહપરભવે સુખીયા, થાએ જિમ અભિરામરે ॥૧૦૨૮॥

૧ ધરમાંથી કચરો કાઢવો. ૨ રસોઈ કરવાની. ૩ ધરેણા
 વિજેરે સુંખ્યા. ૪ સાવમણનો એક મૂકો થાય. ૫ સંયમરૂપ વચ-
 ની નાગા તથા સંયમવચને લાગારે એમ પણ છે. ૬ ગુણસારી ઇત્યપિ.

એહ દષ્ટાંત સુણી સવિ પરિષદ, પામી પરમાણ્ડ;
ધીરવિમલકવિશિષ્ઠ કહે નય, ગુરુસેવો મુખકંઠે

॥૭૦॥૧૮॥

॥ દુહા ॥

કમ શ્રીગુરના મુખથકી, વચનમુધારસ સાર;
પીકું કરણપુટે કરી, ભાવસહિત હિતકાર
વંદી નિજઘરે આવીયા, શ્રીકોણિક નરનાર;
સોહમગણપતિ તિહાંથકી, કરે અનંત વિહાર
સારણ વારણ ચોયણા, પડિચોયણા સુશીખ;
જખૂમુનિને શીખવે, પાલે નિર્મલ દીપ
પ્રભવા પંચસયપરિકરા, નિરમલ ગુણની ખાણ;
શિષ્ય કરીને સૂપીયા, જખૂને હિત આણી;
સોલેં વરસેં આદર્યો, સૂધો સયમભાર;
વીશવરસ ભણતાં થયા, તવ થયા શ્રુતભંડાર
ચૈત્રપૂર્વધારી થયા, જખૂ મુનિવરસ્વામી;
યુગપ્રધાનપદવી તિહાં, આપે સોહમસ્વામી

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

॥ ૩ ॥

॥ ૪ ॥

॥ ૫ ॥

॥ ૬ ॥

॥ ઢાળ ૩૫ મી ॥

(લાછકડે માત મદહાર—એ દશી.)

શ્રીસોહમગણધાર, કીધા નિજ પદધાર;
આજહો નેહોં રે શુચિ ઢેહોં જખૂસ્વામીનીજ
વીરથકી નિર્વાણ, વીશવરસ પરિમાણ;
આજહો વરીયા રે શિવરમણી સોહમગણધરજ
રજિનમતકજદિનકાર, તસ પદ શોભાકાર;
આજહો ધોરી રે સહકારી પ્રભવો જેહનોજ
હરખ્યા સવિ ભવિલોક, જિમ પ્રહસમયે કોક;
આજહો સહેજે રે આનંદી દરિસણ જેહનોજ
સોભાગિશિરદાર, સુવિહિતમુનિ આધાર;
આજહો સોહે રે મનમોહે સવિ ભવિજનતણાજ
અપ્રતિમદ્વિહાર, શમરસગુણભંડાર;

॥ ૭ ॥

॥ ૮ ॥

॥ ૯ ॥

॥ ૧૦ ॥

॥ ૧૧ ॥

આજહો રાગે રે વચરાગી જનતા રીઝવેલ	૫૧૨૫
વિચરે દશવિદેશ, દિથે બહુલા ઉપદેશ;	
આજહો કરતા રે નિજચરણે પાવન એ રધરાલ	૫૧૩૫
તેજપ્રતાપ પદર, સૂરજપરે જસ નૂર;	
આજહો ભેદે રે વચકિરણે કુમતતમોભરાલ	૫૧૪૫
સોમવદન ગુરરાજ, પુણ્યતણો વડ ઝહાજ;	
આજહો તારે રે દુઃખ વારે બાંહિ મહી કરીલ	૫૧૫૫
સાતે ધતિ રામત, જિહાં વિચરે મુનિકંત;	
આજહો અઢીય જોયણ પરિમાણે મનોહરલ	૫૧૬૫
અંબર નિર્મલ જસ, પદ્મેદ મેલ નહિ વાસ;	
આજહો ન પડે રે યુકાદિક જસ અંગે સહીલ	૫૧૭૫
અતિશય મ્યાર ઉદાર, યુગપ્રધાન સહચાર;	
આજહો વાને રે બહુમાને કંચન છપતાલ	૫૧૮૫
ચઉદ્ધવપૂરવધર સાર, પ્રભવો નિજપરધાર;	
આજહો થાયે રે તિહાં વ્યાપે જસ જગમાં ઘણેલ	૫૧૯૫
જમ્ જુગહપ્રધાન, પામ્યા કેવલજ્ઞાન;	
આજહો સોવનકજ ઉપરે બેઠા ઉપદિશેલ	૫૨૦૫
પદવી યુગપ્રધાન, વરસ ચુંભાલીસ માન;	
આજહો જમ્ રે લટકાળી શિવરમણી વર્ધાલ	૫૨૧૫
વર્ષ એશી પરિમાણ, આયુ સકલ શુભધ્યાન;	
આજહો વરસે રે ચોસડે(૬૪) વીરથકી થયાલ	૫૨૨૫
હણિપરે જમ્સ્વામી, ગાયો ગુણઅભિરામ;	
આજહો નેહો રે નયવિમલે ભાવ ધરી ઘણેલ	૫૨૩૫

॥ દુહા ॥

જમ્ શિવ પામ્યા પછી, દશકો ગયો વિચ્છેદ;	
મનપર્યવ પરમાવધી, આહારકતનુ ભેદ	૫૧
લખિપુલાક ઉપરામક્ષપક, શ્રેણિ કેવલનાણ;	

૧ જનતા એટલે જનસમૂહ. ૨ ધરા=પૃથ્વી. ૩ વચનકિરણે.

૪ અંબર=વસ્ત્ર. ૫ પરસેવો. ૬ સુવર્ણકમલ.

સંયમત્રિક જે આગદયા, જૈનકદ્ય નિર્વાણ	॥ ૨ ॥
મુઝકારણ ઇણિ જખૂએ, છાડી આઠે નાર;	
આજથકી કોઈ ભરતનો, હું ન કરું ભરતાર	॥ ૩ ॥
સિદ્ધિવધૂ ઇમ ચિંતવી, ધરે પતિવ્રતા લાગ;	
જખૂસ્વામીતણા મહા, એ અનોપમ સોભાગ	॥ ૪ ॥
ત્રીશવરસ શૃહવાસમાં, વ્રતે મુખાલીસવરસ;	
યુગપ્રધાન એકાદશ, એમ પંચાશી વર્ષ	॥ ૫ ॥
વીરથકી પણહત્તરે(૭૫), વરસે પ્રભવો સ્વામી;	
મુરપદવી તે પામીયા, એ સવિ આયુપ્રમાણ	॥ ૬ ॥
૧દુઃખમાયત્રકમાનથી, પ્રભવસ્વામીનું આય;	
પંચાધિકરાત વરસનો, કિહાંધક એમ કહાય	॥ ૭ ॥
તસ અનુસારે પ્રભવને, પંચસયાની સાથે;	
લેખે ગણુતાં ઇમ મિલે, જખૂસ્વામીને હાથે	॥ ૮ ॥
વર્ષ પંચાશીને મેળે, સંયમ જખૂ પાસ;	
વીશ વર્ષ પછી આદ્યું, પ્રભવે મન ઉદ્દાસ	॥ ૯ ॥
ઇમ બહુઅથે એહનો, વિસ્તારે અધિકાર;	
મહાવિદેહમાં સીઝરથે, પ્રભવો એક અવતાર	॥ ૧૦ ॥

॥ કલશી ॥

(શાંતિજન ભામણે જાઉં એ—૨૨ી.)

ધન ધન જખૂ મુનિવર રાયા, હું પ્રણમું તસ પાયા એ;	
કંચન કોડી કામિની છાડી, સંયમરથું મન લાયા એ	॥૫૦॥૧૧॥
શીલવંત સિર મુગુટ વિરાજિત, જગ જસવાદ ગવાયા એ;	
સોભાગી ગુણવંત મહામતિ, નામે નચનિધિ પાયા એ	॥૫૦॥૧૨॥
તપગન્ધનાયક ૨સવિ મુખદાયક, શ્રીવિજયપ્રભસૂરિરાયા એ;	
જસ આણા મનવહિતપૂરણ, કદપતરની છાયા એ	॥૫૦॥૧૩॥
આચારજ જસવંત સૂરીસર, મુનિજનને મુખદાયા એ;	
જસ ૩પ્રતિભાસિહનાદ મુણીને, વાદીહાથી મનાયા એ	॥૫૦॥૧૪॥
તસ ગન્ધ શોભાકારક જણે, શ્રીવિનયવિમલકવિરાયા એ;	

૧ શ્રીદુષ્પમાસંઘસ્તોત્ર શ્રીમદ્દર્મધોષસૂરીશ્વર રચેલ છે.

૨ શિવ

ઈતપિ. ૩ પ્રતિભા=મુદિ.

કલિયુગમાં પૂરવમુનિઓપમ, રામરસપૂરિતકાયા એ ॥૧૫॥
 સત્રિતિ વિજયમાન તસ સેવક, ધીરવિમલકવિરાયા એ;
 તસ સેવક નયવિમલે મતિશ્યુ, જખૂગણધર ગાયા એ ॥૧૬॥
 પાંત્રીશ હાલે કરીને રચીઓ, રાસ સરસ અધિકારે એ;
 કોલાજનને અતિસુખદાયક, ચિરપુરનયર મઝારે એ ॥૧૭॥
 વસુકૃશાનુજલનિધિશશિ વરસે, એહ ચઢ્યો સુપ્રમાણે એ;
 માર્ગશીર્ષસિત તેરશીદિવસે, શશિસુત વાર વખાણેએ ॥૧૮॥
 કુશલવિજય પંડિત સંવેગી, તાસ કહણથી કીધો એ;
 જખૂસ્વામીતણો લવલેશ, એહ સખંધ મહે સીધો એ ॥૧૯॥
 એહ નિસુણી દૃઢશીલ જે થાવે, તાસ જન્મ સુપ્રમાણે એ;
 ભણતાં મુણતાં મંગલમાલા, નિત નિત કોડી કહ્યાણેએ ॥૨૦॥

॥ ઇતિ શ્રીજખૂ કુમારરાસ સંપૂર્ણ ॥

અર્ચનાથા ૬૦૮ ના-અ-થાગ્ર-થ શ્લોક. ૧૦૩૫ ॥ શ્રીરસ્તુ.

૧ આ ચિરપુરનગર તે વાવથરાદ તરીકે ઓળખાય છે તે થરાદ
 હોવું જોઈએ. ૨ વસુ એટલે આક(૮); કૃશાનું એટલે ત્રણ(૩), તથા
 જલનિધિ એટલે સાત(૭) તથા શશિ એટલે એક(૧). [વસુ(૮) કૃશાનું(૩)
 મુનિ(૭) શશિ(૧) વર્ષે, એમ પણ પાઠ છે.] એ આંકની વામગતિ કરવાથી
 સત્તરશોને અઠત્રીસની સાલ (૧૦૩૮) થઈ એટલે શ્રીનયવિમલગણિ(શ્રીમાન-
 વિમલસૂરિ)મહારાજે સંવત ૧૭૩૮ ની સાલમાં ચિરપુરનગરમાં માગશરશુદ્ધિ
 તેરસને શશિસુત (બુધવાર) ને દિવસે આ શ્રીજખૂસ્વામીનો રાસ પરિપૂર્ણ
 રચ્યો છે.

श्रीभक्तपागाणुगगनांगणुद्दिनमणिपंडित-
श्रीनयविमलगणि(ज्ञानविमलसूरि) कृत
श्रीजंभूस्वामिरास संपूर्णः.

શ્રીમત્પાગચ્છાચાર્યવિમલશાખીય-

શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરીશ્વરકૃતઃ

પારવ્રતગ્રહણ(ટીપ) રાસ.

॥ દુહા ॥

પ્રણમી પ્રેમે પાસના, પદપંકજ અલિશમ;
નવનિધિ ક્ષદ્ધિ સિદ્ધિ સંપન્ને, જેહનું સમરે નામ ॥ ૧ ॥

સમકિતમૂલ જે વ્રત ધરે, તારા જન્મ સુપ્રમાણુ;
ધર્મ દુ તિ ચઉ પણ અણુવ્રતી, યાવત દોષદૂશ માન ॥ ૨ ॥

જિમ ગુરુમુખથી કીજએ, પારવ્રત ઉચ્ચાર;
સંક્ષેપે તિણિ વિધિ કહું, રાસખંધ સુખકાર ॥ ૩ ॥

॥ ઢાળ ૧ લી ॥

(લલનાની દેશી સારંગ રાગે.)

પ્રથમ નમુ અરિહંતને, ચઉતિશ અતિશયવંત લલના;

દોષ અદાર ન જેહને, ગુણ અનંત ભગવંત લલના ॥પ્રથમ૦॥ ૪॥

પ્રાતિહારિજ આઠશ્યુ, શોભિત છે જસ દેહ લલના;

પાંત્રીશવાણીગુણ ભલા, ચ્યાર નિખેપે જેહ લલના ॥પ્રથમ૦॥ ૫॥

મૂલ અતિશય ચ્યારે ભલા, અરિહંતના ગુણ પાર લલના;

ત્રિભુવનને ઉપકારથી, મોક્ષતણા દાતાર લલના ॥પ્રથમ૦॥ ૬॥

એહવા દેવને આદર, અવર ન આણું ચિત્ત લલના;

ગુરુ વલી જે અણુગાર લલના

ગુણ સત્તાવીશને ધરે, નિર્દૂષણ દ્યે આહાર લલના ॥પ્રથમ૦॥ ૭॥

શુદ્ધકથક નિર્લોભિયા, પંચાંગી પરમાણુ લલના;

સમયમાને સંયમતણા, ખપ કરે ચઢતે ધ્યાન લલના ॥પ્રથમ૦॥ ૮॥

ગુરુબુદ્ધિ તે આદર, અવર ન આણું ચિત્ત લલના;

કેવલ દ્રવ્યલિંગી પ્રતિ, નંમ તું જયણાનિમિત્ત લલના ॥પ્રથમ૦॥ ૯॥

૧ દોષ દશ એટલે પાર.

કેવલનાણીએ સાખીઓ, આદર્યો મુગુર્યે જેહ લલના;
 આણા છવદ્યપદિકે, વિનયમૂળ છે જેહ લલના ॥પ્રથમગા૧૦॥
 તેહ ધર્મ અંગીકરે, ધર્મબુદ્ધિ શિવહેતે લલના;
 મુગુરતણા મુખથી મુણ્યો, નહી મિથ્યાતસકેત લલના ॥પ્રથમગા૧૧॥
 લૌકિક લૌકાત્તર વલી, દેવગુરને ખર્ષ લલના;
 તે મિથ્યાત ન આદરે, વળી મિથ્યામંત સર્વ લલના ॥પ્રથમગા૧૨॥
 સજનસંબંધે દાખિણે, ઘરકામે જે થાય લલના;
 જયણા તેહની સાચવું, અશક્તિને અનુપાય લલના ॥પ્રથમગા૧૩॥
 નિતપ્રતિ દેવ જીહારવા, ચૈત્યવંદન છતે યોગ લલના;
 નમસ્કારમાત્રે કરે, ઇશાનખુણે ઉપયોગ લલના ॥પ્રથમગા૧૪॥
 છતે યોગ સાધુવંદના, કરવી નિત ગુણવંત લલના;
 અછતે ગુરુગુણની કર્હું, ગાથા એહવો તંત લલના ॥પ્રથમગા૧૫॥
 ખરસાતે નોકારસી, વળી રાત્રે દુવિહારૂલલના;
 નોકારવાળી એક ગણું, એહવો નિત આચાર લલના ॥પ્રથમગા૧૬॥
 રોગાદિકને કારણે, જયજ્ઞાનો આગાર લલના;
 માસમાંહે પહોચ્યાડવી, ત્રીશ સંખ્યા નિરધાર લલના ॥પ્રથમગા૧૭॥
 બે દિન પાંચનું અંતર, માસમાંહે થય જાય લલના;
 તો દુવિહાર જિનારણું, કયે અલિપ્ત પૂરાય લલના ॥પ્રથમગા૧૮॥
 વિગતિ રસિલોનનાણી, કહિશું આગળે તેહ લલના;
 ચૌદસમીને વલી એસણું (એકાસણું), દુવિહારે કરે તેહ લલના. ॥પ્રથમગા૧૯॥

જ્ઞાન ની સાગરણે, કાળે ખરચું તેહ લલના;
 પ્રત્યેકે અંગ એકડા, દેવદ્રવ્ય દશ તેહ લલના ॥પ્રથમગા૨૦॥
 સર્વાલે પાપલેલો, વરસપ્રતિ કરે નેમ લલના;
 રૂઢ દીવેક અંગદૂલણાં, દેવદ્રવ્ય સર્વ એમ લલના ॥પ્રથમગા૨૧॥
 અષ્ટપ્રકારી જિનારણી, પૂજા વરસમાં દાય લલના;
 કરવી અંગે આપણે, શક્તિ અવર વળી હોય લલના ॥પ્રથમગા૨૨॥
 ઇમ સમક્તિપ્રતિપાલના, જવજીવ કરે તેહ લલના;
 શંકાદિક દુષણતણા, યાગવા ખપ કરે જેહ લલના ॥પ્રથમગા૨૩॥
 રાજા નગરદિકતણા, ગણુ તે જનસમુદાય લલના;
 બલ તે હઠ પર આકર્ષે, ગુરુજન માય ને તાય લલના ॥પ્રથમગા૨૪॥
 મિથ્યાદષ્ટિમુરખરવશે, દુર્લિક્ષાદિ કાંતાર લલના;

શ્રુતતથા ઉપરોક્તથી, ૪ છિંડી ચિત્ત ધાર લલના ॥પ્રથમ૦૧૨૫॥
 જ્યણા તેહની મોકળી, વળી તસ આર આગાર લલના;
 વીસરતેં અથ હાખિણે, અસમાધિ અધિકાર લલના ॥પ્રથમ૦૧૨૬॥
 તેહથી દપણ ઉપજે, આલોડિં અતિચાર લલના;
 મૂલગણારે આશાતના, દશ યાત્રું નિરધાર લલના ॥પ્રથમ૦૧૨૭॥
 અશન પાન તંબોલ જે, યાન શયન રતિલામ લલના;
 વડી લધુનીતિને થુકવું, જીવંત એ દશ ત્યાગ લલના ॥પ્રથમ૦૧૨૮॥
 ચૌરાશી જિન ભવનની, તેત્રીસ ગુરની બણ લલના;
 ચૌદ કહી શ્રુતજ્ઞાનની, આશાતનની હાણ લલના ॥પ્રથમ૦૧૨૯॥
 અવિધિ અનાદર વિધિતણે, આદરવા કરં પ્રેમ લલના;
 શુદ્ધ સામગ્રી યોગથી, અશુદ્ધ તણે મુઝ નેમ લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૦॥
 જિજ્ઞુશ્યું સદહણા નવિ મીલે, નવિ ધરે ગુણશ્યું રાગ લલના;
 કહણી પણ નિજઅંદની, તસ સંગતિ કરં ત્યાગ લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૧॥
 ગુણ યુતિ અવગુણ ઠાંકવો, ધર્મિજનનો પદા લલના;
 એ ગુણ અંગે આણવા, ખપ કરં શક્તિ પ્રત્યક્ષ લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૨॥
 ઇષ્ટિપરે સમકિત આદરં, અવરને દીડિં ઉપદેશ લલના;
 અનુમોદના પણ શુદ્ધની, બાણી જિનરત લેવા લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૩॥
 જે જિન આણા સંગતે, લેખે તે મુઝ સર્વ લલના;
 ઇહભવ પરભવ ભયોભયે, ન ધરં મિથ્યા ગર્વ લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૪॥
 સમકિતમૂલ જે ધર્મ છે, તે હોઈ શિવમુખહોત લલના;
 તે વિણ ભવપરંપરા, પ્રાયેં શુભ સંકેત લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૫॥
 જ્ઞાન દેવ ગુર ધર્મનો, દ્રવ્ય કહીજે જેહ લલના;
 ભખવો ઉવેખવો દોહવો, યાત્રું દુપણ તેહ લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૬॥
 અપરાધિ એહ દ્રવ્યના, સંગતિ વળું તાસ લલના;
 અણુશક્તિ જે નવિ રહે, જ્યણા તેહની ખાસ લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૭॥
 જિનશાસન ભાસનતણા, યોગતણા ખપ જેહ લલના;
 તે આદરવા ઉમહું, ત્રિવિધેં નિઃસંદેહ લલના ॥પ્રથમ૦૧૩૮॥

॥ દુહા ॥

ઈમ મનમાંહે ધારિને, સમકિતનો ઉચ્ચાર;

કરે ક્રિયાશ્રિ અતિધણી, સુવિહિતમુનિમુખે સાર
 માંડી નાંદિ દેવ વાંદિને, આણી અધિક આનંદ;
 સવિ સાથે તે ઉપશમે, પ્રથમ કપાયનો દંદ

॥૩૬॥

॥૪૦॥

॥ અથ સમકિતનો આલાવો: લિખીઈ ઠંઈ ॥

અહનં મંતે તુહ્યાનં સમીવે મિચ્છતાઓ પઢિકમામિ સમતં ઉ-
 વસંપજ્જામિ તંજહા દવ્વઓ સ્વિત્તઓ કાલઓ ભાવઓ તત્થ દવ્વ-
 ઓ મિચ્છત્તકારણાઈ પઢિકમામિ સમત્તકારણાઈ ઉવસંપજ્જામિ નો
 સે કંપ્પઈ અજ્ઞપ્પભિઈ અન્નઉત્થિય અન્નઉત્થિયેદવયાણિ અન્નઉ-
 ત્થિયપરિગ્ગહિયાણિ અરિહંતે વા અરિહંતચેડયાણિ વા વંદિત્તે વા
 નમંસિત્તે વા પુર્વિ અણાલિત્તાણં આલવિત્તે વા સંલવિત્તે
 વા તેસિં અસર્ણં વા પાણં વા સ્વાઈમં વા સાઈમં વા દાઝં વા
 અણુપ્પદાઝં વા સ્વિત્તઓ ણં ઇત્થ વા અન્નત્થ વા કાલઓ ણં જાવ-
 જ્જીવાઈ ભાવઓ ણં જાવગહેણં ન ગહિજ્જામિ જાવઢલેણં ન છલિ-
 જ્જામિ જાવસન્નિવાણં નાભિમ્ભવિજ્જામિ જાવઅન્નેણ વા કેણવિ-
 રોગાકાયંકાઈણ સસ પરિણામો ન પરિવડઈ તાવ મે ઇયં સમ્મદં-
 સંણં ણણત્થ રાયામિઓગેણં ગણામિઓગેણં વલામિઓગેણં દેવા-
 મિઓગેણં ગુરુનિગ્ગહેણં વિક્કીકંતારેણં અન્નં વોસિરામિ અરિહંતો
 મહ દેવો, જાવજ્જીવં સુસાહુણો ગુરુણો । જિણપન્નતં તત્તં, ઇય સમ્મ-
 ત્તં મય ગહિયં ? ઇતિ દંડકઃ ॥

થિરયોગે અઠતે મને, પ્રત આણે નિજ અંગ;

પણુ અણુપ્રત ત્રિણુ ગુણુપ્રતે, શિક્ષાપ્રત અઉ ભંગ

॥૪૧॥

॥ ઢાળ ૨ ॥

(એ છિંડી કિહાં રાખી—એ દશી.)

મૂલ પ્રાણુ અતિપાતણું વિરમણુ, પ્રથમ અણુપ્રત ધારું;

નિરપરાધ નિરપેક્ષ સંકલ્પી, ત્રસપ્રાણી નવિ મારું

॥૪૨॥

સુગુરુ પ્રથમ અણુપ્રત પાણું;

વધ બાધાદિક એહના પંચ, અતિચારને રાખું; .....
 સુગુરુ પ્રથમઅણુવ્રત પાળું ॥ આંકણી ॥
 કૃમિ કીડાવાસાદિક ત્રસને, જયણાં ચિત્તમાં રાખું;
 સજ્જનાદિક ઘરેં ધાન્ય પ્રમુખને, કામે યતના દાખું ॥ સુ૦ ॥ ૪૩ ॥
 જલોપ્રમુખ રોગાદિક કાશણે, આણવિકાને કામે;
 ધર્મહેતેં અનુકંપાદિક વળી, યતના એહવું નામ ॥ સુ૦ ॥ ૪૪ ॥
 થાવર હિંસા નવિ પચ્ચખખાઈ, પણ તેહની કરેં રાંકા;
 પાણી પ્રમુખ ગળી વાવરયો, યતનાની આરાંકા ॥ સુ૦ ॥ ૪૫ ॥
 થૂલ રૂપાવાદવિરમણ અણુવ્રત, મોટાં જૂઠાં પંચ;
 કન્યા ગો ભૂમિ થાપણમેસો, જૂઠીસાખ પ્રપંચ ॥ સુ૦ ॥ ૪૬ ॥
 રૂપ કુરૂપ વરસ થોડાં બહુ, વિપકન્યાદિક મર્મ;
 વરતું પણ એ રીતેં જાણો, એ કન્યાલિક કર્મ ॥ સુ૦ ॥ ૪૭ ॥
 અદ્ય બહુ દૂધ વેત્ર પ્રમુખનું, ગાયતાણું જે કહેવું;
 એમ ચતુષ્પદ સર્વનું જાણો, ગયાલિક એ કહેવું ॥ સુ૦ ॥ ૪૮ ॥
 ઉદ્ય અનુદ્ય વળી આપ પીયારી, ભૂમિતણું જે કહીએ;
 તે ભૌમાલિક જૂઠું જાણો, સર્વ વ્યાપાર ઈમ લહીએ ॥ સુ૦ ॥ ૪૯ ॥
 પરંવન મૂક્યાનું એલવવું, તેતો થાપણમેસો;
 વિદ્યાસઘાત દગો સર્વ એહમાં, જૂઠસાખે ભલામ ભરેંસો ॥ સુ૦ ॥ ૫૦ ॥
 ..... બીજું અણુવ્રત પાલો;
 સહસારહસદારાદિક એહનાં, પંચ અલ્પિચાર રાખું ॥ સુ૦ ॥ ૫૧ ॥
 આપકાજસયકાજ સયણ મુખ, તેહને કામે જયણા;
 ધર્મકામેં અનુકંપાદિકરયું, યથા અવસરે તે ભજના ॥ સુ૦ ॥ ૫૨ ॥
 થૂલ અદત્ત વિરમણ જે અણુવ્રત, તે આદરીયે અંજે;
 જિન, ગુરૂ, સ્વામી, છપ, અદત્તચઉ, ભેદે તાસ પ્રસંગે ॥ સુ૦ ॥ ૫૩ ॥
 ..... ત્રીજું અણુવ્રત પાળો;
 તેનાહકૂડોલ પ્રમુખ જે, પંચ અતિચાર રાખું ॥ સુ૦ ॥ ૫૪ ॥
 ચારભેદમાં સામિઅદત્તનું, આદરીએ પચ્ચખખાણુ;
 રાજદંડ ઉપજે જિણેં તેહવી, ચોરી ન કરેં જાણુ ॥ સુ૦ ॥ ૫૫ ॥
 ખાત્ર વાટ ગાંઠી છોડાદિક, ન કરેં ને ન કરાવું;
 નિધિ લાધે ધણી થાયે દેઉં, નહિંતર માસ રખાવું ॥ સુ૦ ॥ ૫૬ ॥
 ધનિક વિના એક પાંતિ ધર્મની, કાઠી બીજું રાખું;

દાણધોરી એક વરસે સવાસો, રૂપૈયાની દાણું ॥સુ૦॥૫૭॥
 નાહની મોટી જે ઘરચોરી, વસ્તુ વ્યાપારે જેહ; ॥સુ૦॥૫૮॥
 આદેશે ઉપદેશે કરવે, નિયમ નહિ મુજ તેહ ॥સુ૦॥૫૯॥
 દેવાધિષ્ઠત જેહ અખ્યનિધિ, તે પણ પોતે રાખું; ॥સુ૦॥૬૦॥
 પરિશ્રદ્ધાંહે જિણિપરે ઓદ્યું, વ્યાપારે તિમ દાણું ॥સુ૦॥૬૧॥
 જેહ સદારસંતોષ અણ્ણમત, કયાયે કરી પચણું; ॥સુ૦॥૬૨॥
 પરસી વિધવા વેશ્યા કન્યા, પ્રમુખ નિવેધે હરણું ॥સુ૦॥૬૩॥
 .....ચોથુંઅણ્ણમત પાણું; ॥સુ૦॥૬૪॥
 અપરિશ્રદ્ધીત ઇતર ગમનાદિક, પંચ અતિચાર ટાણું ॥સુ૦॥૬૫॥
 મનવચને સુપનાદિકે જયણા, પરણવે તરૂણી પંચ; ॥સુ૦॥૬૬॥
 અવરનિવેધ પોતાને અરથે, વીવાહાદિ પ્રપંચ ॥સુ૦॥૬૭॥
 અધારી આઠમ ને ચૌદશી, અજૂયાલો પખ ખાધો; ॥સુ૦॥૬૮॥
 ઇમ દિન સત્તર શીલજ પાણું, એહનો ગુણ બહુલાધો ॥સુ૦॥૬૯॥
 સજનપ્રમુખ આદેશે બાલાદિક, કામોદીપક જેહ; ॥સુ૦॥૭૦॥
 તિર્થચાદિકને સંયોગે, નિયમ નહી મુઝ તેહ ॥સુ૦॥૭૧॥
 મૂલપરિશ્રદ્ધિવિરમણ અણ્ણમત, ઇચ્છાને અનુસારે; ॥સુ૦॥૭૨॥
 છત્રીસસહસ(૩૬૦૦૦) રૂપૈયા રોકડ, નિશ્ચયને અધિકારે ॥સુ૦॥૭૩॥
 .....પંચમઅણ્ણમત પાણું; ॥સુ૦॥૭૪॥
 ધણુ ધાન ક્ષેત્ર ગૃહાદિક એહના, પાંચ અતિચાર ટાણું ॥સુ૦॥૭૫॥
 જવહરિપ્રમુખ સર્વજાતિનું થકને, આઠસહસને માને; ॥સુ૦॥૭૬॥
 જવણુષ એ ઇણિપરે રાખું, ધાનજાતિ સર્વ માને ॥સુ૦॥૭૭॥
 દાયસહસ મણુ ઘૂત એકશત મણુ, તેલ તે મણુ પંચાસ; ॥સુ૦॥૭૮॥
 ખાંડ ગોલ પ્રત્યેકે એકશત, સાકર પંચવીશ મણુ ખાસ ॥સુ૦॥૭૯॥
 મણુ પંચવીસ ગાંધીયટ સઘણું, તેટલું બિલવણુ જાણો, ॥સુ૦॥૮૦॥
 મીઠું પણ તેટલું ઘરકામે, રવિણુજે અધિક વલી આણું ॥સુ૦॥૮૧॥
 વિવાહાદિક પગરણુ મોટે, અધિકાની પણ ચાર; ॥સુ૦॥૮૨॥
 હાટ વખાર ફરતખાનાં ઘર, સર્વ પ્રત્યેકે ઇગ્યાર ॥સુ૦॥૮૩॥
 કૂખા છાન છાપર તુણકેરાં, તખૂ પડદા ડેરા; ॥સુ૦॥૮૪॥
 ઇત્યાદિકનો નિયમ ન રાખું, તે હોઈ અધિકેરા ॥સુ૦॥૮૫॥
 વાડી ખાગ બેહુ આપ નિશ્રાઈ, ગામ ક્ષેત્રનો નિયમ;

રાજાદિકસુપસાયે જયણા, ભારે અધિક મુહુશરમે	॥સુ૦૧૭૨॥
વરસ એકમાં પાંચ અબરે, ગામદેત્રાદિક લેવાં;	
અધિક નિષેધ કર્યા મનસાથે, ધાતુપ્રમાણ હવે કહેવા	॥સુ૦૧૭૩॥
પત્તરહજર રૂપાના તોડા, સોવન પાંચહજર;	
સસ ધાતુ કૂટી મળીને, પંચસયા(૫૦૦) મણ સાર	॥સુ૦૧૭૪॥
પેટી પટારા પાટિ પાટલા, બાજઠ ખાટ હિંડોડા;	
વહેલ શકટ ધીંસાને ડાલી, પાલખી ને ચકડોડા	॥સુ૦૧૭૫॥
કાંસા કૂટિ વાટિકા થાળી, વસ્ત્રાદિક પરિમાણ;	
સર્વજાતિ અગ્યારહજર, રૂપૈયાને માને	॥સુ૦૧૭૬॥
દુપદ પ્રમાણે વેલાસહિતી, પાંચ પાંચ દાસદાસી;	
વાણેતર કામકરા ને સારે, યતના અધિક નીશીમી	॥સુ૦૧૭૭॥
ગાય ભેંસ સાંઠ છાલી વેસર, ચેતસહિત પંચ પંચ;	
ઉંટ પાંચ ગજ ને ગજિની દાઈ, એહ ચતુષ્પદ સંચ	॥સુ૦૧૭૮॥
ઘોડી પાંચ અગ્યારે ઘોડા, તેતા બળદના બોડા;	
પોઠીયા ભેંસા તે એકાવન, આણવિકાના ગોડા	॥સુ૦૧૭૯॥
રોકડનાણાથી સવિ અલગુ, એહવું છે પરિમાણ	
બવણવ આપ નિશાઈ, ધમ્માનું પરિમાણ;	॥સુ૦૧૮૦॥
મૃગપંખી પ્રમુખા જે છવા, નિશાઈ નવિ રાખુ;	
ધર્મકાજ અનુકંપાદિકથી, જયણા તેહની ભાખુ	॥સુ૦૧૮૧॥
એહવાં પાંચ અણુવ્રત ધારે, શક્તિ નવિ વિસારે;	
અણુજલ્દે જે ભંગ નિયમનો, તસ આલોચણુ ધારે	॥સુ૦૧૮૨॥

॥ ઢાળ ૩ છ ॥

॥ આદર છવ ! ખિમાણુ આદર એ—દેશી ॥

આદર છવ ! ત્રિણ્યગુણવ્રત આદર, અણુવ્રતને ગુણકારીછ;
 એ ત્રિણ્યે પાંચે તે નિર્મળ, ચિત્તમાં જોય વિચારીછ ॥આગા૮૩॥
 પહેલુગુણવ્રત દિશિપરિમાણે, જવણવ લગે ધારોછ;
 છહાંથી વસીયે તિહાંથી ગણવું, દશદિશિ મનમાં ધારોછ ॥આગા૮૪॥
 પૂરવ દક્ષિણ પશ્ચિમ ઉત્તર, દિશિ એ ચાર કહીયેછ;
 અગ્નિ નૈરૂત વાયુ ધરમાન વિદિશે, અધ ઉર્ધ્વ દશ એ

લીજેછ ॥આગા૮૫॥

પંચસયા જોયણ સિદ્ધિ વિદિશે, અથ ઉપ્પ જોયણપંચથ;
 સફરી ઝહાજ ચક્રુ એકવરસે, વાર પંચમો સંચથ ॥આગા૮૬॥
 નાહનાં નાવ હોડી ગરાબગલતિ, મુખ તેહતણી કરે જયણથ;
 પાઠવણી વ્યાપારને કારણ, ધર્મકાજ વળી ભજનાથ ॥આગા૮૭॥
 શાપાતર ઉતારણ હેતે, જલમાંહિ વળી તરવુંથ;
 આપ પિયાડે કામ ઉદેશી, તારા પ્રમાણ ન કરવુંથ ॥આગા૮૮॥
 જલવટ થલવટ એ પરિભણે, છટુંવ્રત મન ધરીએથ;
 ક્ષેત્રવૃદ્ધિ વીસરણ પ્રમુખ પંચ, અતિચાર પરિહરીએથ ॥આગા૮૯॥
 ભોગપભોગ વિરમણ ઇતિ નામે, ગુણવ્રત બીજું જણાથ;
 એકવાર વસ્તુતણું સુખ ભોગ તે, અશનસુખાદિ વખાણાથ ॥આગા૯૦॥

શ્રીઆભરણપ્રમુખ ઉપભોગહ, એક વસ્તુ બહુવારેથ;
 તે ઉપભોગ કહીજે સત્તમ, વ્રતનો એહ વિચારથ ॥આગા૯૧॥
 ચૌદનિયમ નિત્યપ્રતિ સંભારે, સંક્ષેપું ચિત્ત આણીથ;
 દિવસરાત્રિમાંહિ જે જિહાંના, આપ શરીરે જાણીથ ॥આગા૯૨॥

માયા-સચિત્ત દઢવ વિગડે, વાહન તંબોલ વત્થ કુસુમેસુ ।

વાહન સયણ વિલેવણ, વંધ દિસિ ન્હાણ મત્તેસુ ॥

મોડા વહેલાં જાણ અજાણે, અધિક ન્યૂનતી ભજનાથ;
 ચૌદનિયમ ધરતાં પ્રાણીને, ગુણ વાઘે બહુ વ્રતનાથ ॥આગા૯૩॥

॥ ઢાળ ૪ થી ॥

(પ્રથમ ઐરાવણ દીઠો—એ દેશી.)

નિતપ્રતિ સચિત્ત અચાર, દ્રવ્ય એકાવન સાર;
 એક વિગડું નિત નિત પચખું, પંચ વિગયતણું લેખું ॥૯૪॥
 બાણહી જોડા એ પંચ, બદલતાં નહી બલખંચ;
 તંબોલ સર્વ થઈ શેર, વસ્ત્ર વિશેષ પૂર; ॥૯૫॥
 પાગ ધોતીયાં એકતાએ, પોતિ કણાદિ પગાઈ;
 શીઘ્યાં ને અણુશીઘ્યાં, એકાવન સવિ નીમ્યાં ॥૯૬॥

ભોગારથી પંચ શેર, પંચવર્ણ કુલનો ઘેર;
 તેલ સુગંધ સર્વજાતિ, ધર્મકામે અધિકની વાત ॥ ૯૭ ॥
 વાહણ સર્વ સંજ્ઞતા, પંચ રાખું મનગમતાં;
 છૂટા સર્વની જયણા, ધિર રહ્યાની પણ ભજના ॥ ૯૮ ॥
 શયન શય્યા સાજસહિતા, સયણ બેસણ ને એ ગમતાં;
 કાષ્ટ પૃથ્વીદલકેરાં, નિયમ ન તેહ અનેરા ॥ ૯૯ ॥
 સુગંધ તથા અસુગંધ, શેર વિલેપન બંધ;
 અબ્રહ્મ ત્રણવાર રાખું, દિશિ વિદિશિ જોયણદશ દાખું ॥ ૧૦૦ ॥
 ઉર્ધ્વ અધ જોયણ પંચ, એ દિશિનિયમનો સંચ,
 નાહણ અધ્યાસિ બેઉવાર, નિયમ ન લોક આચાર ॥ ૧૦૧ ॥
 ફલ મેવા દુધ છાસિ, અશનપ્રમુખ સર્વ રાશિ;
 પંચવીશ શેરનું ભાત, જલ મણુ દશતણી વાત ॥ ૧૦૨ ॥
 ભૂયણ જાતિ જે સર્વ, નિયમ ન વારે એ પર્વ;
 સચિત્ત તે જીવને જોરે, દ્રવ્ય તે સ્વાદ ને ફેરે ॥ ૧૦૩ ॥
 નિતપ્રતિં છણિપેરે સંજ્યા, અધિક ન એહથી રાખ્યા;
 જાવજીવ ઇમ પાણું, ચૈદહ નિયમ સંભાણું ॥ ૧૦૪ ॥
 રોગાદિકતણુ હેતે, ધર્મતણી વળી વિગતિ;
 અધિકે નિયમ ન ભાજે, જો જિતઆણુશયું છાજે ॥ ૧૦૫ ॥

॥ દુહા ॥ (તથા ફાગ.)

હવે નીલવણી સંજ્યા કહું, જે રાખી છે આપ;
 વાવરવાને મોકળી, આણુવા અધિક જખાપ ॥ ૧૦૬ ॥
 નીલુ^૧શ્રીફલ શેલડી, કોહલાં કેળાં પાન;
 ક^૨કોડા ને કાકડી, કંચર કારેલાં જાણુ ॥ ૧૦૭ ॥
 કોડીઆં કાલિંગેણાં, આંખા દાડિમ તર^{૧૩}મૂઝ;
 ખડખૂબ^{૧૪} ને ખેજડી, તીરસ રલસણુ લીંમૂજ ॥ ૧૦૮ ॥

૧ કરીર=કેર. ૨ લસણીયાની ભાજી અથવા લસણુ શબ્દને
 સ્થાને “કોડ” એમ પણ પાઠાંતર છે.

તાંજડા ને તૂરિયાં, ^{૨૦} ^{૨૧} ^{૨૨} ^{૨૩} ગુચારિ ચિણા સર્વ જાત;
 ચોલાદળી ને પાપડી, ^{૨૪} ^{૨૫} ^{૨૬} ^{૨૭} બીજરી પુંડક જાત ॥૧૦૮॥
 રાયણ લહુબાર ફાંસાં, ^{૨૮} ^{૨૯} ^{૩૦} ^{૩૧} ^{૩૨} ^{૩૩} દ્રાખ આંબડી વાહલોલિ;
 મોગરી મેથી લીંમડા, ^{૩૪} ^{૩૫} ^{૩૬} ^{૩૭} સીંધાં અણશેલિ ॥૧૦૯॥
 આઉલ કણ્ઝરો આકડો, ^{૩૮} ^{૩૯} ^{૪૦} ^{૪૧} અઘાડો વળી જાણુ;
 સંદરજલ ને ભરંજલી, ^{૪૨} ^{૪૩} ^{૪૪} તિમ સોયાભાજી જાણુ ॥૧૧૦॥
 જાંબુ ડાડીજાતિ જે, ^{૪૫} ^{૪૬} ^{૪૭} ^{૪૮} નીલામલ.....જાણિ;
 નીલવણી કહી નામથી, અઠતાલીસ પ્રમાણ ॥૧૧૧॥
 કળા દુકાળે આપધે, ભેગ સંભેલે બેઠ;
 અણજાણ્યે અધિકી હોધ, નિયમ ન જાણે તેહ ॥૧૧૨॥
 ભાર અઘાર વનસ્પતિ, કહી શાસ્ત્ર સિદ્ધાંત;
 વિણ પચાળ્યે તે અચિરતી, હિંસક ભાજ્યો સંત ॥૧૧૩॥
 ત્રિણસે કોડિ એકાશીયાં, કોડિ વળી બાર લાખ;
 બહોતરસહસ નવશત સત્તરે, એતે મણુ એકભાર સાખ ॥૧૧૪॥
 પાણંતરે વળી ભારની, મણુ સંખ્યા કહી એમ;
 અઠતીસકોડિ ઇચ્ચારજાખ, એકવીશશત રસત્યરિ તેમ ॥૧૧૫॥
 ચાર પુખ્ત ફલ આઠ છે, વેલિતણા પર ભાર;
 એકેકું તસ લેઅતાં, ઇણિપરે ભાર અઘાર ॥૧૧૬॥

॥ ઢાલ પ મી ॥

(ચોપાઈની દશી.)

ગાહું બાજરી મળ ને ચિણા, ચોળા તૂયરી અહદ કોઢરા;
 જવાર સર્વજાતિની ^૩શાલિ, ચોળા કાંગ લાંગ સર્વ દાલિ ॥૧૧૮॥
 મેથી રાઈ સરિસવ તિલ્લે, બરંટી ફૂરી જવ ને કુસત્ય;
 ચીણો મઠ મણુચી ને વાલ, વઢાણા કાખરી સંભાલિ ॥૧૧૯॥
 ભરઠ મસૂર અને બાવટો, અંજસી અસેલિઓ કંકટો;
 મસૂર બંજવેકરીઓ ઝીંઝ, ફૂરા કપાસીયા પેસા મન મૂઝ ॥૧૨૦॥
 પૂંઆડ આબ્બે માત્રકાંગણી, ધાન્યજાતિ ઇત્યાદિક ઘણી;

કાળ દુકાળે દેશ પરદેશ, નિયમ તેહનો નહીં વિશેષ ॥૧૨૧॥
 હવે પકવાનતણી સર્વ જાતિ, પાક નામ છે જેહ વિખ્યાત;
 સેવધ્યા ઘારા ગ્યાસીયા, લાખણીયા મગીયા લાખ્યા ॥૧૨૨॥
 ચારોલીના ગુલધાણીયા, મસમસીયા વાટી દાલિના;
 ઘેબર જલેખી ચિત્તરમી, માંડી મૂરકી નેહ સમી ॥૧૨૩॥
 દલખટું સાદા વેદમી, ખરમાં ખાજાં ખાંડે સમી;
 દલદાઠા ને મોતીચૂર, સકરપારા પાપડી પડૂર ॥૧૨૪॥
 પૂરી પયડા તિલસાંકડી, ગુંદવડાં ને ખાંડકાતડી;
 અમરતી શીરો લાપશી, દહીવડાં મયસૂરશુક વસી ॥૧૨૫॥
 પાતિ જાતિ ચૂરમાં અખર્વ, ઔષધના વળી લાડુ સર્વ;
 કુલેરના વડો ભેદ અનેક, ઇત્યાદિક પકવાન વિવેક ॥૧૨૬॥
 મેવાજાતિ વડી જે લઘ્યાં, સ્વાદિમ જાતિ સર્વ તે કહ્યાં;
 ખારિક ચારોલી ચારખી, ખજૂર ખલેસાં પસાં દમી ॥૧૨૭॥
 ખદામ નાલિયર દ્રાખ એપલયા, આસવ સઘલા માંહિ લીયા;
 પાકજાતિ ખાદિમ જે સર્વ, તસ પચખખાણુતણે નહિ ગર્જ ॥૧૨૮॥
 શુંદજાતિ સઘડી જાણીયે, હવે સ્વાદિમ મનમાં આણીયે;
 શુચલ શુંઠ લવીંગ એલચી, હરડે પીપલીમૂલ ખાવચી ॥૧૨૯॥
 સઘળી જાતિ સોપારીતણી, જાવંત્રી જાયફલ તજ ઘણી;
 કેસર કાથો પુષ્કરમૂલ, પાન કલિંજર પીપરિ નાગમૂલ ॥૧૩૦॥
 ઇત્યાદિક સ્વાદિમની જાત, લેવા નિયમ નહી એ વાત;
 તેહ સર્વ અછે મોકળાં, જિણિં ખાધેં ટાઢાં હોઈ ગલાં ॥૧૩૧॥
 સૂકાં શાક સઘળી જાતિનાં, સાલિ દાલિ ઘૂત દધિ બહુ લખતિનાં;
 શેક્યાં ધાન પૂંચ્યા મરમરા, પ્રમુખ સર્વ તે પણ આદ્યા ॥૧૩૨॥
 પાણી જાતિ સયલ કમનાં, તેહ નિષેધ નહી નીમના;
 અનાહારની સઘળી જાત, યથા દેશે કહ્યે સાક્ષાત ॥૧૩૩॥
 ઇણિપરે એ ચ્યારેં આહાર, લેવા વિગતિ વારોવાર;
 અનંતકાય ખત્રીશ નિષેધ, તેમાંહિ વળી રાખું વેધ ॥૧૩૪॥
 ધાન પહલાદ્યે અંકુરિત થયાં, તલે રાંધ્યે વળી પરઘેર ગયાં;
 ભેલ પ્રમુખ કોઈ વિશેષ કારણે, ઇત્યાદિક યતના મુખેં લણે ॥૧૩૫॥
 વજ્રકંદ સૂરણનોકંદ આદ્રિહલદ્ર વિરહાંતીકંદ;
 ગલો કંદૂરો ને કુંયારિ, આદ્ર મૂલો ગાજર વારિ ॥૧૩૬॥

^{૧૧}થોહરિ ^{૧૨}લસણ ^{૧૩}શતાવરિ ^{૧૪}જેય, ^{૧૫}ચેગ ^{૧૬}મોથિ ^{૧૭}ખીલહડા દ્રોય;
^{૧૮}વંશકારેલા ^{૧૯}ગિરિમિરિકંદ, ^{૨૦}લોઠા કહીયે કમલના કંદ ॥૧૩૭॥

પ્રથમસમયનો જે વાંથલો, કૂલીઆંબલી કૂચકો અણમિદ્યો;
^{૨૩}રતાડૂ ^{૨૪}પીડાડૂ જાણિ, ^{૨૫}આર્દ્રધાન અંકુરિત અપ્રમાણ ॥૧૩૮॥

^{૨૬}અમૃતવેલી ^{૨૭}લૂણી ^{૨૮}પક્ષંક, ^{૨૯}શાકભેદ ટાલો નિઃશંક;
^{૩૦}સૂરીવાદ્દોલિ અને ^{૩૧}ખરસૂયા, ^{૩૨}કિસલયપત્ર નવાઉગીયા ॥૧૩૯॥

^{૩૩}છત્રાકારે જે ભૂંછેડ, અને ^{૩૪}તકાય ખાતાં હોય ખો;
^{૩૫}ગૂઢસિરા અને જે સમભંગ, ^{૩૬}ખીજ સંચર્યા વિણ જે ચંગ ॥૧૪૦॥

^{૩૭}ઉંખરે ^{૩૮}પીંપરી ^{૩૯}પિંપડફલાં, ^{૪૦}કોઠુંખરિ વડેટા મિદ્યાં;
^{૪૧}મધ માંસ મધુ માંખણ ^{૪૨}હીંમ, ^{૪૩}કરગા ^{૪૪}તુચ્છફલાં ^{૪૫}વિષનીમ ॥૧૪૧॥

^{૪૬}માટી સર્વ જાતિ ^{૪૭}રીંગણી ^{૪૮}રચણાભોજન બહુખીજઅણપડી;
^{૪૯}અથાણા જલમિશ્રિત ^{૫૦}હોય, અને ^{૫૧}તકાય ચલિતરસજેય ॥૧૪૨॥

^{૫૨}કાચું ગારસ વિદલે ચોગ, ^{૫૩}ઘોલવડાં તસ ન કરો ભોગ;
^{૫૪}અણજાણ્યાં જે ફલ ને ફુલ, તસ આસ્વાદ ન કીજે મૂલ ॥૧૪૩॥

^{૫૫}ખોદ્યાં એ ખાવીશ અભક્ષ, ^{૫૬}યતના તેહમાં કહું પરતક્ષ;
^{૫૭}રચણીઅશન મારે દિનપંચ, ^{૫૮}વરિસે સાઠિ દિવસનો સંચ ॥૧૪૪॥

^{૫૯}અશનાદિક સર્વે મોકળાં, ^{૬૦}જલ પીતું નીતુ નહી અર્ગલા;
^{૬૧}અદ્રીણુઆદિ વિષમાં પણ વર્ગી, ^{૬૨}ભેગસંભેજે આવીમિલે ॥૧૪૫॥

^{૬૩}જાણી લેવાતું પચ્યખખાણ, ^{૬૪}રોગાદિક હવેથી વર્ગી જાણ;
^{૬૫}કાલાતીત ચાલતરસ હોય, ^{૬૬}તેહની પણ ભજનામાં જોય ॥૧૪૬॥

^{૬૭}ઘંસ ત્રિવાસી વાસી ખીચ, ^{૬૮}નિયમ એહનો અવર ન કીચ;
^{૬૯}ખાકી સર્વ અભક્ષ પચ્યખખાણ, ^{૭૦}જિંહાંતગે શરીર હોય ॥૧૪૭॥

^{૭૧}શક્તિ એ સઘળાં ટાળવાં, ^{૭૨}પચ્યખખાણમાને પાળવાં;
^{૭૩}કર્માદાન પત્રર જે અછે, ^{૭૪}તે રાખું વિગતે જે રૂચે ॥૧૪૮॥

^{૭૫}ધરવાહ નીમાંહ ભડીયાત, ^{૭૬}લીહાલાદિકકર્મ ઇંગાત;
^{૭૭}લોહકાર કંસારા કર્મ, ^{૭૮}આજિવિકાહેતે એ મર્મ ॥૧૪૯॥

ન કરું એ રીતે પચ્ચખખાણ, સજ્જનદાખિણ પ્રમુખે વાણ;
 નીખરામણ રંગામણ તેલ, વરિસે રૂપેયા પચ્ચશત મેલ ॥૧૫૦॥
 લાભે પણ એહજ પરિમાણ, ઉપરાંતે ધારું પચ્ચખખાણ;
 આજીવિકાહેતે વનકર્મ, પત્ર કુલ ફલ રહેદનો મર્મ ॥૧૫૧॥
 તે ન કરું મોટા તર રહેદ, વાડીવાવણ અછે નિષેધ;
 વીશ ક્ષેત્ર ખેડણને કાજ, આપકાજે અધિક પરકાજ ॥૧૫૨॥
 દળણું ભરણું ખંડાવણું, શેકણ પ્રમુખ વરિસે જાણણું;
 રૂપેયા શતપચ્ચ પ્રમાણ, લાભ આજીવિકાહેતે જાણ ॥૧૫૩॥
 ઘરે સજ્જનાદિકની દાખિણ, અધિક થયે નિયમ નવિ હણે;
 ગાણં વહેલ ઘડાવી નવાં, આજીવિકાહેતે ન કરાવવાં ॥૧૫૪॥
 લેહણુ દેહણુ ઘરને કામ, આદેશે યતનાદિક ઠામ;
 શકરકર્મ એ ત્રીણું નામ, પચ્ચખખી રાખુનિજ મન ઠામ ॥૧૫૫॥
 ગાણં વહેલ ઉંટ પોડીયા, ભેંસા રાસલ ઘોડા લીયા;
 વાહણપ્રમુખે લાભાદિક કામ, વરસપ્રતિ તસ સંખ્યા નામ ॥૧૫૬॥
 રૂપેયા વળી પચ્ચહજાર, તે પ્રમાણ લાભાદિક આર;
 એહ ઉપરાંતે કરું પચ્ચખખાણ, ઘરકામે તો યતના ઠામ ॥૧૫૭॥
 ફેડીકર્મે યાંકાં આર, વાવિ ત્રિણ ખેલુ કૂપ ઉદાર;
 ભૂંહરા પચ્ચ સરોવર એક, હલ ખેડ ન પડ કરું વિવેક ॥૧૫૮॥
 ઘરકામે ઇણિપરે પાળવાં, આજીવિકાહેતે યાળવાં;
 યતના આદેશાદિકતણી, ધર્મકામે અધિકેરી ભણી ॥૧૫૯॥

॥ ઢાળ ૬ ફી ॥

(એકવીશાની દશી.)

દંતવાણિજ રે આગરિ જઈ નવિ વહોરવા,
 નખ દંતા રે ચરમ કેશ સ્ત્રીપાદિકા;
 આજીવિકા રે હેતે એહ નિષેધ છે,
 ઇહાં આવ્યે રે વોહરવાનો તો વિધિ અછે ॥
 ત્રૂક—અછે વિધિ વળી સયણકામે, ગેહકામે ધર્મમે;
 તિણિહેતે લેતાં નિયમકેરો, ભંગ નોહે મુઝને ॥૧૬૦॥
 લખવાણિજ રે લખ કેસ સાખૂ ગલી,
 હરિતાલજ રે મણસિલ ખારો સાજ મિલી;

પ્રત્યેકે રે વરસ એકે મણ પાંચશાં(૫૦૦),
 તેહ ઉપરે રે પચ્ચાળુ મન નવિ ખાંચરોં ॥
 ટૂંક--ખાંચરુથે પાપબ્યાપાર કરતો, પાપ પોતે છવડો;
 ઘરકામ સયણપ્રમુખ હેતે, કરે ઘરમાં થઇ વડો ॥૧૬૧॥

રસવાણિજ રે વૃત તૈલાદિક રસ સવે,
 પ્રતિવરસે રે રૂકમ પાંચશત કરી મવે;
 લાભહેતે રે એહથી અધિક નવિ આજ્ઞ;
 મધુ માંખણ રે મીણ માંસ મહુડાં પરિહરં ॥
 ટૂંક--પરિહરં પાપ પ્રસંગ હેતે, અવર વળી રસ જેટલાં;
 ઘરકામ સયણપ્રમુખ કામે, રસ જિકે લેઉં ભલા ॥૧૬૨॥

કેશવાણિજ રે મનુષ્ય ચતુષ્પદ વેચવા,
 વૃત્તિહેતે રે તેહ નિષેધું આ ભવે;
 લેહણુ ફેહણુ રે ધર્મકામે સયણાદિકે,
 તસ યતનારે કય વિકય આજ્ઞાદિકે ॥

ટૂંક--ઈમ અનેક ભેદ વિધનું, વણિજ જાણી પરિહરં;
 વચ્છનાગ સોમિલ અફીણ આદિ, વેચવા અભિગ્રહ ધરં ॥૧૬૩॥
 હૃથીયારજ રે લોહ પ્રમુખ એક વરસપ્રતિં,
 રૂકમ પાંચએ રે એટલું રાખું અવરસે;
 અધિકાનો રે નિયમ ધરં આ ભવલગેં,
 ઘરકામે રે યતના ભાખું ઇણિગમે ॥

ટૂંક--હવે અગ્યારમું જાંતપીસણ, કર્મ ઉપસ ઘરટી શિલા;
 ઘાણી ચરખા રેંટીયા ને, કાંકસી વળી મુસલા ॥૧૬૪॥
 આજીવિકા રે હેતે એ રાખું નહીં,
 પ્રતિવરસે રે લાભ રૂકમ પાંચશત સહી;
 એક ઘાણી રે ખેલુ કોહલૂ ચઉ રીંટીયા,
 અટરણાં રે ઘરમાંહે જે થિતીયા ॥

ટૂંક--થતીયા એહજ અવરકેરો, નિયમ રાખું જાણીને;
 ઘરકાજિ સયણસંખધ હેતે, ધરં દાખિણ આણીને ॥૧૬૫॥
 વૃત્તિહેતે રે નિર્લેછનકર્મ નવિ કરં,
 ચોપદનાં રે મનુષ્યતણાં તિમ પરિહરં;
 કાનવિધણુ રે નાક પ્રમુખ જે બાલને,
 પોતાના રે સયણ સંખધી ટાળીને ॥

ત્રુટક— ટાળીએ હવ હહણુકર્મે, હવ અગિહાદિક જિકે;
 ભિદ્ધિપ્રમુખને કહણુકેરી, જેહ વાત ટાળું તિકે ॥૧૬૬॥
 સર શોષણુ રે વૃત્તિહેતે નવિ આદરં,
 ખેત્ર સીંચણુ રે અવાહ ભરણુ સમાચરં;
 આદેશે રે યતના તેહની માકળી,
 અસતીપોષણુ રે પંખીપ્રમુખ પાસણુતણી ॥

ત્રુટક— પાળવાં રવારથણુદિ ન કરં, અનુકંપાહેતેં કરં;
 માતાપિતાદિક શેઠવચનેં, તેહની યતના ધરં ॥૧૬૭॥
 કર્માદાનજ રે પત્રર જિણિપરે દિયરીં,
 તિમ પાળું રે યથાશક્તિ અંગીકરં;
 સીદાતે રે જોરે અણુજાણુયાથકી,
 અનુકંપાધ રે અધિક થાધ જે એહથી ॥

ત્રુટક— એહનો તે ભંગ ન કરં, નિયમનો ઇમ બોલીએ;
 સાતમું વ્રત એસ પાળી, પૂર્વપાતક ઢાળીએ ॥૧૬૮॥
 સચિત્તજ રે સચિત્તપ્રતિબદ્ધ આહાર જે,
 તુચ્છોપધિ રે ભક્ષણુ પ્રમુખ વિચાર જે;
 અતિચારજ રે પંચ એ ભોગોપભોગના,
 પત્રર કર્મ રે વીશ થયા વળી એહના ॥

ત્રુટક— એહના જે અતિચાર સઘળા, ટાળવાની ખપ કરં;
 પંચકર્મ પંચવાણિજ્ય, પંચસામાન્ય જાણી અધિક
 ન આચરં ॥૧૬૯॥

ત્રીજું ગુણવ્રત રે અનર્થદંડવિરમણુ ધરં,
 કામકાજજ રે પાપે એ પાપ પરિહરં;
 ચ્યાર ભેદજ રે તેહના મનમાં જાણીએ,
 અપધ્યાનજ ૧ રે પાપોપદેશ ૨ ન આણીએ ॥

ત્રુટક— હિંસાપ્રદાન ૩ પ્રમાદ આચરિત ૪, એહ મનથી ટાળીએ;
 કોઈને માહું ચિંતિએ ઇમ, તેહ અપધ્યાન ટાળીએ ॥૧૭૦॥
 હલખેડા રે બળદ તુરગ હાંસી કરે,
 પરણાવો રે કૂડ વૃત્તિ વાણિજ કરે;
 દંત્યાદિક રે પાપોપદેશ ન દીજીએ,
 અધિકરણુ રે શકટપ્રમુખ સજજ ન કીજીએ ॥

ત્રુટક— નવિ દીજીએ વળી અગ્નિ મુસજ, યંત્ર ઔપધ ને જડી;

વશીકરણ કામણપ્રમુખ સઘળાં, હિંસાપ્રદાનતણી કરી ॥૧૭૧॥
 અણગલનીરે રે સ્નાનાદિક જે સાધીએ,
 સમુદાયે રે કર્મ ઘણા તે બાંધીએ;
 અણયતને રે અવિચારિત જે હોય ઘણું,
 અનાભોગે રે તે પ્રમાદ આચરિત સુણું ॥

ટૂંક—અણસુણું જે આળ દેવું, ચોર મારીતો સતી;
 કાઠે ચડતી ને ભવાઇપ્રમુખ, અનર્થદંડ ન કરે વ્રતી ॥૧૭૨॥
 દત્યાદિક રે કહેતાં પાર ન પામીએ,
 બહુભેદ રે એ મનમાં નવિ કામીએ;
 કંદર્પાદિક રે પંચ અતિચાર એહના,
 તે યાગે રે જે પ્રાણી હોય શુભ મના ॥

ટૂંક—શુભમને એ વધી શુદ્ધ પાળે તો અવરત્રત નિરદુષણું;
 એહથી વ્રત સયસ શોભે, જિમ શરીરે ભૂષણું ॥૧૭૩॥

॥ ઢાળ ૭ મી ॥

(માઈ ધન સુપન તૂં—એ દેશી.)

હવે આર શિક્ષાવ્રત તેમાંહિ પહેલું જાણો,
 સામાયિક નામે દાય ઘડી પરમાણુ;
 બત્રીશ દાય તેહના યાગી કરો મનશુદ્ધિ,
 જિમ ઇહ પરલોકે પામે નિરમલ બુદ્ધિ ॥૧૭૪॥
 તે ત્રિવિધ ત્રિવિધ હોય સંયતને જાવજીવ,
 વળી દ્વિવિધ ત્રિવિધ કહીઉં શ્રાવકને જાવનીમ;
 એમાંહિ વર્તે જીવ જિકે સમભાવ,
 રાગદ્વેષથી અલગો ભવજલતરંગ નાવ ॥૧૭૫॥
 બાણકોડિ લખ ગુણસાકિ સહસ વળી પણવીશ,
 નવસય પણવીસા સત્રિભાગ અઠ સેસ;
 એતાં પદ્યોપમ બાંધે સુરતું આય,
 જે નિર્જરા લેખે તો અજરામર થાય ॥૧૭૬॥
 મન વચ્ચ કાયાદિક દુઃપ્રણિધાન અતિચાર,
 પંચકને યાગે પાળે નિરતીચાર;
 પહેલું શિક્ષાવ્રત નવમવ્રત એ જાણિ,

તે એકણિવરસે કરવાં બાર પ્રમાણ ॥૧૭૭॥

દ્વિશઅવકાશિકવ્રત દશમું નિત સંભારું,
ચૌદનિયમજમાંહિ જાણિ નવિ વિસારું;
આણણ પેસણાદિક પણ અતિચારજ ટાળું,
તિમ મોડ વહેલે યતના બોલી પાળું ॥૧૭૮॥

પૌપથ ઉપવાસે વરસમાં એક આરાધું,
અહોરત્નહ પાળું જાણી નવિ વિરાધું;
રોગાદિક કારણે દેશપરદેશે જોહ,
નવિ થાય તેહનો નિયમ ન ભાજે એહ ॥૧૭૯॥

છત્રીશગુણો ઇહાં સામાયિકથી લાભ,
સતહુંતરિ સતસય સહસ સત્યોતરિ ભાષ;
સત્યારિસહ.....

..... ॥૧૮૦॥

સંધારા ઉચ્ચારાદિક અણપડિલેહાઈ,
અતિચાર પોસહના પંચ વસી કહેવાઈ;
તેહ અંગે ન આણું પરમાદે જે થાય,
દુર્ધ્યાન ન ધ્યાઉં જિહાં લગે સુખિણી કાય ॥૧૮૧॥

હવે બારસમું વ્રત અતિથિ સંવિભાગ નામે,
વરસેં એક કરતું આણી નિજ મન ઠામ;
ગુણવંત મહાવ્રત ધરતા સાધુ સચોગ,
સાધવી ગુણવંતી શ્રાવક શ્રાવિકા લોક ॥૧૮૨॥

તસ યોગ મિલે નવિ કિમહી તો ઉપવાસ,
ચોવિહાર કરીને આરાધું વ્રત ખાસ;
સચિત્તપ્રક્ષેપાદિક પંચે અતિચાર,
તેહની ખપ કરવી ટાલવા નિરધાર; ॥૧૮૩॥

ગુણવંતને ભક્તિ દાન દિઉં ધર્મ હેતે,
અનુકંપા બુદ્ધિ સવિહુંશું ધરી પ્રીતિ;
સંવિભાગ તણે વ્રતે લેખે નામે તેહ,
તેમાંહિ યતના બોલી રાખું તેહ ॥૧૮૪॥

ઈમ સમક્ષિત મૂલહ બારવ્રત ઉચ્ચાર,
ઈમ કીધો મનથી આણો ભાવ અપાર;
એ સવિ બોલ્યું તે જિહાં લગે દેહસમાધિ,

નવિ તેહવું કારણ વૃત્તિઆધને વ્યાધિ   ॥૧૮૫॥
 નિહાં લગે એ પાતું સિખ્યા પ્રમાણ નિરધાર,
 વસી શકતિ દૂપણ ઘાતું હૃદય વિચારી;
 એકશત ચોવીસે જેહ કહ્યા અતિચાર,
 તેહ વારવાનો ખપ કરું ભાવ પ્રકારે   ॥૧૮૬॥

.....
 પણ પ સમકિત કેરા પણ સંલેહણ ખાર;
 તપાચારના ૧૨ જાણેા ત્રિણ ૩ વસી વીચોચાર,
 અહ અહ અહ જ્ઞાનહ ૮ દંસણ ૮ ચરિત ૮ વિચાર ॥૧૮૭॥
 ખારવતકેરા પંચોતરિ ૭૫ વસી થાય,
 ઇમ એકશત ચોવીસા જેહુ અછે અતિચાર ૧૨૪;
 વસી મૂલકિતરગુણ શુદ્ધ કરવા ખપ ધારું,
 વસી મુગુરસંયોગે દૂપણ તેહનાં વારું   ॥૧૮૮॥
 દેવપૂજનવશ્યક નિતકરણી સંભાલું,
 જિણિવાને જિનધર્મનિંદાએ તે ઘાલું;
 વરસે વાર પાંચ એ ટીપ સદા સંભાલું,
 અનામોગે દૂપણ થાય નિહાં મન વાલું   ॥૧૮૯॥
 શ્રીશ્રીસીમધેર જિનવરકેરી સાખ,
 આલોચણરૂપે એછે પ્રાકૃતસાખે;
 અવિરતને તેરે ભમિઓ કત અનંત,
 એ વિરતિ લડી પણ અવિધિરણુ નિદ્યો લંત   ॥૧૯૦॥
 નિણિ કારણ સ્વામી ! આપતલું જે પાપ,
 કહું કેનાં જાણેા તુમે છા ત્રિમુક્તમાપ;
 એક શાસન તાહરું મેં સદ્દિકેં શુદ્ધ,
 મુઝ જ્ઞાન ન તેહવું નહીં કોઈ નિર્મલ ખુદિ   ॥૧૯૧॥
 જિમ આણુંદાદિકે શ્રદ્ધીયાં વ્રત મુખકાર,
 તે દુષ્કરકારક વીર વદે દિનકાર;
 કિહાં મેરમહીવર કીહાં સરિસવ આકાર,
 તિમ તેહને આગે મુઝ વ્રત નિમ નિરધાર   ॥૧૯૨॥
 પણ વિરતિ ને નામે થાયે મન ઉદ્ધાસ,
 જિમ આળ શિખાયે તિમ એ પ્રથમ અભ્યાસ;
 પંચાંગી માંતું જ્ઞાન ક્રિયા અનુયાય,

તપગચ્છની સામાચારી જેહ કહાય ॥૧૮૩॥
 અકદાઅહ્યુદ્ધિં તેહ કરં નિરધાર,
 તુઝ આણાલેખે તે માહરે શ્રીકાર;
 પાંત્રીસ જે ગુણ છે માર્ગતણા અનુસારી,
 એકવીસ વડી ગુણ ધર્મયોગ્ય આચારી ॥૧૮૪॥
 વડી દ્રવ્યે ભાવે ગુણનો અંગીકાર,
 કરવાનો આદર શક્તિતણે અનુસાર;
 અન્યાય વિણજ વડી હીન જાતિશું વ્યાપાર,
 છતી શક્તિ ન કરં અહુકે નિયમ ન ધારે ॥૧૮૫॥
 શુદ્ધદેવ સુગુરુ શુદ્ધધર્મતણા લવલેશ,
 જીહાં દેખુ તેહની અનુમોદના સવિશેષ;
 કરં એણીરીતિ સમકિત શક્તિ પાદું,
 વળી અવર કુમતની ક'ખાદિક સવિ યાણુ ॥૧૮૬॥
 જન તુજ પ્રસાદે એ સમકિતની રીતિ,
 ભવિ ભવિ બુઝ હેજો તુજ શાસન પરતીત;
 નો સુજસ મહોદય દિન દિન વધતો થાય,
 જનધર્મ પસાયે લીલા લહિ ભરાઈ ॥૧૮૭॥

॥ દુહા ॥

મુદ્ધમતી હું મૂલંગા, કીધો તસ ઉપગાર;
 પ્રકિતધીરવિવક્ષયકી, જાણ્યો ધર્મવિચાર ॥૧૮૮॥
 સંવેગી મુનિ સંગતિ, સિંચાણા વડી ધર્મ;
 અનુકર્મે ગુરુ ઉપદેશથી, જાણ્યો વ્રતનો મર્મ ॥૧૮૯॥

॥ હાલ ૮ મી ॥

રાગ નમો ભવિભાવશું એ—દેશી.

એ પ્યારવ્રતકેરણંએ સંખ્યાતું પરિમાણ,
 કર્યું ગુરુમુખથકીએ ધન્ય દિવસ હું તે ગણુંએ;
 જિહાં પામ્યું ભોધિખીજ, અનોપમ રત્નથીએ ॥૨૦૦॥
 રાજનગરવાસી ભાલેએ, વચ્છરાજસુત લાલચંદ
 સદા શ્રાવક ગુણુંએ.
 તેહતણે કાજે કરીએ, પ્રાકૃતખંધે દીપ,

- ભવિક ભાવે ભણે એ ॥૨૦૨॥
 સંવત નભ બાણ મુનિ વિધુએ (૧૭૫૦)
 વરસે રહ્યા ચોમાસ, પુરે નવાવાસમાંએ;
 સંવેગીમુનિ પરિવર્યાએ, શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિ'દ
 રહ્યા ઉદ્દાસમાંએ ॥૨૦૨॥
 તિણિ ઉપકાર ભણી ક્યોએ, સહુને જાણવા કામિ
 વધે વ્રત વાસનાએ;
 એ પરિભાણે આદ્યોએ, ૧૭ીજે પણ ઉચ્ચાર
 ધરી બહુ ભાવનાએ ॥૨૦૩॥
 રાયસિંહ દીપચંદ્ર દેવચંદ્રએ, લાધોને ધનરાજ
 પ્રમુખ વ્યવહારીયાએ;
 તિણિપણએ અભિગ્રહ કર્યાએ, એહ લિખ્યા પરમાણુ
 અણુવ્રત ધારીયાંએ ॥૨૦૪॥
 વક્ષી જે ભાવથકી ગ્રહેએ, સમકિતને અનુયાય
 અણુવ્રત ગુણવ્રતેં એ;
 તસ ઘરે નવનિધિસંપદાએ, પ્રસરે પૂરણપ્રેમ
 મનોરથ સવીફલેએ ॥૨૦૫॥
 શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિ'દનાએ, મુખથી એ વ્રતસીધ
 ધરી સમકિત ભણુ'એ;
 એહ ભણતાં મુણતાં થકાંએ, વાધે ધર્મનો હાલ
 વધે ગુણ નિર્મલાએ ॥૨૦૬॥

॥ ઈતિ શ્રી આરવ્રતઉચ્ચરવાવિધિ હાલખંધ સંપૂર્ણ. ॥

જાહેર ખખર.

શ્રાદ્ધયાવિમલજી જૈનગ્રંથમાલા સરકથી
છપાઈને તૈયાર થએલ ગ્રંથો.

- ૧ નરખવદાન્તોપનયમાળા—આ ગ્રંથ ભાષાંતરસાહત છપાયો છે.
- ૨ મૌનૈકાદરીકથા સંસ્કૃતપદ્યજ્ઞ.
- ૩ જૈનસ્તોત્રરત્નાવલી—આ પુસ્તકમાં પરચૂરણ જૈનસ્તોત્રો છે.
- ૪ પ્રશ્નદ્વર્તિષેષસ્તોત્ર સ્તોત્રપદ્યજ્ઞાવબોધસહિત—આ ગ્રંથમાં શ્રીકેશીગણુધરમહારાજને પ્રદેશિરાજ્યે પૂછેલ પ્રશ્નાના ઉત્તર છે.
- ૫ પ્રાચીનસ્તવનરત્નસંગ્રહ પ્રથમ ભાગ—આ પુસ્તકમાં શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિમહારાજકૃત સ્તવનોનો સમુદાય છે.
- ૬ શ્રમણસૂત્રમ—આ પુસ્તક શ્રીનયવિમલગણિકૃત ભાવાર્થ સાથે છે, તેમાં સાધુસાધ્વીના આચારની બાબત છે.
- ૭ શ્રીજ્ઞાનવિમલસૂરિચરિત્રમ.
- ૮ સંસારદાવાનલસ્તુતિવૃત્તિ:
- ૯ કલ્યાણમંદિરસ્તોત્રગીતાનિ.
- ૧૦ સાવુંદનારાસ—આ ગ્રંથમાં ૪૫ આગમમાં ટીકાઓમાં પ્રકરણમાં જે જે સ્થાને પૂર્વસાધુઓના ચરિત્રના નામાદિક આવેલ છે તેઓના નામ મહણપૂર્વક વંદના કરી છે.

